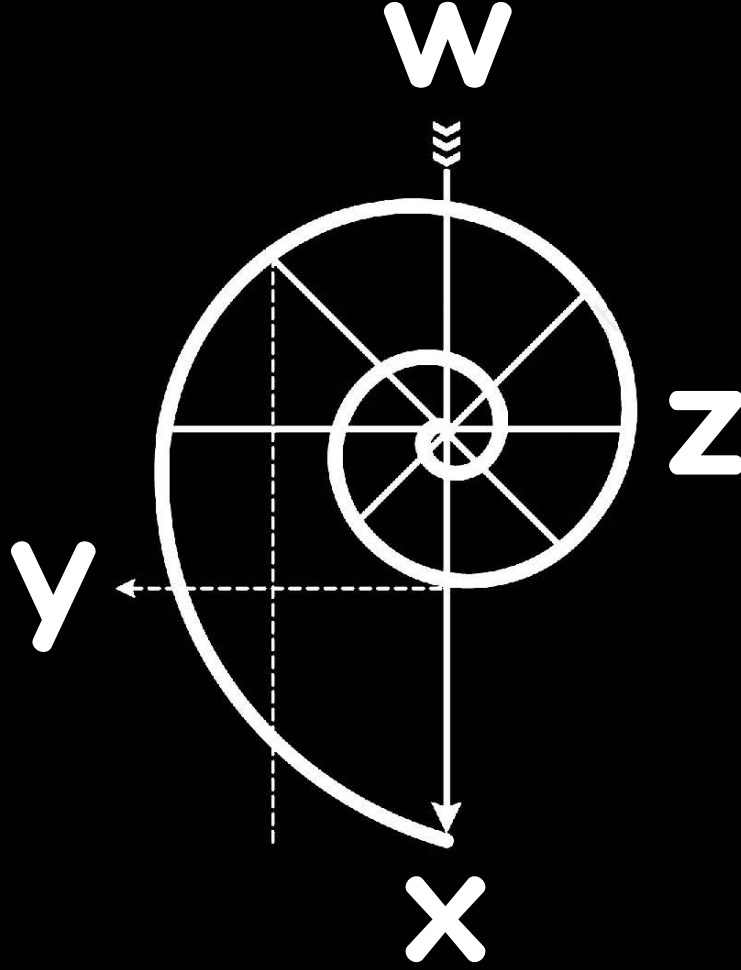

CİHANNÜMA DERGİ

www.cihannuma.org | SAYI 9 | KIŞ | 2022

GENÇLİK
ÇAĞI

Gündem

Dünden Bugüne
Gençlik

Dosya

Yeni Kuşaklar
Yeni Fırsatlar

Analiz

Gençlik
Araştırmaları

Söyleşi

Enes Eminoğlu
TÜGVA Başkanı

Dijital dünyaya
KAYITSIZ KALINAMAZ!

Sunuş

Doç. Dr. Ebubekir CEYLAN

Genel Yayın Yönetmeni

Türkiye’de son yıllarda genç nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranı giderek düşse de, Batı dünyası ile mukayese edildiğinde, ülkemiz genç ve dinamik nüfusu ile hala öne çıkmaktadır. Bununla birlikte ülkemizdeki gençlik son yıllarda gerek davranış kalıplarıyla, gerekse eğitim ve siyasal katılım gibi konular bağlamında sıklıkla gündemimizde.

Bugün yüzleştiğimiz mesele bir kuşak çatışması mıdır? W, X, Y ve Z kuşakları ülkemizde eski ve yeni Türkiye’ye mi işaret etmektedir? Bunun gibi birçok soru sorulabilir. Aslında genç kuşaklara ilişkin birçok araştırma yapılıyor, raporlar yayınlanıyor. Bunların önemli bir kısmı somut gerçekliklere ve verilere dayanmadan zihnen var saydıkları problemlere ilişkin cevaplar üretmeye çalışmaktadır. Bugün alfabenin farklı harfleriyle tanımlanmaya çalışılan yeni nesillerin ülkemizin gelecek on yıllarına damgasını vurması beklenirken bu kuşakların yetiştikleri tarihsel ve toplumsal zeminin doğru anlaşılması, bu kuşakların davranış, duygu düşünce kalıplarını inşa etmedeki etkilerinin doğru belirlenmesi de hayati derecede önem arz etmektedir. Gençler üzerine proje yapmak yerine gençlerin dahil edildiği projeler üretmek gerekmektedir. Bu kapsamda yetişkinlerin gençler üzerindeki önyargılarını iyi tespit edip, gerektiğinde gençlere yönelik davranış kalıplarının değiştirilmesi gerekmektedir.

Tarihsel süreç içerisinde nesillerin maruz kaldığı batılılaşma, yozlaşma, dijitalleşme gibi meydan okuma ve tehditler karşısında millî, şuur ve misyon sahibi nesiller yetiştirmek mümkün mü? Mehmet Akif’in, şahsında ideal Müslüman gençliği inşa ettiği Âsım’dan, yakın zamanda rahmet-i Rahman’a uğurladığımız Sezai Karakoç’un Taha’sına, Necip Fazıl Kısakürek’in surda gedik açması beklenen gençliğinden, İttihad-ı İslam düşüncesinin bir meyvesi olan Milli Gençliğe kadar ideal Müslüman gençliğin serencamını dergimizin bu sayısında zevkle okuyacağınızı ümit ediyoruz.

Ayrıca bu sayımızda gençlik STK’larımızın katkılarına da almak istedik. Bu kapsamda Türkiye’nin önde gelen gençlik STK’larından birisi olan TÜGVA’nın genel başkanı Enes Eminoğlu ile bir söyleşi gerçekleştirdik. Kendilerini ülkelerine ve davalarına hizmet etmeye adanmış 4 genç kardeşimiz geçtiğimiz Kasım ayında elim bir trafik kazası sonucunda şehadete yürüdü. Yedi-Hilal Derneğinin katkılarıyla şehitlerimizin anısına Türkiye’de dava şuuruna sahip gençlerin de sesi olmak istedik.

CihannümaDergi’de ayrıca ilk defa gezi yazılarına ve kitap tanıtımlarına yer veriyoruz. Sizleri zihin dünyamızda unutulmaya yüz tutmuş Özbekistan diyarına götüreceğiz. Ziyaüddin Serdar ve Erol Erdoğan’ın kitapları üzerine yazılmış değerlendirmeleri de beğeninize sunuyoruz.

Yazılarıyla dergimize katkıda bulunan yazarlarımıza ve derginin bütün süreçlerinde emekleri geçen dostlarımıza teşekkürü borç biliyoruz.

Keyifle okuyacağınız bir sayı olması ümidiyle...

Saygılarımla

CİHANNÜMA DERGİ

48

Enes EMİNOĞLU

TÜGVA Başkanı

SÖYLEŞİ

**Mucit gençlerimizin yetiştiği
İcathanelerimiz, sıcak bir
yuva olma özelliği taşıyan
yurtlarımızla gençlerimiz
için tüm imkanlarımızı
seferber ediyoruz.**

80

DOSYA

Doç. Dr. Aydın AKTAY

**Yeni Türkiye İçin Yeni
Kuşaklar: Sorun mu,
Fırsat mı?**

1970'lerde ve hatta bugün bile kuşaklararası farklılaşma sosyal bilimcilerin esas inceleme konularından biri haline gelmiştir. Kuşakları sadece doğdukları zaman dilimleri baz alınarak sınıflandırmanın çeşitli handikapları vardır.

10

ANALİZ

**Dr. Ömer Faruk
YELKENCİ**

**Gençlik
Araştırmalarının
Karşılaştırmalı
Analizi**

Her dönemde olduğu gibi günümüzde de gençlik en çok konuşulan ve tartışılan konular sıralamasında üst sıralarda kendine yer buluyor.

İçindekiler

- 4** **Doç. Dr. Abdullah İNCE**
Değişen Türkiye’de
Gençliğin İnançlarına
Nasıl Bakalım?
- 24** **Doç. Dr. Kemal ŞAMLIOĞLU**
Şuur ve
Misyon
- 30** **Şenel KIZILCA**
Milli Gençliğin
Siyasi Bilinci
- 34** **Hasan Basri YAPICI**
Gençlik
Nereye Gidiyor?
- 40** **Dr. Mehmet DİNÇ**
Sana, Bana, Vatani
ve Ülkemin
Gençlerine Dair
- 44** **Bilal Fatih KAVAKLI**
Öyle Değil
O Türkü
- 53** **Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL**
Ziyaüddin Serdar’ın
“Cenneti Arayan
Adam” Kitabının
Çağrıştırdıkları
- 56** **Dr. Ömer Faruk YELKENCİ**
Yapılandırılmış
Yarımlar
- 60** **Yusuf ŞAHİN**
Diriliş Çağrısı
- 66** **Asuman GÖLPINAR**
Özbekistan:
Unuttuklarımızı
Hatırlatan Bir Seyahat
- 74** **Halil İbrahim AYGÜL**
Gençlerle İlgili Ön
Yargılara Eleştiri ve
Reçete: N’apsak Bu
Gençleri?

ÇİHANÜMA DERGİ

Cihannüma Dayanışma ve
İşbirliği Derneği Adına
İmtiyaz Sahibi
Rıza YORULMAZ

Genel Yayın Yönetmeni
Doç. Dr. Ebubekir CEYLAN
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Semi OKUMUŞ

Editör
Özkan TEKİN

Cihannüma Dergi Yayın Kurulu
Prof. Dr. Bayram Ali Ersoy
Prof. Dr. Fatih Yardımcıoğlu
Prof. Dr. Mahmut Bilen
Doç. Dr. Ahmet Kesgin
Doç. Dr. Kemal Şamlioğlu
Dr. Abdullah Şengönül
Mustafa Bolat
Hüseyin Cerrahoğlu
Tahsin Hazırbulan
Yavuz Selim Kurt

Danışma Kurulu
Prof. Dr. Yusuf Tekin
Prof. Dr. Birol Akgün
Prof. Dr. Vatan Karakaya
Prof. Dr. Fatih Savaşan
Dr. Ömer Faruk Yelkenci
Dr. Hasan Taşçı
Erol Erdoğan
Şenel Kızılca

Lojistik
Adnan ÇELİK

Dağıtım
Faruk YAKARYILMAZ

ISSN 2687-6647

Tasarım
Ceyhun AKGÜN
ben@ceyhunakgun.com

Hacı Bayram Mah. Haşimi
(Kutlu) Sk. No. 12
Altındağ - ANKARA
info@cihannuma.org
www.cihannuma.org

Baskı: **USTA OFSET**
Davutpaşa Cad. Güven San.
Sit. B Blok No. 382 Topkapı,
Zeytinburnu İstanbul

Değişen Türkiye’de Gençliğin İnançlarına Nasıl Bakalım?

DOÇ. DR. ABDULLAH İNCE

GENÇLİK biyolojik, psikolojik ve sosyolojik açıdan farklı şekillerde tanımlanan bir kavramdır. Kronolojik bakışı esas alırsak gençliği 15-24 yaş arası dönem olarak tanımlayabiliriz. Ancak bu tanımın sosyokültürel bakımdan esnek bir tanım olduğunu unutmamak gerekiyor (UNDP, 2015, s. 9). Ülkemizde gençlik politikalarının hedef grubunun 14-29 yaş grubu olarak görülmesi bunun işaretlerinden biridir (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 2018, s. 4).

Günümüzde gençlik, “sorun odaklı” tartışmaların konusu olmaktadır. Gençlerin dindarlığı, inanç düzeyleri, inanç problemleri bu tartışmaların bir boyutunu oluşturuyor. Bu tartışmalara göre gençliğin inançları değişmekte, bozulmakta ya da gençlik dinden uzaklaşmaktadır. Diğer bir deyişle gençler inanç sorunu yaşamakta, deist, ateist, agnostik vb. olmaktadır.

Bu tartışmalar hakkında bir hükme varmak için ilk olarak toplumsal değişimin doğasına yönelik bazı değerlendirmelerde bulunmak gerekir. Toplumsal gelenekler yüzyıllar içerisinde oluşmakta, nesilden nesile aktararak varlığını sürdürmektedir. Bu sebeple bir toplumun inancının kısa bir zamanda köklü bir şekilde değişeceğine dair yaklaşımları ihtiyatla karşılamak gerekir. Ancak bir taraftan da günümüzde toplumsal değişimin hızının geçmişe göre hayli arttığını, değişimin hızının daha fazla hissedildiğini görmek gerekiyor. Toplumsal değişimin en açık izlenebileceği kesim şüphesiz gençlerdir.

Ülkemizde gençlik politikalarının hedef grubunun 14-29 yaş grubu olarak görülmektedir.

İkinci olarak konuya Türk toplum yapısının ana unsurları açısından bakmak gerekir. Türkiye’de toplumsal kültürü belirleyen en önemli unsur şüphesiz İslam’dır. Yüzyıllardır İslam, Türk toplumunun sosyal dokusunu, toplumsal ilişkilerini, değerlerini belirleyen ana unsur olmuştur. Ancak tarihten günümüze, Türk toplumunun İslam ile ilişkisini etkileyecek gelişmeler hep yaşanmıştır. Eski Türk kültürünün izleri ile İslam inancının etkileşimi, Şii kültürün Sünni kültürle etkileşimi, doğu mistisizminin Anadolu İslam anlayışı üzerindeki etkileri bu bağlamda zikredilebilecek örneklerdir. Toplumsal değişimin doğal seyri açısından her zaman yaşanabilecek bu gelişmeler şüphesiz kendi döneminde belirli endişeler uyandırmıştır. Bu sebeple toplumsal değişimin sadece hızının tartışıldığı bir dünyada her ortaya çıkan değişmeyi “yandık bittik” şeklinde karşılamak yerine soğukkanlılıkla karşılayıp anlamak daha doğru bir yaklaşımdır. Dolayısıyla toplumsal kültürün doğasına uygun olmayan ve Türk toplumunun alışık olmadığı inanç biçimlerinin varlığına dair iddiaların belirli bir endişe oluşturması doğal bir durumdur. Ancak bu iddiaların varlığı ve mahiyetini doğru değerlendirmek gerekir.

Gençlerin İnanç Problemlerine Nasıl Bakalım?

Türkiye’de gençliğin inançları, inançlarının mahiyeti, gençlik dindarlığı gibi konular son dönemde araştırmacıların ilgi odağını oluşturan konular arasındadır. Bu çalışmaları en genel çerçevede teorik çalışmalar ve alan araştırmaları olarak ikiye ayırmak mümkündür. Teorik çalışmalar genellikle deizm, ateizm, nihilizm ve agnostisizm gibi kavramların anlamı, kategorik ayırmaları ve bunlara dini açıdan nasıl yaklaşılacağını ortaya koymaktadır. Bu tür çalışmalar meseleye İslami düşünce açısından yaklaşarak İslam inancını savunmaktadır. Ancak bu tür çalışmaların temel eksikliği teorik olarak yaklaştıkları meselenin gençlerde nasıl karşılık bulduğu konusunda yeterli veriye sahip olmamasıdır. Şüphesiz bu tür çalışmalar inanç sorunlarına İslami çerçeveden verilecek cevapları ortaya koymak açısından çok gereklidir. Ancak bu metinlerin bir kısmındaki temel eksiklik bazen konuyu sosyal gerçekliğin ötesinde zihinsel bir kurgu olarak görmektir. Bu durumda ortaya koydukları çözümlerin bir kısmı ne olduğu konusunda tam bir fikre ulaşılmamış bir konuda “yapılacakları söyleyen” bir öneriler setidir. Bu tür yaklaşımların -dikkatli olmadığımızda- gençleri etiketleyen bir dilin oluşmasına hizmet etmesi imkân dâhilindedir.

Türkiye’de gençliğin dindarlığı, inançlarının düzeyi ve inanma biçimleri konusunda fazlaca çalışmanın olmadığını ifade edebiliriz. Bu sebeple günümüz gençliğinin dinden uzaklaştığı, inancının bozulduğu yo-

Türkiye’deki gençlik üzerine yapılan çalışmaların temel eksikliği teorik olarak yaklaştıkları meselenin gençlerde nasıl karşılık bulduğu konusunda yeterli veriye sahip olmamasıdır.

Gençlerin inançlarının bozulduğu, gençlerin dinden uzaklaştığı, deist ya da ateist olduğu yolundaki iddiaları ihtiyatla karşılamak gerekir.

lundaki iddiaları ihtiyatla karşılamak gerekir. Çünkü elimizde geçmişle bugünü karşılayacak nitelikli bir veri seti bulunmamaktadır. Ancak artık sayıları giderek artan nitelikli çalışmalara rastlayabiliyoruz. Gençliğin inançları ile ilgili saha araştırmaları gençlerin inanç problemlerini anlama konusunda önemli katkılar sağlayacaktır. Bu konudaki çalışmalar arasında Bayyığıt (2011), DİB Dini Hayat Araştırması (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2014), Can ve diğerleri (2013), Ocakoğlu (2020) ve Bilici'nin (2020) çalışmaları zikredilebilir. Bahsi geçen çalışmalar gençlik dindarlığını inanç, ibadet ve diğer bazı boyutları itibarıyla anlamaya yardımcı olmaktadır. Burada ismini zikrettiğimiz çalışmalar başta olmak üzere farklı dönemlerde ve farklı örneklemeler üzerinde yapılmış birçok çalışmanın sonucu gençlerin Allah'a inanma oranlarının en az %95 seviyelerinde çoğunlukla da %99 civarında olduğunu göstermektedir. Hal böyle olunca saha araştırması verilerine dayanmaksızın gençlerin inançlarının bozulduğu, gençlerin dinden uzaklaştığı, deist ya da ateist olduğu yolundaki iddiaları ihtiyatla karşılamak gerekir.

Türkiye'de gençliğin inanç problemleri ile ilgili saha araştırmalarının artmasına rağmen konuyla ilgili tatmin edici çalışmaların olmadığı (Altıntaş, 2020, s. 153) ve bu konuyla ilgili derinlikli saha araştırması yapılması gerektiği ilgili kurumlarca dile getirilmektedir (DİB Güncel Dinî Meseleler İstişare Toplantısı-IX, 2018).

Gençliğin İnanç Problemleri Konusundaki Bakış Açıları **“Gerçek mi?”**

Gençlerin inanç problemleri konusu aktüel bir konu haline gelmiştir. Dolayısıyla ilgili bilimsel çalışmalar yanında konuyla ilgili aktüel tartışmalar da dikkat çekmektedir. Ancak bilhassa aktüel tartışmaların bir kısmında meselenin kurgusal boyutu olgusal boyutunun önüne geçmiş durumdadır. Bu tür tutumlar meselenin kendi sosyal gerçekliğinde tartışılmaması riskini doğurmaktadır. Gençlik dindarlığı ve gençliğin inançları ile ilgili araştırma verileri bazı yayınlarda maalesef çarpıtılarak ya da bu hissi doğuracak şekilde ele alınmaktadır. Bu tür yayınlarda gençlik dindarlığı sosyal gerçekliği ifade etmek yerine siyasi birtakım göndermelerle ve “temenni” şeklinde sunulmaktadır. Konuyu anlamaktan çok manipüle ettiği hissi oluşturan bu çalışmalar problemi anlamının önündeki önemli engellerden biridir.

Bir örnek vermek gerekirse biri yerli diğeri yabancı iki yayın organında çıkan ve hemen hemen aynı paralelde bir dil ve üslubun kullanıldığı bir haberde bir çalışmaya atıf yapılmaktadır. Bu haberlerde yazar ve çalışmanın ismine atıf yapılmaksızın kurum ismini öne çıkararak bir

çalışmadan bahsedilmekte, çalışmanın “öğrencilerin zorunlu din derslerine, hükümetin dindar nesil projesine ve din kavramına tamamen direndiklerini ortaya koyduğu” mealinde iddialar yer almaktadır. Bu iddialara göre aslında dindarlıktan ve inançtan uzak bir hayat sürdüğü ima edilen gençler, Ramazan’da pandemi sebebiyle evinde ailesiyle birlikte kalmak zorunda olduğu için, ailelerinin zoruyla dindar bir yaşam sürmektedir. Haberin içeriğinde atıf yapılan diğer konulara bakıldığında bilimsel bir çalışmanın verilerinden yola çıkıldığı imajı ve iması verilmekte ancak metin boyunca siyasi göndermeler gözden kaçmamaktadır. Zira içeriğinden dolayı bir şekilde ve saptırılarak söz edilen, ismi de hiçbir şekilde zikredilmeyen bir çalışmadan yola çıkılarak; haberde kendini “halife” olarak gören Erdoğan’ın “dindar nesil” hedefinin gerçekleşmediği vb. iddialar dile getirilmektedir. Yurtdışı kaynaklı İngilizce bir sitede (Bethan McKernan, 2020) yer alan bu haber, aynı saatlerde Türkiye’de bazı haber sitelerinde dil ve içeriği neredeyse aynı olacak şekilde dolaşıma sokulmuştur. İzleyebildiğimiz kadarıyla aynı içerik yaklaşık bir yıl sonra bazı haber sitelerinde yeniden gündeme getirilmiş ve aynı yanlışlar sürdürülmüştür (Bkz. Kömüş, 2021).

Gençlerin inançları ile ilgili konulardaki diğer bir değerlendirme biçimi değişme olgusuna yaklaşımla ilgili görünmektedir. Bu kategoride yer alan yaklaşımlar geleneksel davranış kalıplarına aykırı her değişmeyi “bozulma” olarak değerlendirme eğilimindedir. Bir araştırmacı tarafından “ataizm” olarak kavramsallaştırılan bu tutum hakikati ataların gözünden görme eğilimi ile dikkat çekmektedir. Bahsi geçen ataist tutuma göre hakikat, ataların gözünden görünenle eşleştirilmekte, bilhassa gençlerde gözlemlenen, dinselleştirilen geleneğe uymayan yeni yorum ve yaşam biçimleri yargılanmaktadır (Şimşek, 2020, 17-20). Ataist tutuma göre gençlerde gözlemlenen uzun saç, farklı giyim-kuşam biçimleri vb. unsurlar inanç ve dindarlık bakımından bir bozulma alametidir.

Günümüzde yetişkinlerin bir kısmı gençleri kendileri ile kıyaslayarak anlama eğilimindedir. Buna göre yetişkin davranış kalıplarına uygun olmayan davranış, uygulama ve düşüncelerin neredeyse tamamı “ötekidir.” Bu tutum gençleri içinde bulunduğu gerçeklikten bağımsız bir şekilde değerlendirmenin getireceği problemleri görmemizi gerektirmektedir. Zira kendi dönemimizden farklı olan her şeyi bozulma ve yozlaşma olarak yorumlamak esasında her devir için mümkün olan bir değerlendirme biçimidir ve kendi içinde çelişkilidir. Aristo’dan bu yana dile getirilen “gençlerin bozulduğu” iddiası üzerine kurulu bu söylem olumsuz saydığı şeyleri genellikle kendini dışarıda tutarak tanımlamakta ve gençleri olumsuzluklarla eşleştirmektedir. Bu durumda “zamanelik”

Kendi dönemimizden farklı olan her şeyi bozulma ve yozlaşma olarak yorumlamak esasında her devir için mümkün olan bir değerlendirme biçimidir.

sadece gençleri içine alan bir tavır olmaktadır. Bu yaklaşımın belki de en mahzurlu taraflarından biri, gençlerde ortaya çıkan ve çoğunlukla sıradan davranışlar olarak görülebilecek bazı unsurları, farklı davranışları ya da birtakım sorgulamaları inançsızlık, deizm, dindarlıktan uzaklaşma olarak etiketlemesidir. Hâlbuki dini yükümlülük kapsamında yer almayan hususların dini yükümlülük kapsamında değerlendirilmesi önce dini bakımdan tartışılmalıdır (Erdoğan, 2021: 32, 188). Dindarlık ile inanç bile ayrı kavramlar iken gençlerin dini yaşamında eksiklik olarak görülemeyecek hususların deizm vb. etiketlerle zikredilmesi önemli bir tutarsızlık olarak değerlendirilebilir.

Gençlerde ortaya çıkan farklı davranma eğilimlerini nasıl değerlendirmek gerekir? Bu husus biraz da gençleri değerlendirenlerin kendi tutumunu ve hayata bakışını ortaya koyar. Zira her değişimin “bozulma” olmadığı tartışmaya gerek bırakmayacak kadar açıktır. Bu durumda gençlerde ortaya çıkan değişme eğilimlerini farklı okumak da mümkündür. Zira gençler birtakım unsurları eleştirirken aslında kendi doğruları ile bir yaşam kurmak istemektedirler. Belki bu noktada tartışılabilir konu gençlerin tutumlarının dine aykırı olup olmamasıdır. Dolayısı ile dine aykırı olmadıkça gençlerde ortaya çıkan farklılıklar bozulma değil özneleşme kendi değerleri üzerine bir yaşam kurma, toplumsal yaşamda aktif olarak yer alma eğilimi olarak görülebilir. Esasında böyle bir durum her dönemde gençliğin yaşadığı doğal bir süreçtir. Bir çalışmaya göre kendini dindar olarak tanımlayan gençler, eleştirel düşünce ve söylemi gelişmenin anahtarı olarak görmekte böylelikle yaşamda bir özne olarak yer alma idealini ortaya koymuş olmaktadır (Özbolet, 2014: 61-62). Bu çalışmaya göre gençlerin özneleşme teşebbüsü, dine ve tanrıya kayıtsızlık yerine kendi zaviyelerinden dini düşünce ve yaşamlarını kurma girişimidir. Çünkü gençler, belki de doğaları

gereği, hâkim söyleme ve kendilerini kısıtladıklarını düşündükleri otoritelere karşı olarak, tek bir dini otoriteye bağlanmayı ve taklidi reddediyor ancak dini otoriteden tamamen vazgeçmeden kendi dindarlığını kurmak istiyorlar (Meydan ve Aydın, 2020: 310).

Gençleri söz dinlemediği, dini değerleri önemsemediği ve geleneklerden uzaklaştığı gerekçeyle suçlayan yaklaşımların bir başka problemi, gençleri suçlayarak sorumluluğu üzerinden atmak istemesidir. Ancak ifade etmek gerekir ki hem gençlerdeki değişmeyi bozulma olarak okuma eğilimi hem de gençleri suçlayarak kendini temize çıkarma yaklaşımı, çoğu zaman iyi niyetli hatta dini kaygıların sonucu ortaya çıkan bir girişimdir. Bu durumda dini kaygılarımızın ne kadarının dini gerekçeler üzerine, ne kadarının dinselleşmiş geleneksel tutumlar üzerine bina edildiğini soruşturmak gerekir.

Şüphesiz gençlerde ortaya çıkan değişmeyi, dini davranış kalıpları ve dinsel eğilimlerini değişimden ve “bozulmadan” kaygılanmakla birlikte, olduğu gibi anlamaya ve soğukkanlı çözümler üretmeye çalışan bir tutum da vardır. Çoğunlukla sivil toplum kuruluşlarında rastladığımız bu girişimlerin temel sorunları da ayrı bir yazının konusudur. Ancak kısaca ifade etmek gerekirse sivil toplumun bir kısmı problemi anlayacak uzun erimli çalışmalar yapmak ya da çalışmalara destek olmak yerine gençleri bir dolgu malzemesi olarak konumlandırmakta, ciddi çözüm üretilmesi gereken bir konuda gençler nesneleştirilmektedir. Dolayısıyla gençlerin inançlarıyla ilgili “kaygılanan” sivil toplum için gençlik tüketilen bir konunun, gençler de fotoğraf karelerini doldurmanın ötesinde bir anlam ifade etmemektedir. Bütün görünürlük, organizasyon sayısı, “paylaşımlara” rağmen Türkiye’deki fikri ekollerin gençlerle etkileşim oranının %3-4 seviyelerinde olması da bunu göstermektedir (Erdoğan, 2021).

Sonuç

Türkiye’de gençliğin dindarlığı, dini inançları ve inanç problemleri ile ilgili tutumların meselelerin sosyal gerçekliğini doğru okuyamadığı ifade edilebilir. Burada en fazla dikkat çeken husus gençleri, önyargılı ifadelerin ve gençleri merkeze koymayan yetişkin bakış açısına göre değerlendirilmesidir. Bunun temel sebeplerinden biri konuyu bilimsel verilere uygun ele almamak bir diğeri meseleye duygusal yaklaşmaktır.

Gençlerin inanç problemleri ile ilgili teorik çalışmaların temel eksikliği gençlerin inanç problemlerini tespit eden verilere dayanmaktan ziyade “*zihnen var saydıkları*” bir probleme teorik cevaplar üretmeye çalışmaktır. Bu çalışmalar “*cevabı verilen*” soru ve çözümlenen sorunların gençlerde gerçekte var olup olmadığı varsa ne anlama geldiği konusunda yeterli analize ulaşacak verilere dayanmamaktadır.

Gençlerin inanç problemleri ile ilgili çalışmaların bazılarında görülen önemli sorunlardan biri saha araştırması, istatistiki yöntemler, veri analizi ve yorumlaması gibi konularda bir formasyona sahip olmadan yapılan değerlendirmelerdir. Bahsi geçen araştırmaların bir kısmı saha araştırması verilerini doğru okuyamamaktan ve yorumlayamamaktan kaynaklı hatalara düşmektedir. Bu durum gençlerin inanç düzeyleri, inanç sorunları, dindarlığı gibi konulardaki yanlış algıları beslemektedir. Böylesi bir tutum kendi sahasında çok değerli olan çalışmaların kalitesini de düşürebilmektedir.

Gençlik döneminin en ciddi konularından biri olan inanç sorunları nitelikli alan araştırmalarıyla ortaya konarak analiz edilmelidir. Ancak konuyu anlama ve açıklamaya katkısı beklenen araştırmalarda ve bakış açılarında görülen eksiklikler gençlerin inanç sorunları konusundaki gerçekliği ortaya koymak yerine anlamayı zorlaştırmaktadır. İlgili araştırmaların bir kısmında

görülen eksiklikler sebebiyle, gençlik dindarlığı ve gençlerin inanç sorunları anlamak ve açıklanmak yerine “*tüketilmektedir*”. Böylelikle en temel varlığımız olan gençler özne olarak görülme yerine nesneleştirilen bir dilin kurbanı olmaktadır.

Kaynakça

- Altıntaş, R. (2020), Gençler İnançtan Soruyor. TDV Yayınları.
- Bayyığıt, M. (2011), Gençlik ve Din. Yediveren Kitap.
- Bethan McKernan. (2020, Nisan 29), Turkish students increasingly resisting religion, study suggests. The Guardian.
- Bilici, M. V. (2020), Siyasal Kimlikler, Din ve Değerler. İçinde Türkiye’nin Gençleri İleri Analizler (s. 75-128), Uluslararası Tüm Gençlik ve Spor Kulübü Derneği.
- DİB. (2014), Türkiye’de Dini Hayat Araştırması. Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Erdoğan, E. (2021), N’apsak Bu Gençleri Gençlerle İlgili Önyargıların Analizi. İz Yayıncılık.
- İnce, A. (2021), Gençliğin “*İnanç Problemlerinin*” Gerçekliği: Eleştirel Bir Okuma. Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 8 (2), 908-934.
- Kömüş, M. (2021, Nisan 16), Dine ilgi azaldı, deizmi seçiyorlar. BİRGÜN.
- Meydan, H., & Aydın, S. (2020), Üniversite Gençliğinin Kurumsal ve Öznel Dindarlığa Bakışı ve Etkileyen Faktörler Üzerine Nitel Bir Araştırma. BEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, 7(2), 299-323.
- Ocakoğlu, Ö. F. (2020), Din ve Maneviyat Arasında: Türkiye’de Genç Nüfus Dindarlığı. İçinde Ahmet Özdiñç (Ed.), Türkiye’nin Gençleri İleri Analizler (s. 131-170), Uluslararası Tüm Gençlik ve Spor Kulübü Derneği.
- Özbolat, A. (2014), ‘İhlsözlük’te Dindar Gençliğin Öznelleşmesi: İmam Hatipli, Ahlaklı ve Entelektüel. Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 51-72.
- Şimşek, İ. (2020), Ataizmden Ateizme Tanrı ve Yanılgılar. Eski Yeni.
- Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi. (2018), T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı.
- UNDP. (2015), UNDP Youth Strategy 2014-2017 United Nations Development Programme Empowered Youth Sustainable Future. United Nations Development Programme.

Gençlik Araştırmalarının Karşılaştırmalı Analizi

KOORDİNATÖR:
DR. ÖMER FARUK YELKENCİ

SALİH EREN, MÜCAHİT OLTU,
GÖKHAN AKDENİZ, KAMURAN KAHRAMAN,
MUHAMMED ONGUN, MUHAMMET OLTU,
AHMET ÇEVİKALPLI, MÜMİN BAŞ

ANALİZ

HER dönemde olduğu gibi günümüzde de gençlik en çok konuşulan ve tartışılan konular sıralamasında üst sıralarda kendine yer buluyor. Bugün geçmişten farklı olarak bu tartışmaları, gençlik üzerine yapılan araştırmalar da besliyor ve şekillendiriyor. Son dönemde bu araştırmaların sayısının oldukça artmış olduğu gözlemleniyor. Ancak bu araştırmaları ele alan; inceleyen, tartışan analiz eden çalışmaların olmamasını bir eksiklik olarak görüyoruz. Bu konuda 2013 yılında gençlik sosyolojisi alanındaki lisansüstü çalışmaları içeren bibliyografyayı inceleyen bir makaleye¹ ve “gençlik veri tabanı” oluşturulmasını öneren bir diğer makaleye² ulaşılmıştır. Ancak sözü edilen gençlik araştırmalarının karşılaştırmalı analizlerinin yapıldığı çalışmalara rastlanmamıştır. Gençlik araştırmalarını

¹ Yaman, Ömer Miraç. Türkiye’de Gençlik Sosyolojisi Çalışmalarına Dair Bibliyografik Bir Değerlendirme (Alternatif Politika, Cilt 5, Sayı 2, 114-138, Eylül 2013)

² Yıldız, Atasoy, Bayraktar, Ünlüleblebici. Gençlik Araştırmaları Üzerine Bir Karar Destek Sistemi Önerisi: Gençlik Veri Tabanı, Gençlik Araştırmaları Dergisi, Yıl 1, Cilt 1, Sayı 1, 2013-1

mukayeseli bir şekilde ele alan değerlendirmelerin bu araştırmaları ge-
liştireceği, yenilerinin daha doğru yönelimlerle gerçekleşeceğini söyle-
mek imkan dahilinde gözükmetedir. Bu amaca yönelik olarak son dö-
nemde yapılan gençlik araştırmalarına ulaşılmaya çalışılmış, 2017-2021
yılları arasında yapılan 9 (dokuz) araştırma karşılaştırmalı olarak ele
alınmıştır. Araştırmalar; araştırmaların yöntem, amaç, örneklem, içerik
(sorular ve alınan cevaplar ile görüşmeler), rapor ve sonuç bölümleri
üzerinden karşılaştırılarak incelenmiştir. Daha sonra bu araştırmalar
içerik analizine tabi tutularak güçlü ve zayıf yönleri ile değerlendiril-
meye çalışılmış, öneriler sunulmuştur. İncelenen araştırmaların isimle-
ri, araştırmayı yapan kuruluş, araştırmanın yılı ve diğer kimlik bilgileri
Tablo-1’de detaylı olarak verilmiştir.

Dergide hacim sorunu oluşmaması için soruların kategorize edildiği
diğer tablolara; QR Kod okutularak ya da Link tıklanarak ulaşılabilmek-
tedir.

BÖLÜM I

GENÇLİK ARAŞTIRMALARINDA AMAÇ-YÖNTEM-ÖRNEKLEM BAHİSLERİ VE BUNLARIN DEğERLENDİRMESİ

Gençlik Araştırmalarında Amaç

Araştırmaların ortak amacının, Türkiye genelinde bir gençlik profi-
li ortaya çıkartmak olduğu, araştırmalarda gençlerin eğitim-iş hayatı,
sosyal yaşamları, sosyal medya kullanımları, devlet kurumlarına olan
güveni, ehliyet ve liyakat, özgür olma ve kendini önemli hissetme du-
rumu, aile üyeleri ile irtibat, demokrasi ve insan haklarına olan inanç,
gelecek, beklentiler ve yaşadıkları benzer sorunlara değinen sorular so-
rulduğu görülmüştür.

Gençlik Araştırmalarında Yöntem

Gençlik araştırmalarında yüz yüze, evrimii, eposta ve telefon yolu
ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bazılarında derinlemesine
görüşmeler de gerçekleşmiş olup, Tablo-1’de belirtilmiştir.

Gençlik Araştırmalarında Örneklem

Araştırma kapsamında Türkiye genelinde yapılan 9 araştırmada
TUİK verilerine uygun olarak yaş aralıkları dağılımı Tablo-1’e işlenmiş-
tir. Detaylar şu şekildedir. 1 araştırmada 15-24 yaş aralığı, 1 araştır-
mada 15-25 yaş aralığı, 3 araştırmada 18-30 yaş aralığı, 1 araştırmada
16-35 yaş aralığı, 1 araştırmada 18-29 yaş aralığı, 2 araştırmada 15-29
yaş aralığı, 1 araştırmada 15-30 yaş aralığı genç olarak kabul edilmiş ve
bu örneklem üzerinde çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

*Gençlik üzerine yapılan
araştırmaları ele alan;
inceleyen, tartışan
analiz eden çalışmaların
olmamasını bir eksiklik
olarak görüyoruz.*

Ana kütleyi en iyi biçimde temsil edebilmek için saha uygulamasında kota takibi yapılmıştır. Tablo-1’de belirtildiği gibi kota bilgileri gençler için yaş, cinsiyet gibi bilgilerden oluşmaktadır.

Gençlik Araştırmalarında Amaç, Yöntem ve Örneklem Hususlarının Değerlendirmesi

TÜİK verilerine göre Türkiye nüfusunun %15,4’ünü genç nüfus oluşturuyor. TÜİK genç yaş aralığını 15-24 şeklinde alıyor. Gençler ve gençlik homojen değildir. Gençlerin günlük yaşam pratikleri farklıdır. Bu sebeple genç kavramını yaş ile sınırlandırmamak gerekir. Gençlik üzerine yapılan bu araştırmalarda 30 yaşa kadar olanlar da genç olarak kabul edilmiştir.

Tablo-1 de belirtildiği üzere eposta yolu ile görüşme olmuş bu durumun sağlıklı bir geribildirim olmadığı görülmüş ve bu şekilde rapora girmiştir. Yapılan gençlik araştırmalarının 3 tanesinde cinsiyet sorulmamıştır.

Ayrıca araştırmalarda okul durumunun yerine eğitim durumunun sorulması gerektiği de vurgulanmıştır. Araştırmalarda örneklem kısmında bir tutarsızlık görülmüştür. 1500 örneklemin altında kalan araştırmanın sağlıklı bir veri ortaya çıkarmayacağı da ayrıca belirtilmiştir.

Yapılan araştırmalarının amaçları incelenmiş ve karşılaştırmaları yapılmıştır. Bu sebeple araştırmanın güçlü ve eksik yönlerini belirleyerek yeniden bir amaç ortaya koymak hedeflenmiştir.

Tablo-1

GENÇLİK ARAŞTIRMALARI			YÖNTEM		ÖRNEKLEM	DEMOGRAFİK YAPI		
ARAŞTIRMANIN ADI	ARAŞTIRMAYI YAPAN	ARAŞTIRMANIN YILI	GÖRÜŞME	DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME	KİŞİ SAYISI	YAŞ ARALIĞI	% ERKEK	% BAYAN
Türkiye'nin Gençliği Araştırma Raporu	SODEV	2020	Telefon	YOKTUR	600	15-24	51,3	48,7
Türkiye'de ve Avrupa'da Üniversite Gençliğini Anlamak	PODEM	2019	Çevrimiçi	84	342	15-25	55	45
Türkiye'de Gençlerin İyi Olma Hali	İNFAKTO RW	2020	Yüzyüze	YOKTUR	1230	18-30	50	50
Gençlik Çalışmalarının, Gençlerin Siyasal Katılımına Etkisi	TOG	2017	Eposta	20	1191	16-35	32,4	66,9
Türkiye'nin Geleceğine Genç Bakış	İSTANBUL EKONOMİ ARAŞTIRMA	2021	Telefon	YOKTUR	3000	18-30	46	54
Gençlerin Sesini Dinlemek	NEXT GENERATION-TÜRKİYE	2017	Yüzyüze	93	2524	18-30		
Türkiye Geneli Gençlik Araştırması	MAK DANIŞMANLIK	2020	Yüzyüze	80	8000	18-29		
Dijitalleşme Çağında Gençler Araştırması	ARGETUS	2021	Yüzyüze	YOKTUR	1967	15-29	48,8	51,2
Türkiye Gençleri	TGSP	2018	Yüzyüze	YOKTUR	8000	15-30	50,8	49,2

BÖLÜM II

ARAŞTIRMALARIN SORULARI VE ALINAN CEVAPLAR

Kimlik

Tablo-2A'da yer alan sorular her gençlik araştırmasında bulunması gereken sorular olup, her araştırmada sorulması beklenebilir. Milli değerler, anketlerde çoktan seçmeli seçeneklere koyulduğunda yüzde olarak göz doldurucu bir orana ulaşmasa da “Türkiye’de Üniversite Gençliğini Anlamak” isimli araştırmada “Milli Kültür ve Değerlerimize Sahip Çıkمام Gerektiğini Düşünüyorum” şeklinde sorulduğunda gençlerin %74’ü bu değerlere sahip çıkılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak soruyu bu tarz sormak bazı detayları görmeyi zorlaştırabilir.

Düşünce özgürlüğü vurgusu yapılan sorunun yalnızca iki araştırmada sorulduğu görülmüştür. Gençlerin düşüncelerini tanıma ve anlama konusunda daha iyi fikir vermesi bakımından araştırmalarda bu sorunun sorulması beklenebilir. Ayrıca hangi ortamlarda ve hangi konularda özgürce düşüncelerini ifade edebildikleri hususları da alt kırılım olarak aranabilir.

Tablo-2B’de yer alan diğer kimliklere karşı tutum sorusu, potansiyel çatışma ve uzlaşma alanlarını belirlemede kritik rol oynar. Burada diğer kimlikler sorusunun açık uçlu olması gençlerle derinlemesine görüşmeler yapmaya fırsat sunar. Kimlikler çoktan seçmeli sunulduğunda öznel deneyimlerden uzak, imaj kaynaklı cevaplar ortaya çıkabilir.

Günümüz toplumunda gençlerin rolü ile ilgili sorularda yer alacak seçenekler, orta yaş ve üzerine yapılan araştırmalardan çıkan sonuçlardan oluşursa kuşak çatışmalarını ortaya çıkaran sebeplere ışık tutabilir.

Mutluluk

Tablo-3A’da mutluluk üzerine sorulan sorularda salt “Mutlu musunuz?” sorusu daha samimi, içten bir cevap vermeyi gerektirirken, “Mutlu olmak için neye sahip olmak gerekir?” sorusunun ardından sorulması daha düşünülmüş cevapların oluşmasına sebep olur. Gençlik araştırmalarında mutluluk bir sorudan ziyade anketin bütününden ortaya çıkan bir yordama olarak ele alınabilir.

Tablo-3B’nin içeriği sadece bir araştırmada sorulan soruları kapsamaktadır. “Hangi sıklıkta hüznün, umutsuzluk, çöküntü gibi duygulara kapılırsınız?” sorusu gençlerin iç dünyalarına dair bir soru olup, genel itibarıyla ergenliğin getirdiği ruhsal sorunlardan bağımsız değerlendirilemez. Sonuç açıklamasında bu sorunun değerlendirmesi, yaş aralıklarına göre ayrıntılı tasnife tutularak yapılmalıdır. Zorbalığa uğrama ile

<http://www.cihannuma.org/tablo/2A>

<http://www.cihannuma.org/tablo/2B>

<http://www.cihannuma.org/tablo/3A>

<http://www.cihannuma.org/tablo/3B>

<http://www.cihannuma.org/tablo/4A>

<http://www.cihannuma.org/tablo/4B>

<http://www.cihannuma.org/tablo/5A>

<http://www.cihannuma.org/tablo/5B>

<http://www.cihannuma.org/tablo/6A>

<http://www.cihannuma.org/tablo/6B>

ilgili soruda ise cinsiyete göre bir tasnif daha sağlıklı değerlendirmeye yardımcı olacaktır. Kuşak çatışmasını inceleyen soru ise açık uçlu ya da çoktan seçmeli şekilde hangi konularda çatışma yaşandığını sorması beklenebilir.

Kötü Alışkanlıklar / Bağımlılıklar

Tablo-4A'da görüldüğü gibi kötü alışkanlıklar ve bağımlılıkla ilgili sorularda yüz yüze görüşmelerde dürüstlük sorunu ortaya çıkabilir. Bu tarz soruların çevrimiçi anketlerde sorulması yöntemiyle daha isabetli sonuçlara ulaşılabilir.

Tablo-4B'de yine yalnızca bir ankette sorulan sorular bulunmaktadır. Davranışa taalluk eden durumlarda, internet ve sosyal medya alanındaki soruların araştırmalarda bulunması gereken konular olduğu düşünülebilir.

Din ve Siyaset

Tablo-5A'nın içeriği din ve siyaset gibi iki toplumsal olgu ile ilgili sorulan sorulardan oluşuyor. Gençlerin din ile ilişkisinde anketler arası tutarlılık göze çarpan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo-5B'de ilk üç soru genel hoşgörü tutumlarını ölçen maddelerden oluşmaktadır. Daha iyi bir yordama için cevap verenlerin yaş ortalamaları anket değerlendirmesi ve özet bulgularında belirtilebilir. Siyasi soruların her ankette olması önemli değildir.

Hayata Yön Veren Değerler

Tablo-6A'da gençlere yöneltilen hayatınıza yön veren değerler sorusunda, tarihsel bağlamda iç içe geçmiş vatan, bayrak ve dinin bu soruda ayrı seçenekler olarak verilmesi sorunun yapısında bir ayrıştırmanın var olduğu izlenimini vermektedir. Ayrıca ahlak yerine evrensel değerler seçeneği düşünülebilir. Çalışma durumu ile ilgili sorularda cinsiyet ve yaş durumu tasnifinin yapılması yordama konusunda daha fazla fikir verebilir.

Tablo-6B'de yer alan "Laiklik ne kadar önemli?" sorusu, laikliğin desteklenip desteklenmediği şeklinde sorulsaydı daha açıklayıcı olabilirdi.

Bir diğer sorun ise yine aynı ankette yer alan "İdeal Toplum" sorusudur. Soru içeriği ve biçimi açıklayıcı olmadığı gibi birtakım çelişkiler de içermektedir. Başarının ödüllendirildiği bireysel zenginliklerin olduğu toplumlarda adil gelir dağılımının olmadığı gibi bir alt mesaj içermektedir.

Son satırda sorulan “Türkiye’de ve Avrupa’da Üniversite Gençliği-ni Anlamak” adlı anket çalışmasında yer alan “Sizin için hangileri en önemsizdir?” sorusu da laiklik sorusunun taşıdığı problemleri taşımaktadır. Üniversite gençleri arasında yapılan bu ankette din seçeneğinin ilk sırada çıkması dinsizlik olarak mı yorumlanmalı yoksa hoşgörü bağlamında mı ele alınmalıdır? Araştırmaların bu noktalarda daha net ve anlaşılır olması beklenir.

İş Hayatı

Tablo-7A’da birden fazla ankette sorulan sorulara anket şirketlerinin aldığı cevapların oldukça farklı olduğu görülmüştür. “Liyakat mı, torpil mi?” sorusuna verilen cevapların yakın olduğu görülmektedir.

Tablo-7B’de yer alan “Sizce Türkiye’de yetenekli bir gencin başına aşağıdakilerden hangisinin gelmesi daha muhtemeldir?” sorusu Tablo-7A’da “Liyakat mı, torpil mi?” sorusu ile benzer bir sorudur. Maddeler incelendiğinde yeterli ve güvenilir sonuçlara ulaşmamızı sağlayan özelliklere haiz olduğu gözlemlenmiştir.

Sosyal Medya ve İnternet Kullanımı

Tablo-8A’da yer alan “Sosyal medyada düşüncelerinizi özgürce ifade edebiliyor musunuz?” Sorusuna verilen cevaplar iki farklı anket firmasında tutarsız sonuçlar vermiştir. Ancak “Türkiye Gençleri” araştırmasında düşünce özgürlüğü sorusuna aldığı cevapla anket içi tutarlılığı sağladığı görülmüştür. Ancak Tablo-1’de “Türkiye’nin Gençliği Araştırması”nda yer alan “Düşünce özgürlüğünü ne kadar önemsiyorsunuz?” sorusuna %63.8 “Düşüncelerimi özgürce ifade edebilmeyi önemsiyorum.” şeklinde bir sonuç çıkmıştır. Laiklik sorusunda dile getirdiğimiz endişeler, burada somut olarak karşımıza çıkmıştır. Çünkü özgür ifadeyi önemseyen %63’lük oran ve kendilerini özgürce ifade edemeyen %70’lik bir oran vardır. Bir eylemi önemsemek, o eylemi yapabilmek anlamına gelmemektedir.

Tablo-8B, araştırmaların yapılış amacına yönelik olarak; E-spor, internet’ten neler anlaşıldığı, gençlerin arkadaşlarıyla kurdukları iletişimin boyutlarını araştıran soruları içermektedir.

Yurt Dışında Yaşam

Tablo-9A’da yer alan “Ülkemizin en önemli sorunu nedir?” sorusuna alınan cevaplar farklılık arz etmektedir. “Size göre gençlerin en önemli sorunu nedir?” sorusunda ise istihdam konusundaki cevaplarda bir yakınlık söz konusudur. “Yurtdışında yaşam” başlığındaki soruya verilen cevaplar da anlamlı bir yakınlık arz etmektedir. Yalnızca “Üniversite

<http://www.cihannuma.org/tablo/7A>

<http://www.cihannuma.org/tablo/7B>

<http://www.cihannuma.org/tablo/8A>

<http://www.cihannuma.org/tablo/8B>

<http://www.cihannuma.org/tablo/9A>

<http://www.cihannuma.org/tablo/9B>

Gençliğini Anlamak” çalışması üniversite gençliğine yapıldığı için %95 sonucuyla diğer araştırmaların sonuçlarından ayrılmaktadır.

Tablo-9B’de gençlerin cevaplarırken objektif olabilmesi için bir takım genel kültür bilgilerine sahip olması gereken sorular bulunmaktadır. Yüksek bir maaş ile İsveç ve Kuzey Kore arasında seçim yapması istenen bir gencin K. Kore ile ilgili bir takım pratik bilgilerinin olması şarttır. Madde güvenilirliğini etkileyecek sembolik ülkeler yerine kavramsal seçenekler sunulmalıdır. “Yüksek bir maaş ile baskıcı bir rejimde yaşamak ister misiniz?” Sorusuna verilecek cevap daha bilinçli bir cevap olacaktır. Aynı hata tablodaki bazı sorularda da göze çarpmaktadır. “Suriyelilere güvenlik güçlerimiz daha sert tavır almalıdır?” sorusundaki sert tavır yönlendirici bir ifadedir. Bu sebeple “sert tavır” ifadesi açık bir şekilde belirtilmeli, açık uçlu olarak sorulmalı ya da bir takım örnek olaylardan yola çıkılarak sorulmalıdır. Dünya kamuoyunun ve ülke olarak bizlerin son derece hassas olduğu mülteci sorunu üzerinden, böyle anlamı bulanık soruların sorulmasının, tehlikeli sonuçları olabilmektedir.

Gençlerin bilgiye ulaşmak için büyük çoğunluğunun interneti kullandığını gördüğümüz “Bilgiye ulaşmak için hangi yöntemi kullanırsınız?” sorusu başarılı bir yordama için ayrıntıya muhtaçtır. Burada sosyal medya ile internet olarak en azından iki ayrı seçenek olarak verilebilir.

BÖLÜM III

DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER

Gençlik araştırmaları üzerine incelenmiş olan 9 araştırmanın 4’ünde derinlemesine görüşmelere yer verilirken, diğer 5 araştırmada ise derinlemesine görüş alınmamıştır.

Derinlemesine görüşmeler; araştırmalarda yöneltilmeyen sorulara ilişkin olarak tamamlayıcı bir genel bakış açısı oluşmasına sebep olur. İşte bundan dolayı gençlik araştırmaları gibi spesifik konularda yapılan derinlemesine görüşmeler oldukça önemlidir. Kişinin kendisine yöneltilen sorulardan bağımsız olarak konuya ilişkin daha kapsayıcı cevaplar verebilmesini ve dolayısıyla zihin altyapısındaki fikirlerini daha şeffaf bir şekilde açığa vurmasını sağlar. Bu durum ise araştırma yapılan konunun daha iyi anlaşılmasını ve kişilerin içinde bulunduğu fiziksel ve ruhsal halin ise daha iyi anlaşılmasına vesile olacaktır.

Konumuza esas olarak aldığımız araştırmaların bazılarında derinlemesine görüşler alınan kişilerin genel konu üzerinden değil de yine soru ya da sorular ile sınırlandırılmış olması araştırmanın çıktılarının yönlendirilmiş bir şekilde oluşmasına neden olarak sağlıklı sonuçlar vermemektedir.

Özellikle toplumun önemli bir parçası olan gençlerimize ilişkin yapılan araştırmalarda; sonuçlarının sorulan sorulara verilen cevaplardan oluşan durum tespiti olmasından öte bir sonuca varılabilmesi için derinlemesine görüşmelere ne denli önem verildiğiyle doğru orantılıdır. Bu sebeple derinlemesine görüşler ne kadar fazla kişiye uygulanırsa o kadar sağlıklı bir araştırma olacağı kanaatindeyiz.

Aşağıda Tablo-10'da, derinlemesine görüşler alınan araştırmaların sayısal verileri bulunmaktadır.

Araştırma Adı	Araştırmayı Yapan	Araştırma Yapılan Kişi Sayısı	Derinleme Görüş Alınan Kişi Sayısı	Derinleme Görüş Alınan Kişi (%)	Derinleme Görüşler Nasıl Alındı?
Türkiye'de ve Avrupa'da Üniversite Gençliğini Anlamak	PODEM	342	84	0,2456	Mail
Gençlik Çalışmasının Toplumsal Katılıma Etkisi Araştırması	TOG	1191	20	0,0168	Çevrimiçi
Gençlerin Sesini Dinlemek	Next Generation Türkiye	2524	93	0,0368	Yüz yüze
Türkiye Geneli Gençlik Araştırması	MAK	8000	80	0,01	Yüz yüze

Tablo-10: Gençlik Araştırmalarında Derinlemesine Görüşler

BÖLÜM IV

GENÇLİK ARAŞTIRMALARININ RAPOR/SONUÇ BÖLÜMLERİ

Türkiye'nin Gençleri (TGSP-2018)

Genel olarak değerlendirdiğimizde günümüz gençliğini; dine ve siyasete mesafeli, milli değerleri yeteri kadar yaşatamayan, ekonomik ve psikolojik endişelere sahip bir nüfus olarak tanımlamak mümkündür.

Gençlerin en temel problemleri; eğitim sistemindeki aksaklıklar, bitmeyen sınavlarla mücadele etmek zorunda kalmak, ailelerin beklentilerini karşılayamama, eğitim alınan konuda istihdam edilememe veya çalıştığına karşılığını maddi-manevi olarak görememe şeklinde yaygınlık göstermektedir.

Siyasi farklılıkların ilişkilerini olumsuz etkileyebileceğini bildiklerinden, günlük hayatlarında çatışmadan kaçınmak için siyaset konuşmamaya dair bilinçli bir seçim yapıyorlar.

Gençlerin yaşamdaki memnuniyetsizliklerinde etkili olan etmenler ise; medya, sosyal çevre, gelişen teknoloji, aile baskısı, ekonomik bunalmalar, siyasi istikrarsızlık şeklinde sıralanmıştır.

Gençlik Çalışmasının Toplumsal Katılıma Etkisi Araştırması (TOG-2017)

Araştırma bulgularına göre, gençlerin karşılaştıklarını belirttikleri sorunların başında, toplumun gençlere güvenmemesi gelmektedir. Gençlerin karşılaştıkları diğer sorunlar ise “eğitim sistemindeki aksaklıklar, maddi imkânsızlıklar, işsizlik ve yaşadıkları şehirlerdeki sosyal imkanların azlığı” olarak sıralanabilir. Eğitim sisteminin niteliksiz olduğundan, kendilerinin gelişimlerini sağlayacak bir alan yaratmamasından yakınmaktadır.

Bu araştırma, gençlik çalışması ile gençlerin siyasal katılımı arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Gençlik çalışması, gençler için bir alan yaratmaktadır. Gençlerin kendilerini daha özgür ve önemli hissettikleri bu alan sayesinde gençler, karar verme mekanizmalarına erişmek ve etkileyebilmek konusunda daha aktif davranabilmektedirler.

Gençlerin Sesini Dinlemek (NEXT GENERATION TÜRKİYE-2017)

Gençlerin ev, aile, ülke ve bölge gibi topluluklarla güçlü bağları bulunuyor. Oldukça benimsenen bu bağlar onlara vazgeçilmez bir destek ve güvenlik sunuyor. Öte yandan, gençler bu bağlardan bağımsızlaşma ihtiyacı da hissediyor. Bu nedenle gençler, çatışma ile uyum arasında, bireyselleşme ile toplulukçuluk arasında sürekli denge kurmaya çabılıyor.

Gençler kendi kimliklerine dair güçlü duygular besliyorlar, fakat çevrelerinde etnik, dini ve politik kimlikler açısından bir çeşitlilik mevcut. Farklı toplumsal kesimlerden gelen insanlarla tanışmayı seviyorlar ve toplumun kalanına kıyasla daha hoşgörülüler ve farklılıklarla birlikte yaşamaya daha açıktır. Fakat siyasi farklılıkların ilişkilerini olumsuz etkileyebileceğini bildiklerinden, günlük hayatlarında çatışmadan kaçınmak için siyaset konuşmamaya dair bilinçli bir seçim yapıyorlar. Gençler, toplumun geri kalanına kıyasla daha açık görüşlü. Kadın problemlerine karşı duyarlılar ve toplumun çeşitli kesimlerinin hak ve özgürlük taleplerine daha hoşgörülü yaklaşıyorlar.

Türkiye'nin Geleceğine Genç Bakış (İSTANBUL EKONOMİ ARAŞTIRMA-2021)

Bütüncül bakıldığında, gençlerin toplumda ve siyasette daha çok görünmelerine, inisiyatif almalarına izin verilmesi (birbirleriyle yakından ilişkili olmak suretiyle) bir demokrasi, adalet ve kalkınma meselesi. “Genç-

ler geleceğimizdir” derken, gençliği ileri bir tarihe ötelemek, toplumun geleceğini olduğu kadar bugününü de tehlikeye atan bir yaklaşım. Zira bu yaklaşımın sonuçları güvensiz bir toplum, meşruluğunu kaybeden medya ve siyaset, geleceğe dair nasıl yönetileceği bilinmeyen riskler ve sorunlar bırakan bir yönetim gibi toplumun varlığını tehlikeye atacak ihtimaller barındırıyor. Bu bağlamda, gençler toplumun istisnai değil, demokratik bir çerçeve içinde meşru ve görünür birer parçası olmalı.

Türkiye Geneli Gençlik Araştırması (MAK DANIŞMANLIK-2020)

Gençlerle ilgili Z Kuşağı benzeri tanımlamalar karşımızda homojen bir yapı varmış gibi düşündüğünüzde doğru dursa da araştırmamızın saha sonuçları, bölgesel farklılıklar, bireysel hayata ait şanslar ve şanssızlıklar, yaş arası farklar vs. böyle bir tanımlamanın çok da doğru olmadığına bizi ikna etti. Ancak yine de bazıları Z kuşağı benzeri tanımlamaları tercih edebilirler.

Normal hayatta komşuya, arkadaşına, akrabaya velhasıl insana dokunmayan sosyal mecralarda kendilerine profil oluşturan bireyler, burada kendilerine bir rol biçip bu rolü oynamaya başlarlar. Rolün gerektirdiği fikirleri üstlenir ve savunurlar, fakat gerçek hayata karıştıklarında, fikir yoğunlukları yok olur ve üretmez hale gelirler. Bilginin her türlüsüne kendinden önceki kuşaklardan binlerce kat hızla ulaşabilen gençler; reel hayatın pratiğini yaşamazlarsa doğru ile yanlışın karıştığı aşırı bilgi yükünün içinde sağlıklı analiz yapamazlar.

Türkiye'nin Gençliği Araştırması Raporu (SODEV-2020)

Eğitim ve çalışma yaşamlarından, ilgi alanları ve değerlerine; kendi konumları ve gelecekleri ile ilgili değerlendirmelerinden; özgürlük algılarına kadar Türkiye'nin gençleri siyasi parti aidiyetleri ve oy verme davranışlarından bağımsız olarak belli konularda ortak kaygı, algı ve eğilimler göstermektedir. Dini inançlarına verdikleri önem ne olursa olsun, kendilerini ifade etme ihtiyaçları bakımından özgürlükçü bir siyasete; adalete ve liyakate; şeffaf işleyen kurumsal mekanizmalara Türkiye'nin gençlerinin acil ihtiyaçları olduğu açıkça ortadadır.

Türkiye ve Avrupa'da Üniversite Gençliğini Anlamak (PODEM-2020)

AB ülkeleri ve Türkiye'den katılımcıları karşılaştıracak olursak, iki taraftaki katılımcıların da arkadaşlığa önem verdikleri dikkat çekiyor. Bununla birlikte Türkiyeli katılımcılar seçim yapma özgürlüğünü önde tutarken, AB ülkelerinden katılımcılar eğitimlerine devam etmeye ve sürekli öğrenmeye, ekonomik güvenceden daha fazla değer veriyor.

Araştırma bulgularına göre, gençlerin karşılaştıklarını belirttikleri sorunların başında, toplumun gençlere güvenmemesi gelmektedir.

*“Gençler geleceğimizdir”
derken, gençliği ileri
bir tarihe ötelemek,
toplumun geleceğini
olduğu kadar bugününü
de tehlikeye atan bir
yaklaşım.*

Siyasetin hayattaki yerini daha yakından incelediğimizde Türkiyeli katılımcıların siyasette pek faal olmadıklarını görüyoruz. Geçimlerini sağlamak ve iş güvencesi gibi geleceğe ilişkin konularla çok daha meşgul oldukları gözlemleniyor. Daha önemlisi, katılımcılar siyaseti bir gelirim kaynağı olarak betimliyor ve siyasi farklılıkların sosyal ilişkileri kötü etkileyebileceğini söylüyorlar. Bu da onları, sosyal çevrelerinde siyasi tartışmalara girmeyerek kişisel yaşamlarında ihtilaflardan uzak durmaya yönlendiriyor. Diğer yandan, Türkiyeli katılımcıların yalnızca küçük bir kısmının siyasi parti üyeliklerini dile getirdiğini gözlemledik. Bununla birlikte, siyasetten uzak durmaları ülkelerinde ve yurtdışında gerçekleşen siyasi ve sosyal gelişmelerden habersiz veya bunlara kayıtsız oldukları anlamına da gelmiyor. Zira bu konulara karşı ilgi duyduklarını belirtiyorlar.

Araştırmamızda katılımcılardan geleceğe dair en önemli beklentilerini paylaşımlarını istedik. Türkiye’den katılımcıların yanıtlarında, mesleki hedeflere ulaşmak ve ilgi alanlarında çalışma fırsatı bulmak geleceğe dair en önemli beklentiler arasında. Finansal özgürlüğe kavuşup, maddi sıkıntılar yaşamamak olarak tanımlanan maddi rahatlık da en yaygın beklentilerden biri. Bu katılımcıların yurtdışında yaşamayı veya çalışmayı tercih etmeleri de dikkat çekiyor. Büyük çoğunluğu “daha iyi iş imkanları ve ekonomik şartlar” ve “temel hak ve özgürlüklerin daha iyi sağlanması” gerekçeleriyle bir başka ülkeye taşınmayı düşünüyor.

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali (INFAKTO RW-2020)

Gençler genel olarak yaşamlarından memnunlar ancak bu memnuniyet geçmiş yıllara göre düşüş göstermektedir. Gelecek adına umutlular, özellikle çalışan gençlerde yaşam memnuniyeti ve gelecek adına umutlu olma durumu daha yüksek. Ailenin gelir durumu arttıkça yaşam memnuniyeti ve geleceğe dair umut artmakta.

Gençler de internet kullanımı çok yüksek olup daha çok akıllı telefonları üzerinden internet kullanılmaktadır. İnterneti daha çok film izlemek/indirmek, müzik dinlemek/indirmek gibi gerekçelerle kullanılmaktadır. Gençler kendilerini dijital dönüşüm içinde hissetmiyorlar. Eski kuşaklara göre kendilerini daha şanslı ve farklı hissetmektedirler. Araştırmaya katılan gençler; bilgisayar ve benzeri teknolojik araçları daha iyi kullananın kendi kuşakları olduğunu, yabancı kültürlerle yakınlık duymak, iş yaşamında daha esnek çalışma koşulları beklemek, dünyadaki gelişmelere, çevre kirliliği ve küresel ısınma gibi konulara duyarlı olmak ile yoksulluk, cinsiyet ayrımı, dışlanma gibi sosyal konulardaki duyarlılık özelliklerini gençlerin çoğunluğu kendi kuşağında daha fazla

görürken, siyasetle ilgilenmek ve diğer kişilere karşı daha hoşgörülü davranmak özelliklerinin kendilerinden önceki kuşaklarda daha fazla olduğunu düşünmektedir.

Dijitalleşme Çağında Gençler Araştırması (ARGETUS-2021)

Gençlerin çoğunluğu mutsuz, en önemli talepleri güvenli gelecek, eğitim, istihdam olarak öne çıkmaktadır. Önemli bir kısım bir alanda uzmanlaşmak için okul eğitimi dışında kurslara gitmektedirler. Ancak büyük çoğunluk okulda aldığı eğitimle yetinmekte. Gençler kendi işinin patronu olmak istiyor. İşsizliğin en önemli sebebi olarak düşük ücret ve istihdam yetersizliği olarak görüyorlar. Önemli bir kısım kendini meslek, teknoloji, siyasi görüş gibi alanlarda geçmiş kuşaklardan farklı görüyor. Sosyal mecranın kendi işi veya mesleği hakkında yardımcı olduğunu belirtiyorlar. Gençlerin büyük çoğunluğu yurt dışında yaşamak istiyor. Bunun sebebi olarak da daha iyi yaşam ve iş olarak belirtiyorlar.

Gençlerin çoğunluğu dine inanıyor ve ibadetlerinin yerine getirilmesi gerektiğini düşünüyor. Yine büyük çoğunluk alkol kullanımı, faiz, evlilik dışı ilişki, kumar, batıl inanç gibi olumsuz durumları doğru bulmuyor. Gençler sevdiği iş ya da mesleği yapmaktan, mutlu bir aileye sahip olmaktan, üst düzey yönetici olmaktan, yabancı dil bilmekten, iyi bir işe girmekten, seyahatten, sağlıklı olmaktan, iyi bir binek araca sahip olmaktan mutlu olacaklarını belirtmişler.

SONUÇ

Tartışma ve Öneriler

Araştırmalarda ulaşılan sonuçlara genel olarak bakıldığında bazı hususların öne çıktığı görülmüştür. Gençliğe bakışla ilgili bazı sorunlardan bahsedilmiştir. Gençliğin homojen bir yapıya sahip olduğu kabulünün yanlış olduğu, gençlerin günlük yaşam pratiklerinin çağ itibarıyla farklılaştığı, bu sebeple yetişkinlerin kendi zamanlarıyla karşılaştırma yaparak gençlere yaklaşımlarının olumlu sonuçlar doğurmadığı hususları özellikle vurgulanmıştır.

Yaşanan dijital devrimin etkisiyle gençler çok farklı bir zaman ve dünyada yaşıyor. Bilgiye ulaşmak için çok hızlı yöntem ve imkânlarla sahipler. Aileler bir yandan genç olmuş çocuklarına hala küçüklermiş gibi korumacı yaklaşırken, diğer taraftan onlardan beklentilerini yüksek tutmaları bir çelişki olarak göze çarpmakta, bu da gençlerin yaşadıkları kaygı düzeyini arttırmaktadır.

Türkiyeli katılımcılar seçim yapma özgürlüğünü önde tutarken, AB ülkelerinden katılımcılar eğitimlerine devam etmeye ve sürekli öğrenmeye, ekonomik güvenceden daha fazla değer veriyor.

Aileler bir yandan genç olmuş çocuklarına hala küçüklermiş gibi korumacı yaklaşırken, diğer taraftan onlardan beklentilerini yüksek tutmaları bir çelişki olarak göze çarpıyor.

Araştırmalarda değerlere yönelik sorularda alınan cevapların yaygın kabulün aksine hala yüksek değerlerde olduğu; vatan sevgisi, dini değerler ve dini yaşama gibi konularda verilen cevapların örnek verilebileceği görülmektedir. Bu noktada araştırmalarda sorulan gençlerde gözlenen yurt dışında okumak ya da yaşamak konularındaki oranların bu durumla çeliştiği söylenebilir. Ancak gençler sebep olarak eğitim amacıyla gitmek istediklerini ve nihayetinde ülkelerine geri döneceklerini belirtmektedirler. Ancak yurt dışında daha iyi iş olanakları olduğunu düşünen gençlerin oranı da oldukça yüksek oranda çıkmaktadır.

Buna karşılık gençler, toplumun kendilerine karşı saygı duymadıklarını düşünmektedirler. Bunun sebebi olarak yetişkinlerin kendi üzerlerine düşen bir sorumluluk olmasına rağmen empati yapamamalarını, bunun da kendileri gençken yaşadıklarını unutmalarından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Yetişkinler gençlerle ilişkilerinde kendi yaşadıkları tecrübeleri transfer edemiyor. Bu transferi yapabilse yetişkinler, gençleri daha kolay anlayabileceklerdir. Halbuki güncel şartlar, yaşam biçimleri değişmekte, bunun farkında olunmamaktadır. Gençler sorun çıkarır ortak yargısının oluşturduğu olumsuzluklardan uzaklaşmak gerekiyor. Bu noktada gençlerle ilgili olumlu hususların ön plana çıkarılmasının motive edici gücünden istifade etmek gerekir.

Gençler siyaset kurumuna ve siyasi partilere güvenmedikleri araştırmaların sonuçlarında görülen bir başka durumdur. Gençler kendilerini buldukları siyasi partilerin var olmadığını düşünmektedirler. Ayrıca gençler arasında siyasi hayattan uzaklaşma, siyasi çatışmadan kaçmayı tercih edenlerin de olduğu söylenebilir. Bu noktada genel politikalar oluşturulurken gençlik dikkate alınmalıdır. Gençlik politikası diye bir hassasiyet, hamasi söylemler dışında Türk siyasi hayatında genel olarak oluşmamıştır. Bu durum üzerinde siyaset kurumunun oldukça derin analizler yapması gerektiğini söylemek mümkündür.

Bu gerekçelerle gençlere yönelik yapılan çalışmalarda gençlerin katılımı artırılmalı hatta çalışmalar onlara yönelik değil, kendileriyle ilgili çalışmaları kendileri yapmalıdır. Araştırmalar da gençler tarafından yapılmalıdır. Böylece daha doğru sonuçlar elde edilebilir. Gönüllü olarak sosyal sorumluluk çalışmalarına katılmaları gençleri manevî olarak besleyecektir. Ancak bu noktada STK'lar, değişen misyonunun farkında olmalı, kendilerini bu yeni duruma göre yeniden yapılandırmalıdır.

Araştırma yöntem ve teknikleri üzerinde bakıldığında birkaç hususa vurgu yapılabilir. Gençlik yaşı noktasında ele alınan aralığın değişiklik göstermesi bu konuda yapılan araştırmaların bütünlüğü açısından

sorun oluşturmaktadır. Uluslararası örgütlerin (BM: 15-24³, AB: 15-29, Türkiye: 12-24⁴ gibi) ve ülkelerin de bu konuda mutabık olmadığı açıktır. Ancak az önce işaret edilen demografik değişiklik ve hareketliliklere bakılarak ülke içinde özellikle de araştırmalarda dikkate alınmak üzere bir genç yaş aralığı parametresinde karar kılınabileceği düşünülmektedir. Son dönemde yapılan ve bu çalışmada incelenen gençlik araştırmalarında Covid-19 Küresel Salgını dönemine denk gelenler olduğu için onların sonuçlarının bu yönden ayrıca bir analize tabi tutulmaları gerektiğini belirtmeliyiz.

Ayrıca bazı araştırmaların örneklemlerinin görece sınırlı tutulması mukayesede zorluklar yaşatmaktadır. Örneklem Türkiye genelini yansıtabilecek şekilde tespit edilmelidir. Yine araştırmaları değerlendirirken nüfus artış oranını dikkate almanın önemli olduğunu söylemeliyiz. Özellikle genç nüfus oranları çalışmalarda dikkate alınması önemli bir husustur. Meselâ son yıllarda nüfus artış hızında bir yavaşlama ve düşme gözlemlenirken, 2020 yılında % 5,5 iken, 2021’de bu oran % 122,7 olmuştur. Yani önceki yılların aksine yükselmiştir. Ancak Türkiye’de 2020 yılında 32,7 olan ortalama yaş, 2021 yılında 33,1’e yükselmiştir.⁵ Bu da ülkemizde nüfusun yaşlanmaya başladığı anlamına gelmektedir.

Gençler ve gençlik üzerine yapılan araştırmalarda uluslararası bir karşılaştırma da mümkün olabilir. Bunun için yurt dışında çeşitli bölgelerde yapılan araştırmalar da incelenebilir. Bunun yanında gençlerin sadece dijital devrimle ve sosyal medyayla ilişkileri, onlara karşı bakış açılarını ölçmek üzere tematik araştırmalar da yapılabilir. En önemlisi kuşakların değişim hızını ve zamanını da dikkate alarak bu araştırmaların benzer parametreler üzerinden belli zaman aralıklarında -mesela 5 yılda bir- yapılarak değişimin ve gelişimin izlenmesi bu konuda doğru stratejiler belirlemek için önemli ve değerli verilere ulaşma imkânını sunacaktır.

Kaynakça

- Argetus, 2021. Dijitalleşme Çağında Gençler Araştırması
- İnfakto Rw, 2020. Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali
- İstanbul Ekonomi Araştırma, 2021. Türkiye’nin Geleceğine Genç Bakış
- Kalkınma Bakanlığı, 2015. Gençlik Çalışma Grubu Raporu.
- Mak Danışmanlık, 2020. Türkiye Geneli Gençlik Araştırması
- Next Generation-Türkiye, 2017. Gençlerin Sesini Dinlemek
- Podem, 2019. Türkiye’de Ve Avrupa’da Üniversite Gençliğini Anlamak
- Sodev, 2020. Türkiye’nin Gençliği Araştırma Raporu
- Tgsp – Genar. 2018, Türkiye’nin Gençleri
- Toğ, 2017. Gençlik Çalışmalarının, Gençlerin Siyasal Katılımına Etkisi
- Yaman, Ö.M. 2013. Türkiye’de Gençlik Sosyolojisi Çalışmalarına Dair Bibliyografik Bir Değerlendirme, Alternatif Politika, Cilt 5, Sayı 2, 114-138

³ Yıldız, Atasoy, Bayraktar, Ünlüleblebici. Gençlik Araştırmaları Üzerine Bir Karar Destek Sistemi Önerisi: Gençlik Veri Tabanı, Gençlik Araştırmaları Dergisi. Yıl 1 , Cilt 1, Sayı 1 , 2013-1.

⁴ Kalkınma Bakanlığı, 2015. Gençlik Çalışma Grubu Raporu.

⁵ <https://Data.Tuik.Gov.Tr/Bulten/Index?P=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-SonucLari-2021-45500>

Şuur ve Misyon

DOÇ. DR. KEMAL ŞAMLIOĞLU

İSLÂM uygarlığı, nübüvvetin ilk yıllarından itibaren Müslüman fitratın en temel özelliklerini her şeyden önce nesillere doğru sirayet ettirmenin önemi üzerinde durmuştur. Bu bağlamda Anadolu coğrafyasının ve İslâm mayasının asırlardır gelenek adı altında ortak davranış prensiplerini birer öğüt hâlinde didaktik bir formasyona dönüştürmesi, ortak kültür kodları olarak belirmiş değer alanının edebî metinlerde ortaya çıkmasıyla mümkün olmuştur.

Nesillerin nasıl yetiştirileceği ve medeniyetin nasıl ihya edileceği, Ahmet Yesevî'nin Divan-ı Hikmet'i, Mevlânâ'nın Mesnevî-i Mânevî'si veya Âşık Paşa'nın Garibnâme'sinde yüzyılları aşan bir hikmet bilgisiyle hep aynı ortak değer alanına yapılan vurgu, irfanın sürekliliğini ancak bir gençlik idealiyle sürdürülebilir kılınacağına yönelik önemli bir işarettir. İnsan düşüncesinin şartlarını Müslümanca ideallerden başlatmak, varacağı yeri de kestirmek bakımından önemlidir. Çünkü bu Müslümanca çıkış, ahlâkî ve ruhî terbiyenin medeniyet taşıyıcı dinamik bir gençlik düşüncesiyle sıkı sıkıya bağlı ve gerekli olacağına şartlarını barındırır.

Nakledilen her harf ve her davranış prensibi, yaşayan uygarlık gerçeğinin oluşumsal temellerindeki devamlılığa gönderme yapar. Müslüman bir hayatın bir asırlık karakter macerası, bir medeniyetin bir asırlık mihenk taşıdır. İnsan toplumunun ataları ve çağdaşları fiziki her türlü zorluğu yaşamayı göze alabilirler ama köksüz yaşayamazlar. Böyle bir açıdan bakıldığında ideal genç, aynı zamanda ideal kültürün ve medeniyetin de doğrudan temsilini verir. Çünkü çağları aşan en büyük hastalık, unutmaktır; unutanlar maziyi ve tarihsel gerçekliği kaybedenlerdir.

Çağları aşan en büyük hastalık, unutmaktır; unutanlar maziyi ve tarihsel gerçekliği kaybedenlerdir.

Mehmet Âkif merhumun Âsım ideal tipi üzerinden inşa etmeye çalıştığı gençlik kılavuzu, Devlet-i Aliyye'nin en buhranlı yıllarında ümmet çocuklarının uğradığı felaketler karşısında bile din-i mübin'i muhafaza etmekten geri durmayan bir ideal gençlik tipini gösterir. Bu bakımdan Âsım, ideal Müslüman gencinin temel faziletlerini üzerinde toplayan bir karakter olarak toplumun tam da en ihtiyaç duyduğu zaman kesitinde hayal edilen misyon gençliğini temsil eder. Âkif'in Âsım'da inşa etmek istediği özellikler dürüstlük, çalışkanlık ve olaylar karşısında atik bir mizacın duruşuyla mürekkeptir.

Âsım, batılılaşmanın nesiller üzerindeki ifsadı karşısında dimdik duran akıl Müslümandır. Çünkü Müslüman, şuurunu ve sorumluluklarını kitaplarda yazan bir ödev ahlâkıyla değil; İslâm ahlâkı seciyesi dairesinden algılar. Muhafaza edilmek istenen ideal ve menzil arasındaki değerler manzumesi, Âsım özelinde ve medeniyet genelinde şuur ve misyon arasındaki ufuk fikrinin ta kendisidir. Nesilleri ikmal etmek için verilecek mücadelede Âsım, geçmişin bilgisini geleceğe taşıyan bir şuurun somut, insanî ve ahlâkî yüce tasarımıdır. Bu bağlamda Âsım, medeniyetin değer yargılarını kişiliğinde toplamış bir üst tip olarak şecaatin de temsilcisidir. Safahat'ın altıncı kitabı Âsım'da Âkif şunları söyler Âsım'a:

*İctimâî bütün âmillere, kudretlere bak.
Bunların herbirinin kuvveti, mâziye inen,
Kökü mikdârı olur; çünkü bu âmillerden,
En derin köklüsü en sağlamı, en hâkimidir.
Şimdi, sen bizdeki kudretleri eşsen bir bir,
Göreceksin ki: Bu millette fazilet en uzun,
En derin köklere yaslanmada; hem sonra onun,
Bir mübârek suyu var, hiç kurumaz: Dîn-i Mübîn.
Hâdisât etmesin oğlum, seni asla bedbîn...
(...)
Bu cihetten, hani, hiç yılmasın, oğlum, gözünüz;
Sâde Garb'ın, yalnız ilmine dönsün yüzünüz.
O çocuklarla berâber, gece gündüz, didinin;
Giden üç yüz senelik ilmi sık elden edinin!
Fen diyârında sızan nâ-mütenâhî pınarı,
Hem için, hem getirin yurda o nâfi' suları. ¹*

Denilebilir ki Âkif'in nesil düşüncesi açısından Âsım, bir başlangıç bilgisinin olumsuz şartlara mahsus yol haritasını eylemlerinde barındırır. Âkif'in şuur öncelikli düşünceleri ve aksiyonun tam ortasında yer aldığı şahsi mizacı dikkate alınır; Âsım'ın da böyle bir medeniyet

Yarına kalabilecek dayanıklı fikirler ancak gençlerin şuur sahibi nitelikleriyle devamlı kılınabilir.

¹ Mehmed Âkif Ersoy, **Safahat**, (Ed. M. Ertuğrul Düzdağ) Bağcılar Belediyesi, İst., 2014, 372, 373.

*Şuur, tahammül edilemeyen
seküler dünyanın bozucu
argümanlarına karşı,
sağlamlığını genç zihinlerden
alabilecek bir savunma
hattıdır.*

mücadelesinde kudretli kılınması gerektiğinin önemi gün yüzüne çıkar. İlmin, maarifin, şecaat ve hikmetin Şark'ı terk ettiğine yönelik Âkif'in korkusu, yine Âsım'la bir umut ve gelecek fikrinde yeniden kudretlenir. Çünkü söz konusu edilen şuurun emanet edileceği mukadderat Âsım'ın doğrudan omuzlarındadır. Başka bir deyişle Şark, şuurlu bir Âsım neslini beklemektedir.

Âkif'in endişelerinin son bulacağı nihai nokta, şüphesiz Âsım neslinin şuurlu bir misyon nesli ve gençliği olarak ifsat edici zamanımızın kötü yanlarına karşı akil ve şuurlu bir aksiyon fikrine bağlanmaktır. Zira bu, Çanakkale Savaşı'nda olmuştur. Âsım'ın nesli diye Âkif'in vurguladığı bu gençlik Çanakkale destanını tarihin altın sayfalarına yazdırmıştır. Bu erdemli ve faziletli nesil, sadece donanımlı bir ahlâklı gençlik tipine işaret etmez; aynı zamanda vatanını korumak için ruhunu ve cismini de ateşe atan bir nesildir.

Yine söz konusu etmeye çalıştığımız şuur ve misyon fikri için Türk düşüncesinde ve edebiyatında Necip Fazıl Kısakürek'in şahsi mücadele alanına bakılacak olursa; gençliğe hitap eden sanatkârın vurgularında ima ile en öne çıkan şuurlu oluş hâli, durum ve tarihsel şartlar ne olursa olsun "unutuş" fikrine karşı bir panzehir niteliğinde düşüncelerle kendini gösterir. Tıpkı şiirinde olduğu gibi Necip Fazıl'ın mücadele hayatında, gençlik önemli bir noktada konumlanır. Sanatkâr şunu çok iyi bilmektedir ki hangi siyasi mücadele ve erdem yürüyüşü bahse konu olursa olsun; yarına kalabilecek dayanıklı fikirler ancak gençlerin şuur sahibi nitelikleriyle devamlı kılınabilir. Necip Fazıl'ın şahsi mücadelesini yazınsal alandan ibaret görmemek adına altı çizilmesi gereken şey, hakikat ve Müslümanca yaşantı bağlamında nasıl bir gençlik istediğini daha sözlerine başlarken Gençliğe Hitabe'deki "zaman bendedir ve mekân bana emanettir!" derinliğinde bir gençlik betimlemesiyle sözlerine yine devam ettiği şu ifadelerle dikkat çekmek isteriz.

Bir buçuk asırdır türlü buhranlar içinde yanıp kavrulan ve bunca keşfine rağmen başını yarasalar gibi taştan taşta çalarak kurtuluşunu arayan batı adamının bulamadığı, Türk'ün de yine bir buçuk asırdır işte bu hasta batı adamında bulduğunu sandığı şeyi, o mübarek oluş sırrını, her sistem ve mezheb, ortada ne kadar illet varsa devasının ve ne kadar cennet hayâli varsa hakikatinin İslâm'da olduğunu gösterecek ve bu tavırla yurduna, İslâm âlemine ve bütün insanlığa model teşkil edecek bir gençlik...

“Kim var!” diye seslenilince, sağına ve soluna bakmadan fert fert “Ben varım!” cevabını verici, her ferdi “Benim olmadığım yerde kimse yoktur!” duygusuna sahip bir dâva ahlâkını pırıldattı bir gençlik...

Bu gençliği karşımda görüyorum. Maya tutması için otuz küsür yıldır, devrimbaz kodamanların viski çektiği kamıştan borularla ciğerimden kalemime kan çekerek yırttığım, kıvrandığım ve zindanlarda çürüdüğüm bu gençlik karşısında uykusuz, susuz, ekmezsiz, başımı secdeye mihlayıp bir ömür Allah’a hamd etme makamındayım. Genç adam! Bundan böyle senden beklediğim, manevî babanın tabutunu musalla taşına, Anadolu kıtası büyüklüğündeki dâva taşını da gediğine koymandır.

Surda bir gedik açtık; mukaddes mi mukaddes!

Ey kahbe rüzgâr, artık ne yandan esersen es!²

İşte en temel özellik olarak beliren şuurlu gençlik, Necip Fazıl’ın hakiki gençlik idealini ve faziletli nesilleri tanımlayan ilke düşüncelerini temellendirir niteliktedir. Dikkat edilecek olursa Necip Fazıl, gençliği şuur noktasında uyarırken toplumdaki ruhi çözümlüşün nedenlerini de sıralar. “Unutma” ve “unutuluş” a karşı gençliği ihtar eden şair, aynı zamanda beklenti içinde olduğu “gedik” in açılacağı ümidiyle bir anlamda öncülerin başlatacağı hareketi, nesillerin devam ettireceği bir düzeye ulaştırması noktasında güçlü bir inanç taşır. Ve bu da Necip Fazıl’ın işaret ettiği gibi akli ve fiziki nitelikleri taşıyan bir misyon gençliğiyle mümkün kılınabilir.

Zamanımızın güncel bir gençlik ideali için yine münevver şair Sezai Karakoç’un metafizik bir dünya görüşünün temellendirdiği birey tahayyülü olan Taha, bilgiyi insani yaratılışın hikmet boyutundan başlatıp ontolojik yaratılışa atfettiği mistik yanıyla açığa çıkar. Taha, saldırı altındaki insanlığın yükselme ve kurtuluş taksonomisini Hz. Peygamber devrine mahsus bir bilinç düzeyinde tahayyül edilmiştir. Karakoç’un ideal insan tipi Taha, bir madde medeniyeti olan Batı’nın ürettiği değer alanında sıkışmış bir tasarımdır. Taha, Diriliş düşüncesinin bir neferi olarak dirilir ve kendini zorunlu bir ontolojik gerçekliğin içinde bulur:

Bir yağmur yağmış

O yağmura karışmış Zülküfûlün elleri

Ve bir Mesnevi bebeği

Ehram gölgesine bir yağmur yağmış

Taha, metafizik bilgiyi sağlam bir geleneğin şuurlu takip edicisi olarak arayan bir ontolojik kararlılıktır.

² Necip Fazıl Kısakürek, **Hitâbetler**, Büyük Doğu Yayınları, 21. Bs., İst., 2016, s. 244, 245.

*Yarına kalabilecek dayanaklı
fikirler ancak gençlerin şuur
sahibi nitelikleriyle devamlı
kılınabilir.*

*Toprak ağarmış bir Tevrat gibi
Sonra dört bir yanı Hızırın suları sarmış kuşatmış
Çok eleğimsağmalar görmüş bu evren köpeği
Sonra gün açmış
İşte olsa olsa bu kavis
O eleğimsağmalardan kalmış.³*

Geleneğin ve hanif bir ilahi öğretinin izleri Taha'yı uyanma aşamasında terbiye eder. Taha'nın hemen karşısında bulunduğu gelenek Peygamber kokulu üst bir ahlâk ve şuurun izlerini yansıtır. Bu şuur metafizik açıdan çevreleyen ontoloji, hiç bitmeyen, hiç yorulmayan ve hiç ölmeyen bir bilgiyi barındırır. Kâinatı kendi gözünden ve kendi yaratılışının öteki merceğinden algılayan Taha, vahyin sağlam bilgisini daha kâinatı izlemeye başladığı andan itibaren hisseder.

*Mutluluk o kentin insanlarına
Zafer takıdır kurulmuş geceden geceye
Babil'den Mısır'dan Kudüs'ten Mekke'den yükselen
Büyük gökyüzünde bir mıknatıs gibi dönen
Meryem'in yalvarışından İsa'nın neşesinden
Zekeriya'ya yaklaşan bir testere titreyişinden
Yahya'nın başını bir yemiş gibi getiren
Elma koparan bir el gibi kıvrılmış altın tepside
Gökyüzünden bir mıknatıs gibi dönen
Kazılmış bir mezar gibi düz ve evlek
Bir serpinti düğün sonu çiçeklerinden
Bir sergi kaynak suyundan ay kepeğinden ve sülüklerden⁴*

Denilebilir ki bu ideal form, sadece Peygamber tarihinin temel problemlerini iktiza eden kıssaların aktarımı ve hikâyeleri değildir. Ortaya konulan, ideali oluşturan davranış prensiplerinin model olarak sunulmasıdır. Babil, Mısır, Kudüs ve Mekke hanif geleneğin tesiri için sadece birer kent olarak kalmamış aynı zamanda Peygamber tavrının hatıralarını soluyan diriliş mekânları olarak da hafızalarda yer etmiştir.

Bu bağlamda Taha, metafizik bilgiyi sağlam bir geleneğin şuurlu takip edicisi olarak arayan bir ontolojik kararlılıktır. Kitabî bilgilerin uçuculuğu çağımızın en temel anti-pedagojik yanını temsil eder. Böyle düşünüldüğünde Taha bir Peygamber modellemesi ve bulgularıyla olaylara yaklaşır. Bozulmanın nerde biteceği Taha adına müphemdir fakat nerde başladığı İslâm metafiziğinde bellidir. İdealin yeniden dirileceği ve yük-

³ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, Diriliş Yay., 11. Bs., İst., 2012, s. 300.

⁴ *Gün Doğmadan*, s. 305.

sek bir hikmet olgusuyla yeniden gelişi, şuurlu nesillerin göğüs gereceği bir mücadelenin sonucunda olacaktır. İşte böylelikle söylenebilir ki “Diriliş” köktenci bir nesil hareketi olarak metafizik bir kararlılık ve devamlılığın içsel sonuçlarıyla ümit edilebilir durumdadır.

Sonuç olarak güncel zamanlarımızın madde ile olan imtihanı, bozuluşun hem bilinç dünyamıza ait bir problem oluşu hem de dış dünyadaki dijitalleşen, pragmatikleşen ve profanlaşan bir olgu olduğu hesaba katılırsa; şuurlu oluşun ilk izafe edileceği hedefin gençlik olduğu lüzumu, görmezden gelinemeyecek bir hakikat olarak karşımıza çıkarır. Şuur, tahammül edilemeyen seküler dünyanın bozucu argümanlarına karşı, sağlamlığını genç zihinlerden alabilecek bir savunma hattıdır. Orası kaybedildiğinde toplumun çökmesi ve bozulması da uzun sürmeyecektir. İşte Anadolu mayasını oluşturan Yesevî hikmetleri, Mevlânâ öğütleri, Âkif aksiyonu nesilleri ikmal ve ihyâ edecek ideal davranış prensiplerinin üst modelleri olarak tarihsel bellekte sıcak kalması gereken milli bir zorunluluktur. Dolayısıyla dünyayı değiştirecek cesaret ötekine mebni kuvveti bireysel olarak ortaya çıkarmak değil nesilleri yeniden diriltecek özveri ve fedakârlığı sergileyebilmek adına Müslümanca kendini feda etmektir. Çünkü yarının medeniyeti bugünün genç nesilleri tarafından inşa edilecektir.

Müslüman, şuurunu ve sorumluluklarını kitaplarda yazan bir ödev ahlâkıyla değil; İslâm ahlâkı seciyesi dairesinden algılar.

Milli Gençliğin Siyasi Bilinci

ŞENEL KIZILCA

İttihad-ı İslam Düşüncesinin Olgun Meyvesi MGV

TÜRKİYE’DE millî ve manevî değerlerine bağlı bir gençlik yetişmesinde önemli hizmetler vermiş olan Milli Gençlik Vakfı, bir yönüyle Osmanlı İttihad-ı İslam’ında başlayan yaklaşık yüz elli yıllık bir geleneğin tevarüs etmiş halidir.

Başlangıç zamanlarında Millî Görüş Harekatı, hüdaî nabit yani kendi döneminden başlamış gibi gözükse de aslında kökleri Osmanlı devlet İslamcılığına, Abdülhamid dönemi İslamcılığına ve tasavvuf kaynaklı İslamcılığa dayanmaktadır. Bu bağlamda baktığımız zaman Osmanlı Devleti’nin İslamcılık iddiası, siyasal bir iddiaydı ve devleti var etme çabası içindi. Özellikle de Batılıların ortaya atmış olduğu, “Batı bilimi ve kültürü ortaya çıktıktan sonra; “bütün dinler, tarihler, medeniyetler hurafedir” iddiası ile bir meydan okuma içerisindeydi. Bu meydan okumaya karşılık Namık Kemal, Sait Halim Paşa, Tunuslu Hayrettin Paşa gibi Osmanlı aydınları ise; “İslam hayatini kaybetmiş bir din değildir; siyasetten ahlaka, kültürden sosyal hayatın yeniden tanzimine, hukuk ve ekonomiden ibadet ve inançlara kadar her alana çözüm getiren, çıkış yolları gösteren evrensel bir din, bir toplum, siyaset ve medeniyet projesidir. İslam Dünyası eğer bugün dağınık ve geri durumdaysa, bunun sebebi, tarih içinde İslam dinini tanınamaz hale getiren bidat ve hurafeler, çarpıtılmış tasavvufi imajlar; seçim, biat ve şûranın terk edilmesiyle zaman içinde sönen cihat ruhudur” iddiasıydı. Aslında bir yönüyle batılı devletlerin ortaya atmış olduğu iddiaya karşılık İslamcılarının vermiş olduğu cevap yaklaşık yüz, yüz elli yılı aşarak

Necmettin Erbakan, kendinden önce yüz, yüz elli yıllık süre zarfında oluşan İslamcılık düşüncesinin tarihini, birikimini, iddialarını alıp 20. yüzyılda modern siyasete uygulayan kişidir.

bugünlere kadar gelmiştir. Günümüzde bu iddia, Milli Gençlik'in siyasi misyonunda yeniden hayat bulmuştur.

Milli Gençlik Vakfı safhasına geçmeden önce Necmettin Erbakan'ın siyasi vizyon ve katkılarına da değinmek faydalı olacaktır. Necmettin Erbakan, kendinden önce yüz, yüz elli yıllık süre zarfında oluşan İslamcılık düşüncesinin tarihini, birikimini, iddialarını alıp 20. yüzyılda modern siyasete uygulayan kişidir. Erbakan, kendisinden önceki bütün birikimi yorumlayarak, bir kum saati gibi damıtarak, 20. yüzyıl siyasal iklimine taşıyarak yeni bir siyasal iddia ortaya koymuştur. Öncelikli olarak bu siyasal iddialarda yüzyıllar boyunca Batı karşıtı hareketlerden farklı olarak, demokrasiyi öncelemiştir. İkinci olarak Necmettin Erbakan, teknolojinin batılıların mirası olmadığı aksine dünyadaki insanlığın birikimi olduğu düşüncesi ve teknoloji ile bir Müslüman devletin kalkınacağını, gelişeceğini, sanayisinin olacağını ve zenginleşeceğini vaat eden bir politika yürütmüştür. Bu bağlamda Necmettin Erbakan, İslam coğrafyasında teknoloji ve zenginlik vaat eden alışılmışın dışında, vizyoner bir lider olarak ortaya çıkmıştır.

Erbakan'ın demokrasi yolunu yöntem olarak seçmesi ve topluma zenginlik vaat etmesi ise çok temel duruşlarından biri olmuştur. Bununla beraber Erbakan'ın idealinde, ahlâk ve maneviyatı önceleyen bir gençlik yetiştirmek de vardır ve bu amaçla 1969'da Millî Görüş hareketini başlatıp, davaya sahip çıkacak kadrolarını oluşturduktan sonra, Millî Gençlik Vakfı'nı kurmuştur. Milli Gençlik Vakfı, siyasal olarak Refah Partisi'ne yakın durmakla beraber kültürel olarak bütün yelpazelere açık, herkesi dinleyen, herkesten fikir alan vizyonlu ve geniş ufuklu bir gençlik kitesidir. Milli Gençlik Vakfı için belki de Türkiye Cumhuriyeti tarihinde gelmiş geçmiş en etkili gençlik organizasyonudur diyebiliriz.

Necmettin Erbakan, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, dünyada Müslümanların, Türklerin bir siyaseti olabileceğine, Türk siyasetinin Batıcı ve Rus yanlısı olmak zorunda olmadığına, Türk milletinin ve gençliğinin saf solcu ya da sağcı olmak gibi bir zorunluluğun olmadığına hükmetmiş ve Türk milletinin kendi tarihinden, kendi kültüründen kendi inancından hareketle bir siyasi hareket oluşturabileceğine inanmıştır. Ve bu iddiayı güçlü fikirlerle inşa etmiştir.

Günümüz İslamcılığına gelmeden önce 18. ve 19. yüzyıllarda belirginleşen Namık Kemal ile başlayan ve Sait Halim Paşa, Abdülhamit Han ile devam eden Osmanlı İttihad-ı İslam damarını besleyen önemli bir damar da tasavvuftur. İngilizlerin Hindistan işgaline karşı oluşmuş tecrübe ve birikimin Osmanlı coğrafyasına aktarılmasıyla Nakşiler, Kadiriler ve birçok düşünce akımını etkileyen Halidilik, sömürge karşıtı

Milli Gençlik Vakfı, siyasal olarak Refah Partisi'ne yakın durmakla beraber kültürel olarak bütün yelpazelere açık, herkesi dinleyen, herkesten fikir alan vizyonlu ve geniş ufuklu bir gençlik kitesidir.

Milli Gençlik, İslam dünyasının fikrî, siyasi tecrübe ve müktesebatından yararlanan ümmetçi bir anlayışa sahiptir.

özgün düşüncenin yaygınlaşması açısından oldukça etkili olmuştur. Halidiliğin, Osmanlı coğrafyasında oluşturduğu geniş tekke ağı Abdülhamit siyasetini etkilemiştir. Bu etkileşim gönüllü bir etkileşimdir. Gerek devletin birliğini sağlamak gerekse Müslümanların batı emperyalizmine karşı güç birliği oluşturmasını hedefleyen Abdülhamit'in İttihad-ı İslam siyaseti, dönemin entelektüellerinden, ilmi çevrelerden, pek çok alim ve mutasavvıflardan destek aldığı bilinmektedir. Bu isimlerin önde gelenlerinden birisi de Gümüşhanevi tekkesinin kurucusu Ahmet Ziyaddin Gümüşhanevi'dir.

Temel felsefelerine değindiğimiz Milli Gençlik Vakfı'nın ana omurgasını iki temel özellik oluşturmaktadır. Bunlar birincisi ahlak ve maneviyat, bir diğeri de kuruluş döneminin ruhuna uygun ağır sanayi hamlesi diye tanımlanan yüksek teknoloji, inovasyon ve bağımsız ekonomik güçtür. Temel felsefesi bu şekilde olan Milli Gençlik tek kanatlı bir kuş olmak yerine, çift kanatlı (*zü'l cenahayn*) bir kuş olmayı misyon edinmiştir.

Bununla birlikte Milli Gençlik, imparatorluk bakiyesi bir milletin ferdi olarak, tevarüs ettiği genetik kod sayesinde, Müslüman dünyayı bir araya getirme çabasına ve Müslüman dünyaya liderlik etme kapasitesine de sahiptir. 80'li yıllarda ideal ve tahayyül olan bu iddia, günümüzde inkârı gayri kabil bir realiteye dönüşmüştür.

Milli Gençliğin temel özelliklerinden biri de anti emperyalist/kolonyalist duruşudur. Irkçı emperyalizmin Türkiye'yi ve dünyayı nasıl sömürdüğünü ve bu sömürü düzeninin etki ve sonuçlarına ilişkin eleştiriler ve bu eleştirilere uygun olarak da çözüm önerileri getirmektedir.

Barışçıl, şiddetten uzak, legal bir duruşa sahip olan Milli Gençlik, makul ve makuliyete dayanan orta yolcu, rasyonel (*intellect*) bir anlayışa sahiptir. Aşırı, profan ve ekstrem birtakım fikirlere kapalı, ana akım İslami paradigmanın dışına çıkmayan, aşkın ve deruni olan bir yapıdır.

Milli Gençlik, İslam dünyasının fikrî, siyasi tecrübe ve müktesebatından yararlanan ümmetçi bir anlayışa sahiptir. Yeryüzündeki tüm Müslümanların kaygısını taşır, onların dertleriyle hemdert, sevinciyle pürneşe olur. İslam Dünyasının Seyyid Kutup, Hasan el Benna, Mevdu-di gibi değerlerinden istifade etmiştir. Bunun yanında Batı literatürüne dair okumalar yaparken bu toprakların değerlerini de ihmal etmemiştir. Kendi topraklarıyla barışık olmayan bir hareketin orada kendi kalarak kök salması mümkün değildir. Bu bağlamda Kınalızade'den Yahya Kemal'e, Kemalpaşazade'den Kemal Tahir'e, Zahidi Kevseri'den Tanpınar'a kadar okumalar yapmıştır.

Milli Gençlik Vakfı güçlüden değil haktan yana bir siyaset algılamasına sahiptir. Bu algı “Dünya beşten büyüktür” sloganında da kendisini göstermektedir. “Dünya ne tek kutuplu ne de iki kutupludur. Ne hâkim bir kültürün ne de birkaç imtiyaz sahibi aktörün kültürel hegemonyası altındadır. Çok kutuplu, çok merkezli, çok kültürlü daha kapsayıcı adil bir dünya inşa etmek mümkündür”.

Milli Gençlik kendisini çokça tartışmış bir kurumdur. Türkiye’deki bütün cemaat tarikat ve Soğuk Savaş cemaatlerinin hilafına en büyük kazanımı ise Mili Gençlik’in; bütün fikir ve düşüncelere tüm yelpazeye açık bir kurum olmasıdır. Özellikle Amerika’nın komünizme karşı bir savunma olarak İslam’ı kullanmaya başlama amacını taşıyan ve bir nefret söylemi olarak yorumlanabilecek yeşil kuşak hareketinin, yeşil kuşak etkisinin çok yoğun olduğu dönemlerde Milli Gençlik, yeşil kuşak proje sahiplerinin iradesine uygun değil de bizatihi kendi misyonlarına uygun olarak hareket etmiştir.

Milli Gençlik Türkiye’nin sol, sağ, muhafazakâr, ülkücü milliyetçi gibi bütün yelpazeleriyle dirsek teması halinde olarak beslenmelerine devam etmiştir. Ülke bütünlüğüne ve geleneklerine bakışı tıpkı Osmanlı öncesi Nakşilerde olduğu gibi ıslahatçıdır. Devleti ıslah etmek için, var etmek için her türlü azimleri vardır. Fakat devletin varlığını örselemeyi asla akıllarından geçirmemişlerdir.

Özetle, Milli Gençliğin gençlik idealinde evrene, çevreye, insanlara ve kendisine karşı sorumluluklarının farkında; tarihine, çağına ve yarınlara duyarlı; kardeşliğin, merhametin, sevginin ve iyiliğin yaygınlaştırılmasında gençlerin yetiştirilmesi ideali mevcuttur. Milli Gençlik Vakfı’nın erişmek isteği gençlik profili, ıslahatçı, reform edici fakat devletin birlik ve bütünlüğüne kastetmeyen, devleti yeniden kurgulayacak bir gençlik profilidir. Bu bağlamda Milli Gençlik,

genel olarak Türk milletinin ve insanlığın yaşadığı maddi ve manevi sorunlar karşısında milli ve manevi değerlerimize uygun çözüm önerileri sunacak ve bunların uygulanması için gerekli çalışmaları yapacak, milli ve manevi değerlere bağlı genç bir nesle erişmek adına eğitim ve kültür faaliyetlerinde bulunmuştur. Bu faaliyetler tek bir gençlik grubunu kapsamanın aksine Türkiye gençliğini kapsayacak şekilde barışçıl ve bütüleştiricidir. Bu bağlamda teknolojiyi batının bir mirası olarak değil insanlığın bir birikimi olarak görmelerini öğütleyerek teknoloji sayesinde devletin kalkınacağına, gelişeceğine, zenginleşeceğine altını çizmektedir. Mevcut durum, Milli Gençliğin ilerici ve gelişime açık yüzünü de gün yüzüne çıkarmaktadır.

Milli Gençlik ile anlattıklarımızın nirengi noktası ve hepsinden daha önemlisi; mensuplarının Maveraünnehir’den Saraybosna’ya kadar uzanan sahil dini akideye bağlı kalarak “ehli sünnet vel cemaat” dininin Tevhid, Nübüvvet, Kuran, Sünnet çizgisine bağlı kalarak temel itikad bütünlüğünü korumasıdır. Son zamanlarda İslam dinine hurafe sokarak ya da şiddete sürükleyerek dini yok etme çabaları vardır. Bu milletin tarihine dinine geleneğine bağlı olarak geleceği inşa etme çabasının gençleri olduk ve olacağız. Ayrıca Anadolu toprağı mayalayıcı bir topraktır bütün farklı kültürlerden anlayışlardan istifade ederek yeni bir iklim ortamında bütün bu fikirlerden büyük Türkiye fikri çıkarmak da bu gençliğin vizyonunda saklıdır.

Milli Gençlik, teknolojiyi batının bir mirası olarak değil insanlığın bir birikimi olarak görmelerini öğütleyerek teknoloji sayesinde devletin kalkınacağına, gelişeceğine, zenginleşeceğine altını çizmektedir.

Gençlik Nereye Gidiyor?

HASAN BASRI YAPICI

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi 5. Sınıf Öğrencisi

*“Kardeşim! Yüz sene sonra ne sen kalacaksın ne ben.
Bunu hepimiz biliyoruz. Onun için yapacağımızı yapalım.”*

Süheyl Ünver

GENÇLİK, insanın düşünce yapısının şekillendiği ve insana, topluma dair birtakım değerlerin oluştuğu dönemdir. Bu dönem umudun olduğu kadar endişenin, başarının olduğu kadar hatanın da mevcut olduğu bir zaman dilimidir. Bu sebeple tarih boyunca üzerinde kafa yorulan, tartışılan konuların başında gelir gençlik.

“Bir genç nasıl olmalıdır”, “Bir genç bizden, toplumdan ne bekler”, Bir gencin eğitimi nasıl olmalı, neye dikkat edilmelidir”, “Bir genç ile iletişim nasıl kurulmalıdır?”

Gençlik hakkında bu tür soruların aslında sürekli olarak var olduğunu görmekteyiz. Esasında yaşam, durmak bilmeyen bir değişim geçirmektedir. Bu değişimden hareketle gençlik olgusu da sürekli üzerine düşünülmesi ve güncellenmesi gereken modern bir olgudur.

Günümüzde gençlerin durumu, ilgileri, beklentileri, düşünce ve davranış biçimleri yetişkinlerin sıklıkla şikâyet ettiği bir meseledir. Pek çok kişi gençler hakkında rahatça yargıda bulunabiliyor, gençler adına birtakım fikirler beyan edebiliyor. Peki bu olguya bakıldığında gerçekten de gençler yanlış yolda mı ve yetişkinleri dinlemiyorlar mı? Olması gerektiği gibi davranmıyorlar mı?

*Gençliğin dilini
kavrayabilmek, onların
ne istediğini sezebilmek;
toplumun ve geleceğin
inşasında ortak hareket
edebilmeyi de devamında
getirecektir.*

Yukarıda da bahsedildiği gibi gençlik her daim üzerinde durulması ve tartışılması gereken bir meseledir. Buna ilaveten bulunduğumuz zaman dilimi geçmişe göre çok farklı bir atmosferde deneyimlenmektedir. Yaşanılan bu tanıklık baş döndürücü bir seviyede kendine has özellikler barındırmakta ve inanılmaz bir değişimi içermektedir.

Günümüz gençliği kendisi adına edilmiş sözlerden usanmış durumdadır, hatta çoğu zaman bu söylem onun için bir klişeden öteye geçmemektedir. Sürekli olarak nasihat almaktan, üzerine misyon yüklenmekten dolayı omuzlarına ağır bir yük binmiş gibi hisseder, bu sebeple biraz soluklanmak ve kafa dinlemek ister. Hiçbir söz işitmeden sadece kendi iç sesini dinlemek...

Peki, genç birilerini hiç mi dinlemez?

Kendi başına bırakılmış, sahipsiz birisi midir? Hayır, elbette.

Zamanın ruhunu yakalamış ve bu çağa hitap edebilmiş kimi isimlere baktığımızda buna şahit oluyoruz aslında. Gençlikle kurdukları bağa baktığımızda son dönemde aramızdan ayrılmış olan iki önemli isim karşımıza örnek olarak çıkmaktadır: Sezai Karakoç ve Teoman Duralı.

İlim dünyası için birbirinden değerli olan iki hazine... Bu iki şahsiyet geride bıraktıkları kıymetli eserleri ve fikirleriyle toplumun farklı kesimleriyle derin bir bağ kurdular. Söylemleri ve kaleme aldıkları yazıları gençler tarafından ilgi ile takip ediliyor ve gençlik nezdinde gündem oluyordu. Cenazelerinde dikkate çeken gençlerin çokluğu, bu iki ismin aslında gençlere rahatlıkla ulaşabildiğini veya farklı bir şekilde ifade etmeye çalışırsak gençlerin onları kıymetli bulduğunu ve dinlediklerini gösteriyor. O halde bir genç neden Teoman Duralı'yı dinlemek ve onun dediklerinden faydalanmak ister?

Aslında burada bireysel olarak Teoman Duralı'dan değil, genel olarak bir profilden bahsetmek istiyorum. İnsanlar üzerinde tesir bırakabilmek için öncelikle düşünceleriyle davranışları örtüşen, iyi örneklik teşkil eden bir profile sahip olmak gerekmektedir. Bir şeyi öneriyorsak veya anlatıyorsak onu kendimiz de yaşamalıyız. Bunları yaparken karşımızdaki kitle ile etkileşim içinde olunması gerektiğini de unutmamalıyız. Ayrıca bir grubu yönetmek, onlara bir şeyler önermek farklı şeydir, kılavuzluk etmek farklı şeydir. Kılavuzluk, karşıdaki ile bir ortaklığı, yoldaşlığı bünyesinde barındırır, iki tarafı da besleyen interaktif bir ilişkidir. Nurettin Topçu, bir eserinde "*gençlik, geleceğin tohumudur*"¹ der. Bu tohumu yeşertmek için toplumun inşasında da kılavuzluk oldukça değerlidir. Bir genç ile aynı dili paylaşabilmek, anlayabilmek bu iletişimin yürütülebildiği ölçüde mümkündür.

¹ Nurettin Topçu, Türkiye'nin Maarif Davası, 15. bs. (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2015), 19.

İnsanlar üzerinde tesir bırakabilmek için öncelikle düşünceleriyle davranışları örtüşen, iyi örneklik teşkil eden bir profile sahip olmak gerekmektedir.

Yetişkinlerin anlaşılamadığı,
buluşamadığı pek çok
konuda, ortamda gençler
daha rahat buluşabiliyor,
farklılıklarına rağmen
bir şeyler yapmak için
çabalayabiliyor.

Ayrıca tartışma/sorgulama kültürünün daha yaygın olduğu günümüzde ön kabul yerine mevzu edilen bahsin nedenlerini anlatmak lazımdır. Son zamanlarda lise ve üniversitelerin çeşitli platformlarında yaygınlaşan tartışma forumları ve münazara oturumları bunun güzel bir örneğidir.

Günümüzdeki değerli şirketlere/kurumlara, iyi eğitim merkezlerine, nitelikli öğreticilere bakıldığında aslında değerli ve nitelikli olan pek çok kişi/kurumun zamanın ne getirdiğinin farkına vardığını ve bu çerçevede nasıl davranılması gerektiğini de kavradığı görülür.

Gençlerin mesleki gelişimi üzerine düşünüldüğünde yetişkinlerin temel kabullerinden birisi de bireyin kendisini yetiştirip meslek sahibi olduktan sonra topluma faydalı olabilmek için kesinlikle üniversiteye gidilmesi gerektiğidir. Kimi zaman bu durum, insanın kafasında kurmuş olduğu bir tabu olarak karşımıza çıkar: Bireyi kendine yetemeyen olarak nitelendirip bu sebeple de bir üniversiteye veya mesleğe mahkûm edip o kalıpla anılması anlayışı.

Fabrikadan tek tip bir ürün çıkartır gibi bir muamele insana yapılabilir mi? İnsanın kendini geliştirmesi çok faktörlü bir süreçtir. Bu sürece aile, okul, toplum, deneyim gibi birçok faktör katkı sağlar. Temel eğitimi alan bir insanın istediği bir yaşamı devam ettirip topluma katkı sağlaması hem kişi hem de toplum açısından daha yararlı değil midir? Bir öğretmen olarak Nurettin Topçu gençlere şu şekilde hitap eder: “Bizim işimiz, sizin yalnız zekalarınızı işlemekten ibaret değildir. Aynı zamanda kalplerinizi yoğurmaktır. Biz, sizin birtakım dersleri öğrenen zekâ makinaları olduğunuzu hiç düşünmedik.”²

Cemil Meriç’in bir eserinden farklı iki kesit... Bu alıntıları verdikten sonra “beklenti ve umut” üzerine değinmek istiyorum. Neden? Çünkü gençlerle ilgili eleştiriler sıralandığında bu bahis çoğu zaman gözden kaçıyor ve olgu tek taraflı değerlendiriliyor.

“Din problemi, şer problemi, Avrupalılaştırma problemi (...) bizim de gevelediğimiz mefhumlar. Ama kimsenin bu problemler üzerine kafa yorduğu yok. Sağ, kovuğuna çekilmiş, münzevi, mazlum, mustarip. Sol, eline tutuşturulan reçeteyi kekeleyor, mânâsını anlamadığı reçeteyi. Tek ortak duygu: düşmanlık. Diyalog yok. Tanzimat’tan (...) beri hazır elbiseye meraklıyız, hazır elbiseye ve hazır medeniyete (...) Tefekkür kılıçla fethedilmez, bir parça kendi kafamızla düşünmek ne kadar güç.”³

“Toprak sarsılıyor!.. Hep birden esfel-i safiline yuvarlanmak istemiyorsak, gözlerimizi açmalıyız. İnsanlar sloganla güdülmez. Düşünceye hürriyet,

² Topçu, Türkiye’nin Maarif Davası, 212.

³ Cemil Meriç, Bu Ülke, 46. bs. (İstanbul: İletişim Yayınları, 2015), 53.

sonsuz hürriyet. Kitaptan değil kitapsızlıktan korkmalıyız. Bütün ideolojilere kapıları açmak, hepsini tanımak, hepsini tartışmak ve Türkiye'nin kaderini onların aydınlığında fakat tarihimizin büyük mirasına dayanarak inşa etmek. İşte, en doğru yol.⁴

Toplumun çeşitli şehirlerinden, üniversitelerinden gençlerle iletişime geçilip “bu iki kesit hakkında ne düşünüyorsunuz, bugün böyle bir problem var mı?” diye sorulsa muhtemelen evet cevabını vereceklerdir. Burada bahsi geçen diyalog ve hürriyet kavramlarını liberal bir söylem olarak bahsetmiyorum. Bu coğrafyayı, toplumu dert edinen her bireyin aynı çatının altında kendini geliştirip faydalı şeyler yapmak adına her konuyu tartışmaya açmak istediğinden, konuşmak istediğinden bahsediyorum. Örneğin yetişkinlerin anlaşılamadığı, buluşamadığı pek çok konuda, ortamda gençler daha rahat buluşabiliyor, farklılıklarına rağmen bir şeyler yapmak için çabalayabiliyor.

Savaş Barkçin bir eserinde “Sadece bugünle, sadece ayrıntılarla ilgilenenlerin akli karışır. Asıl mesele olayların bütünlüğünü görmek, olayların anlamını keşfetmektir⁵” der. Gerçekten de sürekli olarak aktüel tartışmaların içinde yer almak genci ümitsiz, kaygılı bir konuma sevk ediyor. Bir konunun haklı veya haksız olup olmaması tartışmasından öte olarak bir genç için kendini geliştirmek, işini iyi yapmak daha öncelikli durumdadır. Çünkü kişi kendini donanımlı olarak yetiştirip işini iyi yaptığında zaten mevcut tartışmaya olgun bir şekilde yaklaşım çözümü için aktif bir çaba gösterecektir.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın “Türkiye evlatlarına kendisinden başka bir şeyle meşgul olmak imkânını vermiyor⁶” sözü gençlerin zihnindeki yorgunluğu ve mevcut durumu anlatmaya dair yerinde bir ifadedir. Gündelik tartışmalar, gelecek kaygısı, kılavuz eksikliği, sahipsizlik ve dinlenilmeme hissi nedeniyle ümitsizlik yaygın ve bir o kadar da zor bir durumdur. Şairin dediği boş yere değildir: “Ye's öyle bataktır ki; düşersen boğulursun. Ümîde sarıl sımsıkı, seyret ne olursun!⁷”

Fakat bu ümit, gençlerin anlaşılması ve onlara sahip çıkılmasıyla yeşerecektir. Doğru iletişim kurulduktan sonra gençlerin umutlarının, hayallerinin somut anlamda nereye kadar gideceğine dair birkaç örnek vermek istiyorum. Örneğin 10-20 yıl önce bilgisayar ile uğraşmak, oyun oynamak vakit kaybı, boş zaman olarak değerlendiriliyordu, lakin günü-

Eskiden önemsenmeyen pek çok alanın internet ve sosyal medya aracılığıyla çok geniş kitlelere nasıl hizmet verdiği gerçeği oldukça barizdir.

⁴ Meriç, Bu Ülke, 96.

⁵ Savaş Ş. Barkçin, Medeniyet Aklı, 4. bs. (İstanbul: Mostar Yayınları, 2019), 15.

⁶ Ahmet Hamdi Tanpınar, Günlükleri Işığında Tanpınar'la Başbaşa, Hazırlayan: İnci Enginün, Zeynep Kerman, 1. bs. (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2013), 267.

⁷ Atiyi Karanlık Görerek Azmi Bırakmak, Mehmet Akif Ersoy

müzde oyun, yazılım, tasarım gibi alanlardaki yaratıcılık ve deneyimin nelere sebep olduğunu görmekteyiz. Pek çok sektörün gerçekleştiremediği kazanımları bilgi ve teknoloji çağının inanılmaz devinimi içerisinde bu alanlar kolaylıkla elde ediyor, milyonlarca, milyarlarca dolarlık yatırımlar alıp, ihracat yapılabiliyor. Ayrıca eskiden önemsenmeyen pek çok alanın internet ve sosyal medya aracılığıyla çok geniş kitlelere nasıl hizmet verdiği gerçeği oldukça barizdir. Bir tasarımcının yapmış olduğu kaliteli bir video kısa bir süre içerisinde dünya gündemini yeniden belirleyebiliyor.

İlkokuldan üniversiteye kadar gençliğin umut ve beklentilerini çok iyi bir şekilde yansıtan ve somut bir çözüm olarak önümüzde duran kıymetli bir örnek de yer almaktadır aslında: TEKNOFEST.

TEKNOFEST'te bir gencin rolünü incelediğimizde aslında gençlerin neyi nasıl istediğine dair pek çok veri göz önüne gelmektedir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Şeffaf bir süreç yönetimi ve gencin inisiyatif alabilmesi,
- Aktif ve interaktif bir grup çalışması
- Kendisiyle benzer idealler taşıyan kişi ve kurumları muhatap olarak yanında bulabilmesi,
- Kendisinin dinlenmesi ve dikkate alınması,
- Kılavuz bulabilmesi,
- Somut proje ve ürün çıkarılması ve bu projeler kıymete değer bulunduğu anda insanlığa fayda için desteklenmesi.

Kısacası aslında modern dünyanın şartlarına uygun bir şekilde çalışabilmesi, anlaşılması ve kendini önemli hissetmesi...

Dolayısıyla onların dilini kavrayabilmek, onların ne istediğini sezebilmek toplumun ve geleceğin inşasında ortak hareket edebilmeyi de devamında getirecektir. Ortak dili kurabilmek adına rol model, kılavuz eksikliğini gidermek belki de en önemli çözümlerden birisi olacaktır. Bunu yapmak için de muhafazakarlıktan⁸ çıkmak, günümüz dünyasına daha bütüncül ve kuşatıcı bakmak gerekmektedir. Yaşamı eskinin kavramlarıyla değil, mevcut dünya görüşü ve anlayışını yeni enstrümanlara uyarlayarak devam ettirmek, sadece günümüzü anlamak için değil yeni zorluklara karşı hayatta kalabilmek için de zaruri bir durumdur. Dolayısıyla günümüz dünyasında işini düzgün bir şekilde yapan, gençleri anlayabilen ve iletişim kurabilen sanatçılara, gazetecilere, influencerlara, yazılımcılara, mühendislere, doktorlara, öğretmenlere her zamankinden daha çok ihtiyacımız vardır. Eğer gerçekten gençliği bir mesele ediyor ve onlara sahip çıkmak istiyorsak...

⁸ Burada muhafazakarlık kavramını fikri anlamda değil sözlük anlamında geleneksel olanı, mevcut olanı savunan, mevcut durumdan vazgeçmeyen anlamında kullanıyorum.

Unutulmamalıdır ki gençlerin umutları ve beklentileri ne kadar yüksekse toplumun geleceği de o denli parlaktır. Birbirimizin dilini, halini anlayıp bu coğrafya için el ele vererek alın teri dökmek önemli bir sorumluluk; geçmişimize, insanımıza dair borcumuzdur. Son olarak Haluk Dursun'nun gençlere birkaç nasihati ve Aliya İzzetbegović'in bir sözü ile yazımı bitirmek istiyorum.

“Sevgili Gençler, gözümüzün bebeği, geleceğimiz gençler! Ne olur: Çözüm odaklı olun. Kafanızın yazılımını bir iş nasıl olmaz diye uyarlamayın; nasıl olabileceğini düşünecek, arayıp bulabilecek bir kafa yapınız olsun. İşin olumsuz yanlarına takılıp kalmayın. İntikam hırsıyla yanmayın. Hep ileriye, geleceğe bakın. Küçük şeylerden de zevk alın. Günlük politikalar, kısır siyasal çekişmeler sizi esir almasın. Başkalarının yapamadıklarını konuşmak yerine kiminle ne yapabileceğinizi araştırın. Eleştiri ve tenkide açık olun. En önemlisi de bir büyüğünüz sizi yetersiz görebilir, eleştirebilir; hatta zaman zaman size sinirlenip kızabilir. Ama bu sizi sevmediği anlamına gelmez. Tam tersine o, sizi sevdiği, ilgilenmeye değer bulduğu için tepki gösteriyordur. Şükürü ihmal etmeyin. Allah'a şükredin, insanlara teşekkür edin. Kalbinizi temiz tutun. Ameller niyetlere göredir. Aklınız, kalbiniz ve zevkiniz selim olsun.”

“Hayatı sadece din ve dua ile değil, aynı zamanda çalışma ve bilimle tanzim etmek gerektiğine inanan, dünya tasavvurunda ibadethane ile fabrikanın yan yana olması gerektiğine izin vermekle kalmayıp talep eden, insanları sadece terbiye etmek değil aynı zamanda onların dünyadaki hayatını kolaylaştırmak gerektiğini düşünen ve bu iki hedefin birbirine kurban edilmesi için hiçbir sebebin bulunmadığı fikrinde olan kimse, o İslam'a aittir.”⁹

⁹ Aliya İzzetbegović, İslam Deklarasyonu ve İslami Yeniden Doğuşun Sorunları, 1. bs. (İstanbul: Fide Yayınları, 2007), 177.

Gençlerin umutları ve beklentileri ne kadar yüksekse toplumun geleceği de o denli parlaktır.

Sana, Bana, Vatanıma ve Ülkemin Gençlerine Dair

DR. MEHMET DİNÇ

ZEKİ, başarılı, çalışkan; ama kırgın ama kızgın ama üzgün. Kapasitesi var, eğitimi var, yetenekleri var; ama ümidi yok ama heyecanı yok ama sevinci yok...

Gayret etmiş, çalışmış muhafazakâr bir ailenin mütesettir bir kızı olarak karşılaştığı sayısız zorlukların üstesinden gelmiş. İyi bir üniversite bitirmiş, iyi bir yüksek lisans eğitimi alıyor, yabancı dil sorunu yok. Mamafih geldiği nokta itibarıyla hiçbir şey yapası olmadığından çalışmıyor. İş bulamadığını söylüyor ama ciddi ciddi de aramıyor.

Ülkesini, ülkesindeki sistemi, hele kendisi gibi muhafazakâr düşüncede olan insanların yaptıklarını hiç sevmiyor, beğenmiyor. Yurtdışında değişim öğrencisi olarak gittiği zaman gördüğü sisteme hayran kalmış, orada olmak, o sistemde yaşamak istiyor. Ancak bildiği bir şey var ki bu haliyle orada da mutlu, huzurlu ve rahat olarak var olması çok kolay değil. Dolayısıyla da ne yardan geçebiliyor ne serden. Gönlü bir taraftan rahat değil, akli diğer taraftan. Sıkışmış kalmış, tıkanmış kalmış, nefessiz kalmış hissediyor. Sonra da büyük bir kızgınlıkla kusurlar arıyor etrafında sana, bana, vatanıma, ülkemın insanlarına dair. Buluyor da kolaylıkla. Bulmaması imkânsız. Buldukça savruluyor, savruldukça buluyor. Savrulduğu dalga güçlü bir dalga ve sürükleyen akıntı da sert akıyor.

Nereye sürükler bu akıntı onu, bu dalga nereye savurur bilemem. Bilemem gereken ise ben de sorumluyum bu kızcağızdan siz de. Çünkü bu çocuklar bir değiller bin değiller ki; bu kadar olur, yapacak bir şey yok diyelim. Rahat değiller, mutlu değiller ki kendi istedi, biz ne diyelim.

*Gençler güvenebilecekleri,
güven transfer edebilecekleri
insanlar arıyorlar.*

Uzarlarda bir yerlerde değiller ki ben ne yapabilirim diyelim. O halde bir Şeyler yapmamız gerekiyor ivedilikle, işe yaramasa da en azından sorumluluğumuzu yerine getirmek için, hiç olmasın ben elimden geleni yapabildim diyebilmek için, kendimize, bugünümüze ve yarınımıza hesap verebilmek için.

AŞağıda bir liste yaptım. Fikir verir diye ümit ediyorum. Varsa lütfen siz de yazın, söyleyin tekliflerinizi ki bu elem bir yüreğin kârı değil paylaşalım;

Duyarlı olalım: Etrafımızdaki gençlerden haberdar olalım. Onlarla tanışmaya, onları tanımaya, ihtiyaçlarını onlar söylemeden fark etmeye ve elimizden geldiğince onlara destek vermeye çalışalım. Özellikle rehberlik etme, destek olma, iş bulma, eŐ bulma konusunda rahatımızı biraz bozalım ve aklımıza gelebilecek bütün risklere rağmen bir Şeyler yapmaya gayret edelim.

Dikkatli olalım: Gençlere yardım etmeye çalışırken bunu onları kırmadan, incitmeden yapalım. Kişiliklerini, karakterlerini ezmeyelim. Usulümüze, üslubumuza dikkat edelim. Rehberlik edeceğiz diye akıl vermeyelim, destek olacağız diye kötü hissettirmeyelim, iş eŐ bulacağız diye kendilerine uygun olmayan Şeylere zorlamayalım.

Güvenli olalım: Gençler güvenebilecekleri, güven transfer edebilecekleri insanlar arıyorlar. Kendimize güvenelim, duruşumuza, düşünceimize güvenelim. Güvenemeyecek kadar zayıfsa güçlendirelim. Ancak tevazu adı altında olduğumuzdan farklı davranmayalım, ağır ve saygın olacağız diye yapay ilişki kurmayalım. Doğal olalım, samimi olalım. Hem kendimize güvenelim hem gençlere güvenelim. Ne kadar rahat olursak o kadar rahat olacaklar.

Güvenilir olalım: Gençler çok temizler ve saflar. Bir küçük ilgi ile bir gülyüz ile size ısınıp kimseye anlatmadıkları sırlarını anlatabilir, kimseye paylaşmadıkları düşüncelerini paylaşabilirler. Emanet olarak aldığımız bu sırlara ihanet etmeyelim ya da düşüncelerini, duygularını ve dertlerini garipseyip onlardan uzaklaşmayalım. Bir genç bizimle ilişki kurarken bize güvenebilsin, dayanabilsin, inanabilsin. Hiçbir Şey yapmasak bile onların güvenilir limanları olalım.

HoŐgörölü olalım: Gençler bilmez hamlık yapabilir, düşünmez kabalık yapabilir, farketmez nankörlük yapabilir. Her ne yaparlarsa yapsınlar bize düşen, hatalarını ve yanlışlarını incitmeden gösterip meseleyi uzatmadan, sık sık geriye bakmadan ilişkimize devam etmek olmalıdır. Hatasız öğrenilmez, hatasız öğretilmez. Biz de onlar da zaman zaman hata yapabiliriz/ler. Aman aman aman hoŐgörölü olalım.

Gençlik döneminin en önemli üç temel ihtiyacı vardır; Gençlerin enerjisini boşaltması, kendini ifade edebilmesi ve akranlarıyla sosyalleşebilmesidir.

Fedakâr olalım: Bir şeyleri feda etmeden para gibi değersiz bir şey bile kazanılmıyor, kaldı ki insan kazanmak mümkün olsun. Hele ki en kıymetli gençleri. Bu yüzden ne yönden eksiklik çekiyorlarsa o yönden fedakârlık yapalım. Kendilerine kimse vakit ayırmıyorsa biz vakit ayıralım, kimse ilgi göstermiyorsa biz ilgi gösterelim, kimse takdir etmiyorsa biz edelim, kimse hoşgörmüyorsa biz hoşgörelim. Bazen kolay bazen zor olacak vakit ayırmak, ilgi göstermek, takdir etmek, hoşgörmek. Kolay olduğu zaman zaten yaparız, asıl zor olduğu zaman yaptığımızın adı fedakârlık olur.

Çokla az değil, azla çok olalım: Bir anda onlarca yüzlerce genç ile az az ilgilenmek çok faydalı olmayabilir. Bunun yerine az sayıda genç ile çok fazla ilgilenmek daha faydalı olur. Düzenli görüşebileceğimiz, düzenli haberdar olabileceğimiz, düzenli takip edebileceğimiz, düzenli vakit ayırabileceğimiz, düzenli ilgi gösterebileceğimiz, düzenli destek olabileceğimiz sayıda genç ile ilgileniyor olmamız lazım. Veleve ki bir kişi olsun ama illa ki olsun.

GENÇLER NE İSTİYOR?

Gençlik döneminin en önemli üç temel ihtiyacı vardır. Bunlar; gencin enerjisini boşaltması, kendini ifade edebilmesi ve akranlarıyla sosyalleşebilmesidir. Söz konusu üç ihtiyaç, belki her dönemde ihtiyaçtır ancak en yoğun olarak hissedildiği dönem; gençlik dönemidir ve dolayısıyla sağlıklı bir şekilde karşılanmasının en önemli olduğu dönem de gençlik dönemidir. Çünkü hayat boyu en yüksek enerjiye gençlik döneminde sahip olur insan. Hayat boyu en çok gençlik döneminde konuşmak, anlatmak, göstermek ister kendini. Ve hayat boyu en çok gençlik döneminde akranlarının görüşlerine, kendini o görüşler çerçevesinde şekillendirecek kadar değer verir.

İhtiyaç temelinde baktığımızda sosyalleşme ile yemek yemenin, enerjisini boşaltmakla su içmenin, kendini ifade etmekle nefes almanın pek bir farkı yoktur. Bir bölümü bedeninin sağlıklı yaşaması için gereklidir, diğerleri ruhun sağlıklı yaşaması için. Bu anlamda nasıl bir insan çok aç kaldığında ne olduğuna bakmaksızın yenilebilir olarak gördüğü her şeyi yemeye çalışırsa, çok susuz bir insan temiz pis bakmadan sıvı formunda gördüğü her şeyi içmeye çalışırsa bunun gibi enerjisini boşaltamayan bir genç, doğru ve sağlıklı olup olmadığına bakmaksızın enerjisini boşaltabileceği her imkânı ilk gördüğü anda değerlendirir. Kendini ifade etme ve sosyalleşme için de aynı süreçler geçerlidir. İhtiyaç ortaya çıkıp yoğunlaştığında kişi ihtiyacını karşılamak için bir mecra arar ve sağlıklı bir mecra bulamıyorsa sağlıksız bir mecraya yönelir. Çünkü mesele ihtiyacın karşılanmasıdır, yapılanın sağlıklı olup olmaması önceliğini genellikle kaybeder. Mesela bir genç enerjisinin en yüksek olduğu bir hayat dönemindeyken enerjisini yapıcı bir şekilde boşaltacağı bir alan bulamıyorsa yıkıcı bir şekilde boşaltır. Çünkü boşaltılmayan enerji insanı rahatsız eder, zehirler. Hiçbir şey yapamıyorsa enerjisini boşaltmak için en ilkel iki enerji boşaltma eylemine başvurur ve şiddet ya da cinsellikle vaktini, enerjisini, ömrünü tüketir. Gerçek hayatta zorsa, sanal dünyaya

sapar. Ancak doğru olan, faydalı olan, genç için geriletici değil ilerletici olan enerjisini gerçek hayatta doğru işlerde, sağlıklı ilişkilerde boşaltmasıdır. Bunun için de olmazsa olmaz olan bir sebep bulmaktır. Devamlı bir iş, ilerlenecek bir spor, parçası olunacak bir organizasyon. Hangisi olursa olsun illa ki birisi olsun da gençlerin bu ihtiyaçlarını kendilerini ziyan etmeden karşılamış olsunlar.

Enerjiyi boşaltmanın ardından kendini ifade etme ihtiyacı üzerinde de durmak lazım. Gençler görünmek isterler, konuşmak, anlatmak isterler. Dünyayı, hayatı, olayları ve insanları temiz bir dimağ ile kavramaya başladıkça kendilerine dair yorumlar ve çıkarımlar yapmak, kendilerine has çözümler ve çıkışlar bulmak ve bütün bunları paylaşmak, fikirlerini ve kendilerini göstermek isterler. Çünkü okul ve dersler dışında düşünce, duygu, yetenek ve kabiliyetlerini ifade imkânı bulamazlar. Okulda ne kadar kendilerini gösterebilecekleri de hep şüphelidir. Kendilerinden ısrarla beklenen tek tiplleşmiş taleplere karşı da ister istemez bir uzaklık, antipati geliştirirler. Bu anlamda gençlere görünebilecekleri, kendilerini anlatabilecekleri alternatif mekân ve imkanlar sağlanmadıkça, gençlerin kendilerini ifade edebildiklerini düşündükleri marjinal ya da popüler gruplara dahil olmaları veya içi boş sloganlar üzerinden bir hayat felsefesi kurup peşinden gitmeleri alternatifsiz bir sonuç olarak sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.

Üçüncü olarak sağlıklı sosyalleşme ihtiyacı da diğer ikisi kadar üzerinde durulması gereken bir diğer temel ihtiyaç olarak gençlerin gündeminde yer alır. Kimliklerini ve kişiliklerini geliştirirken “normal” olup olmadıklarını en çok sorguladıkları bu dönemde “normallik” ölçüsü olarak gördükleri akranlarıyla buluşmaları kimlik ve kişilik gelişimlerini doğru ve sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için olmazsa olmazdır. Bu anlamda sosyalleşmenin sağlıklı olması için ilişkinin derinlikli ve sürekli olması şarttır. Ancak bugün şehir hayatının getirdiği yaşam biçiminde “mahalle”nin ve “mahalleli” olmanın etkisinin her geçen gün kaybolmasıyla gençlerin sosyalleşme imkanların tamamıyla sanal dünyanın yüzeysel ve süreksiz ilişkilerine kalmıştır. Üstelik muhatabın veya muhatapların kim olduğu ne istediği oldukça belirsiz ve değişebilir iken sağlıklı sosyalleşmenin gerçekleşmesini beklemek uzak bir ihtimaldir. Bu nedenle de gençlere sağlıklı sosyalleşip akranlarıyla buluşabilecekleri, konuşabilecekleri, ortak bir faaliyet yapabilecekleri zeminler ve imkânlar hazırlanmadan gençlerin sanal ilişkilerini eleştirmek, yapılması gereken en son şeydir.

Sonuç olarak gençler hakkında bu kadar konuşur, şikâyetlerinden; onların hedefsizliğinden, boşluğundan, “garip”liğinden bahsederken, resme bir adım geriden bakıp tamamını görmeye çalışmak ve sonuçtan ziyade sebep üzerinde durmak şarttır. Gençler enerjilerini sağlıklı bir şekilde boşaltamadıkları, kendilerini sağlıklı zeminlerde ifade edemedikleri ve akranlarıyla sağlıklı ortamlarda sosyalleşemedikleri sürece var olan şikâyetler artarak devam edecektir. Ancak burada suçlu aranıyorsa suçlu gençler değil, onların bu ihtiyaçlarını görmeyen ve karşılamayan herkestdir.

Öyle Değil O Türkü

BİLAL FATİH KAVAKLI

YediHilal Genel Başkan Yardımcısı

“.....
yitirdim yârimi aman arıyorum
bir tek selamına güveniyorum
gel otur yanıma hallarımı söyleyeyim
.....”

HAYATI her anlamda kuşatan İslam, insana ilahi bir teklifti. Bu teklifin tarihsel açıdan gerçekleşmesi bir gençlik hareketi olarak inkişaf etmiştir. Genç sahabelerin sabrı, azmi ve mücadelesi ile yükselmiş ve yayılmıştır. Peygamberimiz İslâm toplumunun şekillenmesinde, İslâmî değerlerin yaşanmasında ve yayılmasında gençlere büyük görevler vermiştir. Gençlerin eğitimiyle yakından ilgilenmiş, onların her bakımdan iyi yetişmelerini istemiştir. Vahiy kâtiplerini genellikle gençler arasından seçmiş, İslâm’a davet mektuplarını da gençlere yazdırmıştır. Bazı gençleri de, o gün için çok ihtiyaç duyulan yabancı dilleri öğrenmeye teşvik etmiştir. Gençleri sürekli eğitime tabi tutmuş ve bu eğitim çerçevesinde kaydettikleri mesafe ile birlikte gençler, İslam’ı yeryüzünün bütün bölgelerine taşıma görevini üstlenmişlerdir. Sahabe gençler; yeni dinin yayılması, hâkim olması ve toplumsal devrimlerin tetikleyici gücünün gençler olduğunu insanlığa hatırlatmıştır. Nice fetihler yapılmış, kalpler ile Allah arasındaki perdeler daha çok gençlerin cihadı ile kaldırılmıştır.

Anlama, anlaşma ve imkan sağlama odaklı bir perspektifle gençlere sahici dokunuşlar yapmadan tecrübe aktarılamayacağını ve tecrübe aktarmadan ideal geleceği elde edemeyeceğimizi tekrar tekrar hatırlamakta fayda var.

Resul-i Ekrem, Usame'yi Mute'ye gönderilen ordunun başına komutan tayin ettiğinde Usame daha on yedi yaşındaydı. Erkam da İslam'ın ilk yıllarında evini Müslümanların karargâhı yaptığında aynı yaşta idi. Mekke fethedildiğinde vali olarak tayin edilen Attab yirmi yaşındaydı. Peygamber efendimizin Medine'de yıllarca kâtipliğini yapan, diplomatik görüşmelerinde tercümanlığını yapan, altı dil bilen Zeyd bin Sabit Peygamberimiz vefat ettiğinde henüz yirmi bir yaşındaydı. Daha sonraki dönemlerde Doğu Roma'nın fethi 21 yaşında bir öncünün önderliğinde yapılmış bir gençlik aşısının mahsulüydü.

Sünnetullah'ın temel ilkeleri çağa ve şartlara göre değişmez. Günümüzde de, ufuk çizgisine Resul-i Ekrem'in eğitiminden geçmiş ilk kuşak diriliş neslini yerleştiren gençlerin varlığı bizlere ümit veriyor. Hadis-i şerifle müjdelenen Batı Roma'nın da fethini düşünüyorlar.

Büyük idealler için en ufak işlere ve sebeplere sarılıyorlar. Çünkü büyük ideallere mütevazı gayretlerle gidileceğini biliyorlar. Üniversitesinde oluşturduğu hadis halkasında verilecek çay ikramı için bağış arıyor. Tertip edecekleri büyük çaplı konferanslar, söyleşiler vb. için afiş, pankart, bayrak asıyor, sandalye taşıyorlar. Kitap okuma halkaları oluşturuyorlar. Necip Fazıl, Sezai Karakoç, Aliya İzzetbegoviç, Abdurrahman Arslan, Akif Emre, Kafka, Gogol, Tolstoy ve daha nicelerini okuyorlar. Evet hala okuyorlar.

Okullarında da devamlılar teşkilatlarında da. Vakitlice bitirmeye çalışıyorlar. Büyük iddiaların altında ezilmemek için duayı kuşanıyorlar. Önceki kuşakların olumlu olumsuz tecrübeleri, imtihanları onlara yol gösteriyor.

Tam da yaşlarının dezavantaj olduğunun düşünüldüğü bir zamanda, büyüklerinin kendilerinden umudu kestiği, bir takım sosyal ve siyasi iddiaların gençler tarafından karşılanamadığının düşünüldüğü bir zamanda, böyle gençleri görüyoruz biz. Görmüyoruz onlarla yaşıyoruz. Pek çok yapının içinde var böyle gençler.

Bununla beraber bugün büyüklerin söyledikleri türkülerde bir gariplik olabilir. Fakat gençler şairin söylediği gibi "öyle değildi bu türkü bilirim" diyorlar.

Evet bu türkü böyle değil.

Aslında gençlik denildiğinde birtakım problemlerin akla gelmesi de yeni bir durum değil. Binlerce yıl önce de gençlik, orta yaşlı ve yetişkin kitleler için hep bir sorun olarak algılanmıştır.

Bugün gençlerle çalışma yapan, yapmaya çalışan bütün yapılarımızda gençlerin mesuliyetler üstlenerek bilfiil koşturmasına rağmen acımasız bir genellemeye tabi tutularak gençliğin hiç doğru bir yöne gitmediği şeklindeki klişelerden etkilenmemek maalesef mümkün olamıyor.

Keşke, iyilikleri genellemede de kötülüklerdeki kadar cömert olsak!

Kuşak sınıflandırmaları, küresel sermaye sahipleri tarafından odak seçmek için ortaya atılan, ekonomik çıkar adına kurgulanan, bir tüketim algoritmasından başka bir şey değildir.

Keşke iyilikleri genellemede de kötülüklerdeki kadar cömert olsak.

Öte yandan büyüklerinin algıları bir yana kötü genellemelere tabi tutulan gençlerin büyükleriyle ilgili algıları da önem taşımaktadır. Tüketim çağının hızlı büyüyen, hızlı adapte olan gençlerinin gözünde abileri, büyükleri; adapte olamayan ve yeniliğe kapalı, kendi hikayelerini mutlaklaştıran daha statik bir kuşak olarak değerlendiriliyor.

Nesiller arasındaki farkları değerlendirirken kendi kuşaklarına pozitif ayırım yapıldığını gözlemliyorlar. “Z Kuşağı” okumaları kötü gidişatın hesabının basit bir kolaylıkla gençlere çıkarılması gibi duruyor maalesef. Oysa düzeni gençler yönetmiyor.

Ayrıca bu sınıflandırmalar, küresel sermaye sahipleri tarafından odak seçmek için ortaya atılan, ekonomik çıkar adına kurgulanan, bir tüketim algoritmasından başka bir şey değildir.

Biz bir Yusuf Kuşağı hikayesinden bahsetmek isteriz. Bahsi buradan açmak hür irademizde.

Müslümanları derinden etkileyen dört imanlı gencin şehadetine bakabiliriz. Yusuf Taha, Tarık, Kaan Talip, Muratcan... Allah'ın davasını liseli kardeşlerine, teknoloji vesilesiyle, yaymak için gittikleri bir kamp yolunda inşallah şehadete kavuştular.

En büyüğü 26, en küçüğü 21 yaşında olan dört yiğit genci ahirete uğurladık. Bu gençlerin tatil günlerinde kendi nefisleri için değil, ümmetin çocukları yetişsin diye kilometreler kat edip kamplara gitmeleri marjinal bir hadise değildi. Bu işlerin aktif olarak içinde olanlar için rutin etkinliklerdir bunlar.

Tarık, Türkiye'nin en önemli kurumlarından birinde, Bayraktar'da çalışırken o kadar yoğunluğunun üzerine dinlenmek varken başka bir tercih yaptı. Oldukça bilinçli bir tercihti bu.

Türk Telekom'da çalışan Kaan Talip, kendisine bir yük daha alıp genç yaşında İstanbul Genç İHH başkanlığını yüklendiğinde vaktinin bereketlendirileceğini çok iyi biliyordu.

Murat Can nasıl bir sevap döngüsünün içerisinde olduğunun bilincindeydi ki o hafta sonunu faydalı faydasız birçok işle geçirebilecekken böyle bir yolu seçti.

Şehit olmayı gündeminden düşürmeyen, heyecanından hiçbir şey eksilmeyen Yusuf Taha... Ümmetin dirilişi için gönlünde yanan yangın onu bölümünün derslerinin yanı sıra uçak mühendisliği derslerini de heyecanla takip etmeye sevk ediyordu.

Yusuf gibi nice arkadaşı onunla beraber ellerinden geldiğince hizmet ediyordu. Tesadüf müydü bütün bu olanlar?

İşte tam bu yüzden büyüklerle gençler arasında halihazırda var olan, önyargılarla düzenlenmiş ilişki biçimini bir kenara bırakmalıyız.

Büyükler, gençlere kendi zamanlarına referansla bir gelecek çizmekten ziyade, gençlerin kendi geleceklerini kendilerinin çizmesi yönünde tecrübe paylaşımı yapması gerekmektedir. Yine ifade etmeliyim ki, kendi tecrübelerini mutlaklaştırmaktan/kutsamaktan özenle kaçınmak koşuluyla.

Anlama, anlaşma ve imkan sağlama odaklı bir perspektifle gençlere sahici dokunuşlar yapmadan tecrübe aktarılamayacağını ve tecrübe aktarmadan ideal geleceği elde edemeyeceğimizi tekrar tekrar hatırlamakta fayda var.

Kendi kültürünü aktif şekilde üreten ve nesilden nesile aktaran bir Müslüman coğrafya dünyaya erdem ve hikmet eksenli kültür unsurlarını ihraç edebilir. Bugün, birçok açıdan geçmiş on yıllarla karşılaştığımızda, daha Müslümanca tavırların örnek alındığını söylesek abartmış olmayız.

Tüm bunlar bizleri hayatın güzelliklerine ve imkanlarına yönelmeye teşvik etmelidir. Şehadetleriyle Müslümanların gönüllerinde iz bırakan bu yiğit gençler gibi binlerce gencin an be an çalışmakta olduklarını akıldan çıkarmamak gerekir.

Üsküdar ve Fatih'in sokaklarında, Maraş'ta Durdu abinin çayevinde, Marmara Üniversitesi'nin koridorlarında yanınızdan sakince geçen gençlerin, potansiyel birer şehit olduklarını, bu bilinçle yaşadıklarını çoğunlukla fark edemeyiz. Ancak bir selamla, bütün önyargılardan sıyrılıp, kardeşlerimizi sohbetlerimize dahil ettiğimiz zaman ne büyük cevherler taşıdıklarını sizler de göreceksiniz.

Büyüklerimiz kuşak analizlerini yapmaya devam etsinler, analiz iyidir. Ancak Resul-i Ekrem'in sünnet-i seniyyesine uyarak, selamın güzelliğine yaslanıp gençlerle sahici ve samimi teması elden bırakmamaları zannımca daha önceliklidir. Eminim ki her biri Müslüman gençlerin gönüllerinde kor gibi taşıdıkları samimi niyetlerine ve hasbi gayretlerine şahitlik edeceklerdir. Bizler de yani gençler de kendilerine tepeden bakarak, kötü genelleyerek, nesneleştirerek değil, selamla yaklaşan büyüklerini gördüklerinde onların tecrübelerinden faydalanmak ve sorunlarını paylaşmak yolunu tercih edeceklerdir.

Büyüklerle gençler arasında halihazırda var olan, önyargılarla düzenlenmiş ilişki biçimini bir kenara bırakmalıyız.

Enes EMİNOĞLU
TÜGVA Genel Başkanı

”

Mucit

gençlerimizin yetiştiği İcathanelerimiz, sıcak bir yuva olma özelliği taşıyan yurtlarımız, sessiz ve konforlu Kıraathanelerimiz ile gençlerimiz için tüm imkanlarımızı seferber ediyoruz

Türkiye Gençlik Vakfı, henüz kurulalı sekiz yıl olmasına rağmen, ülkemizin önemli gençlik sivil toplum kuruluşlarından birisi konumuna geldi. Gençliği harekete geçirmek isteyen bir hareketin insanlığa söyleyecek bir sözü, bir vizyonu olması gerekir. Türkiye Gençlik Vakfı'nın mefkûresini, gençliği davet ettiği davasını kısaca anlatabilir misiniz? Türkiye Gençlik Vakfı'nın misyonunu nedir?

Türkiye Gençlik Vakfı ailesi olarak ilk günden beri gençlerimizin, değerlerimizle donanarak ve kuşanarak yetişmesini hedefliyoruz. Millet olmanın gereği olan milli ve manevi değerlerimize bağlı, insana ve doğaya saygılı; fikren, beden ve kültürel yönden donanımlı, çağın gereklerini iyi okuyabilen bir gençlik için 81 ilimizde çalışmalarımıza hız kesmeden devam etmekteyiz.

Gençlerin eğitimlerine katkı sunmak amacıyla, Türkiye genelindeki gençlik merkezlerimizle, gerek proje ve faaliyetlerimizle gerek burs ve yurt imkânlarımızla yeni nesil gençlik vakfı olarak her zaman onların yanındayız. Çünkü gençlerimizin yetenekleri doğrultusunda yazacak, çizecek, besteleyecek ve birçok konuda yapabilecekleri çok şey olduğunu biliyoruz.

Yeni nesil gençlik vakfı diyorsunuz, eski nesil gençlik vakıflarından farkınız nedir?

Yeni nesil gençlik vakfı olmak için gençlerin hızına ve enerjisine yetişebilmek; milli ve manevi değerlerimize bağlı kalarak, zamanın getirdiği değişikliklere ayak uydurmak gerekiyor. Davamıza sahip çıkmak ve aynı zamanda bu davaya gönlünü ve ömrünü

verebilecek nesiller yetiştir-
mek bizim nihai hedefimiz.
Bunu yaparken gençlerin di-
line, hayallerine ortak olmak
oldukça mühim. TÜGVA yeni
nesil bir gençlik vakfı çünkü
gençlerimiz vakfımızda eğ-
lenerek öğreniyor; severek
kendini geliştiriyor. Bizler de
yalnızca onlara imkan sağ-
lamakla kalmıyor, bu süreçte
yanlarında yer alıyoruz.

Gençlik konusunda dayatılan yaklaşımlar nedir? Siz nasıl bir gençlik tahayyül ediyorsu- nuz?

Öncelikli olarak Hakk'ın ve
adaletin tarafında olan bir
gençlik tahayyül ettiğimizi
ve daima bu yönde çalışma-
lar yaptığımızı söyleyebil-
irim. Gençlerimiz elinde taş-
la, silahla, sopayla, faydasız
meşgalelerle değil; kitapla,
bilgisayarla gezsins... Kafasını
boş işlerle değil; planla, pro-
jeyle meşgul etsin, isimlerini
tarihe altın harflerle yazdır-
sın istiyoruz. Bu zamana dek
gençler adına gençlerimiz dı-
şında herkes bir şeyler söyle-
di. Bizim için de hiçbir zaman
gençlerimizin sözleri, istekle-
ri, hayalleri arka planda kal-
madı; aksine gündemimizin
orta yerinde yer aldı ve alma-
ya da devam edecek.

Türkiye Gençlik Vakfı'nda ye- tişen bir gencin hangi haslet- leri edinmesini hedefliyorsunuz? Bu kapsamda yaptığınız öne çıkan proje ve faaliyetle-

riniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

Üstad Necip Fazıl Kısakürek
diyor ya;

*"Bir gençlik, bir gençlik,
bir gençlik..
"Zaman bendedir ve
mekân bana emanettir!"
şuurunda bir gençlik.."*

Hakk'a inanan, kendine gü-
venen, fikirlerini açık açık
beyan eden ve milletimize
 faydalı işler peşinde koşan
bir nesil yetişiyor. Bizler de
bu gençlik adına pek çok faa-
liyet, proje gerçekleştiriyoruz.
Ortaokullu, liseli, üniversiteli
her yaştan, farklı kültürler-
den gençlerimizle vakfımı-
zın çatısı altında buluşuyo-
ruz. Örnek vermek gerekirse
ortaokullu gençlerimiz "Kitap
Kurdu" yarışmamızda kıy-
metli yazarlarımızın kitapla-
rını okuyor; "Yaz Okulumuz"
ile yoğun eğitim döneminin
ardından bir araya geliyor ve
okçuluk, yüzme, futbol turnu-
vaları gibi sportif faaliyetleri-
nin yanında değerler eğitimi
dersleri alıyorlar. Yine liseli
gençlerimiz "Doğa Kampla-
rımız" ile unutamayacakları
arkadaşlık ortamını, kamp
deneyimini yaşarken, değer-
ler eğitimi dersleriyle bizler
de onların gönül dünyaları-
na sesleniyoruz. Üniversite
sıralarında ise "TÜGVA Fikir
Akademisi" ile gündemi yo-
rumlayan, ülkesinin mesele-
lerine aşına bir nesil yetişiyor.
"Aksiyon Akademi Kampı" ile
fikri ve ruhi yönden gelişimi-

ni tamamlayan ve ülkesine
 faydalı bireyler yetişiyor. Giri-
şimci gençlerimizin bir araya
 geldiği, sektörlerin önde ge-
 len isimlerinin tecrübelerinin
 faydalandığı "Girişimci
 Masa" projemiz; alanında uz-
 man birçok sanatçımızı ağır-
 ladığımız "Kültür Sanat Okulu"
 projemiz ile de gençlerimiz
 ilgi duydukları farklı alanlar-
 da bir araya geliyorlar. Spora
 ve sporcuya önem veriyor,
 göğsümüzü kabartacak başa-
 rılara imza atan gençlerimizi
 daima destekliyoruz. Kadın-
 ların toplumdaki önemine
 binaen "Zarafet Akademi"de
 bir araya geliyoruz. Bunların
 dışında mucit gençlerimi-
 zin yetiştiği İcathanelerimiz,
 sıcak bir yuva olma özelliği
 taşıyan yurtlarımız, sessiz ve
 konforlu Kiraathanelerimiz
 ile de gençlerimiz için tüm
 imkanlarımızı seferber ediy-
 oruz. Her yaş grubuna ait farklı
 projelerle daima gençler için
 gençlerle birlikte üretmeye
 devam ediyoruz.

Dijital bir çağda yaşıyoruz. Gençliğin sanal mecra ile ilişkisi nasıl olmalı, ne kadar olmalı, nasıl faydalı hale geti- rilmeli?

Sosyal medya günümüzde
 stratejik bir silaha dönüş-
 müşken bizler de bu mecra-
 larında kendimizi en iyi, en
 doğru şekilde ifade etmeliyiz.
 Dezenformasyonların hız-
 la yayıldığı bir yerde doğru
 bilgiyi aynı kitleye duyur-

Enes Eminoğlu

İstanbul Fatih'te doğdu. 2003 yılında Eyüp Süper Lisesini, 2008 yılında İngiltere'deki University of Wales'ta İşletme bölümünde lisans öğrenimini, 2010 yılında ise İngiltere'deki University of East London'da Uluslararası İşletme bölümünde yüksek lisans öğrenimini tamamladı. 2014 yılında da Anadolu Üniversitesi İlahiyat bölümünü tamamladı. Eğitimine İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İşletme doktora programında devam etmektedir.

Uzun yıllar özel sektörde strateji danışmanlığı ve yöneticilik görevleri yapan Eminoğlu, aynı zamanda başta ESKAD (Evrensel Sevgi ve Kardeşlik Derneği) ve İslam Dünyası Sivil Toplum Kuruluşları Birliği Gençlik Kurulu (Genç İDSB) olmak üzere çeşitli sivil toplum kuruluşlarında görev aldı. TÜGVA'nın kuruluşundan itibaren çeşitli çalışmalarda bulunan Eminoğlu, 2 yıl yakın Strateji Geliştirme Koordinatörü, akabinde Teşkilat Koordinatörü olarak görev aldı. 2018'de yapılan Genel Kurul sonucunda Genel Başkan olarak seçildi.

İyi seviyede İngilizce ve başlangıç düzeyinde Arapça bilen Eminoğlu, evli ve 3 çocuk babasıdır.

mak oldukça mühim. Bu sebeple gençlerimiz de sosyal medyada aktif bir şekilde yer almalı. Tabii bunu yaparken hassasiyetlerimizi, sınırlarımızı hiçbir zaman için geri plana atmamız gerekiyor. Gençlerimiz, paylaşılan her bir haberin doğruluğunu araştırarak, değerli içerikler üreterek sosyal medyada yer almalı. Sanal-gerçek ayrımının oldukça zor olduğu bu mecrada dolaşırken kimliğimizi unutmamalı, klavyede dokunduğumuz her harfin aslında zihnimizdeki fikri ve dilimizdeki sözcükleri yansıttığını daima aklımızda bulundurmalıyız.

Türkiye Gençlik Vakfı'nın hitap ettiği bir gençlik var. Bu kesimin dışındakilere yönelik ya da onlarla birlikte yaptığınız çalışmalar var mı?

Türkiye Gençlik Vakfı'mızın hitap ettiği bir gençlik var. Ülkemizin doğusundan batısına kuzeyinden güneyine her bir gencimiz bizim evladımız. Bu manada yalnızca bir kesime hitap ettiğimizi söylemek doğru olmayacaktır. Karabağ'daki, İstanbul'daki, Gazze'deki, New York'taki, Moskova'daki, kısacası dünyanın dört bir yanındaki gençler, bizim gençlerimiz. Çalışmalarımızı, her birine ulaşma gayreti içerisinde gerçekleştiriyoruz.

Emekçisi olduğunuz çalışmaların "fikir adamı" da olmaya yönelik ne tür çalışmalar var?

Vakfımızda gerçekleştirdiğimiz projelerimizi ve etkinliklerimizi, bünyemizde bulunan 11 koordinatörümüz ile yürütüyoruz. Düşü-

nüyor, üretiyor, harekete geçiyoruz. Ortaokul Koordinatörlüğünden Üniversite Koordinatörlüğüne, Kadın ve Aile Koordinatörlüğünden Dış İlişkiler Koordinatörlüğüne tüm koordinatörlüklerimiz aktif bir şekilde çalışmalarını yürütüyor. Farklı alanlarda, farklı yaş gruplarındaki gençlerimize hitap eden projelerimizin arasında adından sıkça bahsettiren, kütleleşmiş projelerimiz de var: Seyyah İcathane, Çizimlerle Kırk Hadis, Enderun Okulu, Genç Türkiye Kongresi, Dijital Tahlil, Müzik Okulu, Genç Yönetici Okulu gibi projelerimiz bunlardan bazıları.

Gençler örnek hayatların anlatılmasından etkileniyor mu?

Bu soru için şu anda gündemimizde olan "İzinden Gidiyoruz" projemizi örnek gösterebiliriz. Şehadet ayı Şubat'ta, öncü isimlerimizin izinden giderek onları tanıyor, değerli sözlerini #İzindenGidiyoruz etiketi ile sosyal medya hesaplarımızda paylaşıyoruz. Gençlerimiz, Ömer Halisdemir, Hasan El-Benna, Halil Kantarcı, Erol Olçok gibi kıymetli isimlerimizi yakından tanıyor ve kendilerine örnek alıyorlar.

Gençleri yetiştirmek için, uyguladığınız belirli ve sistematik bir yönteminiz var mı? Varsa, bu yöntemin, bireysel farklılıklara göre esneklik kabiliyeti nedir?

Vakfımızın gönüllüsü olan gençlerimiz, proje ve etkinliklerimize katılan gençlerimiz, kendi yaş grubuna yönelik faaliyetlere katılıyorlar. Örneğin bir ortaokul öğrencisi, ortaokullu kardeşlerimize

yönelik düzenlediğimiz faaliyetlerimize katılıyor ve o programdan faydalanıyor. Bizler de bu noktadan sonra gençlerimizle irtibatı koparmıyor sürekli olarak onların yanlarında oluyoruz.

Yurtdışı temsilciliğiniz var mı? Yurtdışına gidecek gençlere destekleriniz var mı?

Yurt dışı temsilciliğimiz yok fakat yurt dışındaki vakıflar, dernekler ile sürekli olarak ortak faaliyetler gerçekleştiriyoruz. Bu faaliyetlerimizden bazıları; "Anadolu'dan Avrupa'ya Avrupa'dan Anadolu'ya Gençlik Değişimi" projemiz ile Almanya ve Türkiye'de yaşayan gençlerimiz bir araya geldi. "Genç Yönetici Okulu" projemizi Kuzey Makedonya'da da gerçekleştirdik ve yönetici aday gençlerimizle buluştuk. "Zenginliklerimizi Birlikte Keşfedelim" dedik ve kadim medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Roma, Kudüs ve İstanbul'un gençlerini bir araya getirdik. İki devlet tek milletiz şuuru ile "Zafer Düşergesi" kamp progra-

mı düzenleyerek 100 kardeşimizi Azerbaycan'a uğurladık. Bu noktada yurt dışındaki gençlerimize de ulaşıyor; ülkemiz gençliğinin, yurt dışındaki kardeşlerimizle buluşması noktasında destekte bulunuyoruz.

Türkiye Gençlik Vakfı'nın medyada temsil biçimleri, halkla ilişkiler ve iletişimleri, deneyimleri, ifade biçimleri ve yöntemlerinin mevcut durumlarına ilişkin değerlendirmeleriniz nelerdir?

Türkiye Gençlik Vakfı olarak gerek sosyal medyada gerek ulusal ve yerel basında kendimizi çok net ifade ettiğimizi söyleyebilirim. Sosyal medya özelinde de gençliğin dilini yakaladığımızı düşünüyorum. Çünkü hedefimiz gençlik, işimiz gençlik, gücümüz gençlik... Daima gençlerle bir aradayız ve onların ne istediklerini, neler hissettiklerini biliyoruz. Bu noktada çok güzel geri dönüşler alıyoruz. Gençlerimiz bizimle, biz de onlarla iletişim kurmayı seviyoruz.

Gençler için önerdiğiniz bir kitap listesi var mı?

Projelerimizden bahsederken "Kitap Kurdu" yarışmamızı belirtmiştik. Yarışmamız için okunması istenen kitaplar pedagoglarımızın ve öğretmenlerimizin desteği ile hazırlandı. Ortaokullu olup yarışmamıza katılmamış gencimiz varsa onları da önümüzdeki dönem için davet etmiş olalım. Sıklıkla gençlerimize, Üstad Sezai Karakoç'un kitaplarını hediye ediyoruz. Üstadın eserlerinin her biri oldukça kıymetli. Kiraathanelerimizde bulunan her bir kitabı özenle seçiyoruz. Çocuklarımızın, gençlerimizin okumasında sakınca bulunan hiçbir kitaba yer vermiyoruz. Bu doğrultuda okumak, ödünç almak isteyen gençlerimiz adresi biliyorlar. Genel merkezimizdeki ve il, ilçe temsilciliklerimizdeki Kiraathanelerimize bekliyoruz.

Gençler, abilerinden ne bekliyor? Gençler, gelecekte ne kadar ümitli? Ne bekliyorlar/umuyorlar?

Gençlerimiz söz sahibi olmak, kendilerini anlatabilmek istiyorlar. Bir araya geldiğimiz gençlerimizin gözleri ışıltılı, gördüğümüzde diyorsunuz ki "evet bir gençlik var ve geleceğimiz bu gençlikte, emin ellerde" Yanlarında destekçileri de olduktan sonra bu gençlerin başaramayacağı tek bir şey yok. Biz de bu sebeple Türkiye'nin dört bir yanında gençlere elimizi uzatıyoruz. Ulaşamadığımız genç kardeşimiz kalmasın istiyoruz. Çünkü biliyoruz ki; her gencin başka bir hayali var. Enes ağabeyleri olarak; gerek projelerimiz gerek İcathanelerimiz ile Türkiye Gençlik Vakfı'nın kapılarının daima açık olduğunu yeniden belirtmek istiyorum. Gençlerimize destek olmaktan vazgeçmeyeceğiz.

Ziyaüddin Serdar'ın “Cenneti Arayan Adam” Kitabının Çağrıştırdıkları

PROF. DR. KUDRET BÜLBÜL

TÜRKİYE'DE islami hassasiyeti olan insanlar geçmiş dönemlerde Mısır, İran, Pakistan, Hindistan gibi Müslüman coğrafyalardaki gelişmelerden olumlu ve olumsuz olarak etkilendiler/esinlendiler. Yakın dönemdeyse Wael Hallaq, Ziyaüddin Serdar, Taha Abdurrahman gibi son dönemlerin öne çıkan Müslüman ya da değil, Batıda yerleşik ya da Batı eğitilmiş yazarlardan bir etkilenme/esinlenme söz konusudur. Kuşkusuz önceki dönemlerdeki ve bu dönemdeki esinlenmelerin olumlu-olumsuz etkilerinin analizi ve karşılaştırılması ayrıca yapılmalıdır. Şimdilik şu kadarını söylemeden geçemeyeceğim; Gerek önceki ve gerekse şimdiki esinlenmelerde en fazla ihmal edilen şey, İslam ve Batı ülkelerinde örneği olmayacak şekilde, doğruları ve yanlışları ile Türkiye'nin birikimidir. Bu topraklarda cevabı çoktan verilmiş bazı sorulara farklı coğrafyalardan/yaşanmışlıklardan cevap arayışıdır. Başka coğrafyalar için verilmiş yanıtlardan hareketle, sahip olduğumuz doğru cevapları görmenin sürekli geçirilmesi gerekir.

Ben bu çalışmada Ziyaeddin Serdar'ın “Cenneti Arayan Adam” kitabına dair gözlemlerimi paylaşmak istiyorum.

Hazırlamakta olduğum, gençlere yönelik “4 yılda, 50 yazar, 50 kitap” düşüncem bağlamında, gençlere hediye edilebilecek bir kitap olabilir mi diye başladım kitabı okumaya. Belki de yanlış bir beklenti ile başladığım için ilk başlarda yazara kızarak okumaya devam ettim. Kitap ilerleyen sayfalarda daha eğlenceli olsa da kızgınlığım tam olarak geçmiş değil. Çünkü yazar kendi yetiştirme serüvenini, amacını, cenneti arayış serencasını

Eser, hizmete özel olarak görülebilecek şekilde, adeta yakın dönem dünya İslami hareketler, kişiler, kuruluşlar haritası olarak görülebilir.

mını aktarırken adeta dünyadaki bütün İslami hareketleri, kişileri, kurumları tüketerek ilerliyor. Eleştirilerinde haklılık payı olmakla birlikte, ilişki kurduğu her şeyi yargılamak ve tüketmek yerine, başkaları için belki çözüm olabileceğini ama kendi macerasının olumsuzluğunu ifade ederek bırakması daha iyi olurdu. Çünkü eser bitince cenneti aramak için adeta ne bir hareket ne bir yol/yöntem ne de bir arzu kalıyor.

Eser, hizmete özel olarak görülebilecek şekilde, adeta yakın dönem dünya İslami hareketler, kişiler, kuruluşlar haritası olarak görülebilir. Bu açıdan oldukça faydalı. Kabaca bildiğimiz yakın tarihi, kurumları, ülkeleri, kişileri özetle yeniden hatırlatıyor.

Serdar, benim de çok önemseydiğim şekilde eserinde hemen hemen herkesi çoğulcu bakmamakla, keskin ve tekilci bakmakla eleştiriyor. Bu eleştiriler günümüz Müslüman dünyanın bence de temel sorunu. Pek çok sorunumuz buradan neşet ediyor. Ama yazar başkalarını yargılamakta bu modern, yargılayıcı, tek tipçi bakıştan kendini kurtaramıyor. Mahkûm ettiği bir yöntemin mahkûmu oluyor.

Serdar İslam dünyasının ve Müslümanların sorunlarını tartışırken içten bir değerlendirme yaparak, yanlışları eleştirmede oldukça cüretkâr ve özgürlükçü. Ama aynı yaklaşımı Batıya dair tutumunda göremiyoruz. İslam dünyasının karşı karşıya kaldığı sorunlarda Batı'nın rolü, çalışmasında nerede ise yok gibi. Bu durum Batıda yetişmiş Müslüman aydınların pek çoğunun temel sorunu. Entelektüel çalışmalarda nereye baktığınız kadar nereden baktığınız da önemlidir.

Çalışmada en fazla dikkatimi çeken husus, Ziyaeddin Serdar, Cenneti ararken (bugünün sorunlarına yanıt verecek kurtuluş reçetesi ararken) Afrika'yı, Ortadoğu'yu, uzak doğuyu hasılı ismi duyulmuş ve duyulmamış pek çok hareket, ülke ve isme değinirken, bu cennet arayışında Türkiye birikimine neredeyse hiç değinmemiş olmasıdır. Türkiye kısmı yok denecek kadar az. Bu durum Türkiye'nin birikimin İslam ve Batı dünyasında yeterince bilinmediği, Türkiye'nin çok içe kapalı olduğu ve bu nedenle Türkiye'nin genellikle es

geçildiği yaklaşımımı bir kez daha doğruluyor. Oysa bugünün dünyasının karşı karşıya kaldığı sorunları çözebilecek belki de yegâne birikim Türkiye'dedir. Bunu yazarın, onca arayış serüvenini okumama rağmen, Türkiyeli bir entelektüel olarak, eserin bana çok fazla, çok özgün bir şey katmamasından da anlıyorum. Türkiye halife ve şeyhülislam varken demokrasiye geçti. Modern dünyanın karşı karşıya kaldığı temel sorunlar ile demokrasi ve insan hakları gibi evrensel değerlerle çok daha erken karşılaştı. Cumhuriyet dönemindeki reddiyeciliğe rağmen bu birikimden hareketle reddiyecilik ve teslimiyetçiliğe düşmeden bugünün sorunlarına çözüm arayışı belki de sadece Türkiye'den başlayabilir. Türkiye'nin görülmemesi, bir gaflet değilse, teslimiyetçiliğe ve reddiyeciliğe düşmeden, bugünün dünyasında yaşama zemini bulabilecek belki de tek ve en yakın tecrübenin görülmemesi, belirli çevrelerce, bilinçli bir tercih olabilir.

Bazıları Türkiye'nin Batı ve İslam dünyası için entelektüel bir isim çıkaramadığını düşünüp sürekli hayıflanır. Bu durum kısmen doğru olsa da böyle düşünenlerin kaçırdığı nokta şudur; Türkiye'nin bizatihi kendisi, sahip olduğu birikim ve uygulamalarıyla entelektüel bir düşünüş ve duruştur.

Serdar'ın çalışması bana son zamanlarda içine düştüğümüz her şeyi siyaseten çözüme çabamızın zaaflarını ve entelektüel çabaların değerini bir kez daha hatırlattı. Daha da önemlisi Türkiye'nin birikiminin Türkiye dışında dünya Müslümanları ve çağdaş sorunlara çözüm arayan yeryüzünde vicdan sahibi bütün insanlar için ne kadar değerli olduğunu. Bu insanlar cenneti ararken doğrularımız ve yanlışlarımızla onların umutlarını her gün yeniden yeşerttiğimizi ya da kuruttuğumuzu...

Bütün bunlarla birlikte, içe kapanıklığımızı, Türkiye'de sadece kendi kendimizle konuşmayı aşmamız gerektiğini, bunca birikimin harmanlandığı ülkenin evlatları olarak bu birikimi herkesle paylaşmak için çok daha küresel çalışmalara imza atmamız gerektiğini...

Ve belki de bir Doğu ya da Batı ülkesinde, başka pek çok yoldan umudun kesildiği bir ortamda, bize bakarak, kendi halinde, kendine bir yol bulmaya çalışan, umut arayan insanlara karşı, bizlerin sadece ülke içi gündeme/siyasete odaklanmasının vizyonsuzluğu nedeniyle, büyük vebalimizin olduğunu...

Kaynak:

- Serdar, Ziyaüddin, 2018, Cenneti Arayan Adam, Mahya Yayınları, İstanbul.

Türkiye'nin bizatihi kendisi, sahip olduğu birikim ve uygulamalarıyla entelektüel bir düşünüş ve duruştur.

Yapılandırılmış Yarınlar

DR. ÖMER FARUK YELKENÇİ

Kuşak çatışmasından öte bir şeydir yaşanmakta olan!

İHTİYAR dünyamız kim bilir kaç nesille tamamladı devranını, her şeyin bir şeyin etrafında döndüğü bu evrende? Kim bilir kaç kez yaşandı nesiller arasında anlaşmazlık, dönerken dünya? Yakın yıllarda doğan ve benzer koşullarda yaşayan insanları¹, bir başka anlatımla da yaklaşık olarak 25-30 yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeğini² ifade eden kuşaklar, doğal olarak birbirleriyle sıkıca ilişkilidirler. Bu sıkı ilişki, kuşakların birbirini etkilemelerinin yanında, aralarında sorunlar yaşamalarına da sebep olmaktadır.

Her kuşak kendi zamanına ait şartlar içinde yetişir, olgunlaşır, kendi değerlerini, kendi yaşam ve düşünme tarzlarını oluşturur. Bu değerler ve tarzlar tabii olarak bir öncekinden tamamen farklı değildir. Ama farklılıklar vardır mutlaka. Hemen her nesil için geçerli olan bu durum, farklı algılama, düşünme, yorumlama ve davranma biçimlerinden ötürü, nesiller arasında anlaşmazlıklara sebep olur. Babalar çocuklarını, toplumun yaşlıları gençlerini anlayamaz olurlar. Gençler ise zaten şaşkındır. Anlamaktan öte anlamlandıramazlar. Kaçınılmaz olarak kuşak çatışmasıdır karşımızda duran.

Bununla birlikte kuşak çatışması pek tabii bir durumdur. Kuşaklar arasındaki farklılık arttıkça daha da derinleşir bu çatışma. Son yüzyılda olduğu gibi. Tabii olmakla beraber olumlu yanı da olan bir olgudur aynı zamanda. Çünkü çatışma ile beraber aktarım da gerçekleşir. Böylece top-

*Her kuşak kendi zamanına
ait şartlar içinde yetişir,
olgunlaşır, kendi değerlerini,
kendi yaşam ve düşünme
tarzlarını oluşturur.*

lumun tümünü ilgilendiren kültür öğeleri, değer yargıları gibi birikimler, nesilden nesile aktarılmış olurlar. Bu noktadan baktığımızda ölçülü kuşak çatışmalarının yaşanması gerektiğini bile söyleyebiliriz. Ama bizler yine de Hz. Ali'nin önerdiği gibi “evlâtlarımızı yaşadıkları çağa göre yetiştirme” gayreti içinde olalım.

2000'li yılların başında Türkiye'de eğitim alanında çok süratli değişimler yaşanmıştır. Neredeyse Osmanlı'nın son dönemleri ile Cumhuriyet nesillerinin tümünün eğitimini şekillendiren eğitim yaklaşımı yerini, günümüzün nesilleri için öncekinden çok farklı bir eğitim yaklaşımına bırakmıştır. O günlerde ilköğretim çağında olan öğrencilerinin, gençlik çağına eriştikleri bugünlerde anne babaları ile yaşadıkları sorunlar, kuşak çatışmasından öte bir durum olarak karşımıza çıkmıştır. Böylece bugünün genç evlatları ile anne-babaları, toplumun gençleri ile yaşlıları arasında, birbirine çok uzak kültür havzalarında yaşayan iki ayrı millet arasında olduğu kadar büyük farklar oluşmuştur ne yazık ki. Bugünün gençleri yapılandırmacı eğitim yaklaşımının etkisiyle farklılaşmışlardır aslında. Halbuki onlardan önceki nesiller, davranışçı eğitimin tezgâhından geçmişlerdir. Bu iki yaklaşımın sonuçları arasında o kadar büyük farklılıklar olabilir mi? Ya da hangi noktalarda farklılıklar yaşanabilir? Yapılandırmacı yaklaşımın Türk eğitim sisteminde eksikliğiyle, doğrusuyla, yanlışıyla hayata geçirilmesi sürecinde iki yaklaşımı sadece bilgi, öğrenme ve öğrenme süreci* konuları üzerinden karşılaştırmak bu konuyu ele alma noktasında bir yol açabilmemize vesile olacaktır.

BİLGİ

Öncelikle her iki yaklaşımın bilgiye bakış açıları farklıdır. Davranışçı Yaklaşımına göre bilgi bireylerin dışındadır, nesneldir. Öğretmenlerden, öğrencilere transfer edilebilir. Yapılandırmacı Yaklaşımına göre ise bilgi, kişisel anlama sahiptir, öznelidir. Öğrencilerin kendileri tarafından oluşturulur. Bir tarafta bilgiyi dışarıdan hazır olarak alan eski kuşak, diğer tarafta bilgiyi oluşturma veya inşa etme becerisini kazanmış yeni kuşak. Kuşaklar arasındaki büyük çatışmanın ayak sesleri.

ÖĞRENME

Bilgiye bakış açısındaki farklılık doğal olarak öğrenmede de farklılık olarak karşımıza çıkmaktadır. Davranışçı Yaklaşımına göre öğrenciler duydukları ve okuduklarını öğrenirler. Öğrenme daha çok öğretmenin iyi anlatmasına bağlıdır. Kısaca bu yaklaşımda öğrenme, bir davranışın gösterilme olasılığındaki değişimdir. Yapılandırmacı Yaklaşımına göre ise öğrenciler kendi bilgilerini oluştururken duyduklarını ve okuduklarını önceki öğrenmelerine dayalı olarak yorumlarlar. Yapılandırmacı eğitim

Ülkemizde 2005 yılında uygulamaya geçirilen ve insanı ele alış şekliyle yapılandırmacılığın kuşaklar arasındaki değişime etkisi şüphesiz daha derinlemesine analiz edilmelidir.

1. Hançerlioğlu, Orhan, 2004, Felsefe Sözlüğü, Remzi Kitabevi, İstanbul.
2. Ozankaya, Özer, Toplum Bilim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu.

* Bu konu öğretmen, öğrenme imkanları ve öğrenme ortamları gibi konular üzerinden da incelenebilir.

*Bilgiye bakış açısındaki
farklılık doğal olarak
öğrenmede de farklılık olarak
karşımıza çıkmaktadır.*

programında konu merkezli tasarım yerine, öğrenen merkezli tasarım uygulanmaktadır. Bilgiyi anlatmak yerine öğrenenin içerikle etkileşim kurması ve bilgiyi yapılandırması ön plandadır. Bu öğrenmede yaşantılar sonucu, anlamda değişim meydana gelir. Kısacası önceki nesil için bilginin kaydedilmesi yeterlidir. Bugünün genç nesli ise şu anda, bilgiyi önceki bilgileriyle ilişkilendirip yeniden yorumlayarak kendine özgü bir şekilde oluşturmaktadır. İlk önce bilginin anlamını kurmaktadır, oluşturmaktadır. Bunun sonucunda da şu durum ortaya çıkmaktadır; eski nesil kayıtsız şartsız ezberlenmiş davranış beklemekte, yeni nesil ise anlamlandırılmayan hiçbir davranışı edinmemekte dolayısıyla sergilememektedir. Bu durumun eskiden kuşaklar arasında yaşanan çatışma alanlarından çok daha büyük bir çatışma alanı olduğunu söylemek mümkündür.

ÖĞRENME SÜRECİ

Davranışçı Yaklaşımda öğrenme süreci etki-tepki-davranış şeklinde gerçekleşir. Yani önce bilgi, öğretmen tarafından aktarılır, öğrenci bunu kaydeder ve sonra davranışa dönüştürür. Yapılandırmacı Yaklaşımda ise öğrenme süreci grup etkinlikleri ve katılımcı problem çözme gibi yöntemlerle gerçekleşir. Yani öğrenme sürecinde öğrenme işinin kendisi bile önce bir problem olarak ortaya konur, bireyler arası etkileşim ve grup çalışması ile problem çözülür. Bireyler arası gerçekleşecek olan bu etkileşim eldeki bilgilerin incelenmesini ve yeni sonuçlara ulaşılmasını sağlar. Eski kuşak bir durum veya problem karşısında hazır reçeteleri kullanmak ister, etkinlik ve grup çalışması temelli yetişmiş yeni kuşak ise durumu incelemek veya problemi çözmek için birlikte düşünmeyi ve birlikte karar vermeyi tercih eder. Ki bunu akranlarıyla yaptığı gibi anne-babasıyla da aynı şekilde yürütmek ister. İşte bu da büyük bir çatışma alanıdır.

Bilgi, öğrenme ve öğrenme süreci konularını merkeze alarak ortaya koymaya çalıştığımız sorunlar, bizleri kuşak çatışmasından öte bir çatışma boyutuna taşımıştır. Basit çatışma süreçleri ile baş edemeyen anne, baba ve gençler bu noktada çok zorlanmaktadır. Çünkü bu çatışma boyutu, saç tıraşı, giyim tarzı, müzik zevki gibi çatışma alanlarından daha derin alanlarda yaşanmaktadır. Geçmişten farklı olarak eski kuşak ile yeni kuşak arasında yaşanan bu çatışma; düşünme tarzları, yorumlama biçimleri, anlam gibi hususlarda derinleşmektedir. Bu da şimdiye kadar yaşanan kuşak çatışmalarından öte bir boyuttur. Ayrıca bazı gençler de ebeveyninin alışkanlıkları ile kendi kurmaya çalıştığı dünya arasında büyük bocalamaları yaşamakta ve bu da derin özgüven sarsılmalarına neden olmaktadır.

Bu durum yani kuşaklar arasındaki bu farklılık, dijital teknoloji alanında yaşanan büyük devrim ve bunun bir uzantısı olarak yapay zekânın şaşırtıcı gelişimi gibi hususlara ve başka değişkenlere de bağlanabilir, bağlanmaktadır da. Doğrudur, her zaman teknolojik gelişmeler kuşakların davranışlarına da etki edebilmiştir. Ancak eğitim alanında Batı'da 1960'larda, ülkemizde 2005 yılında uygulamaya geçirilen ve insanı ele alış şekliyle öncekinden büyük oranda farklılaşan bu yeni yaklaşımın, yapılandırmacılığın kuşaklar arasındaki değişime etkisi şüphesiz daha derinlemesine analiz edilmelidir. Ayrıca bu konunun sosyoloji biliminin henüz sahiplenmediği kuşak teorisi (*silent generation, baby boomer, X, Y, Z generations*) üzerinden ele alınmasının asıl meselenin ıskalanması anlamına geleceğini de özellikle vurgulamak gerekir. Bu konu öncelikle ve derinlemesine önceden de belirttiğimiz gibi 2000'li yılların başında eğitimde yaşanan büyük değişim üzerinden ele alınmalıdır.

Sizce o dönemde Yapılandırmacı Yaklaşım üzerine tesis edilen eğitime geçişin doğuracağı sosyal sorunlar hesap edilmiş midir? Yoksa birileri yapılandırılmış yarınları mı hedeflemiştir?

Geçmişten farklı olarak eski kuşak ile yeni kuşak arasında yaşanan çatışma; düşünme tarzları, yorumlama biçimleri, anlam gibi hususlarda derinleşmektedir

Diriliş Çağrısı

YUSUF ŞAHİN

YAŞADIĞI zamana mührünü vurmuş, çağını da aşarak fikirleriyle gelecek nesilleri inşa eden, ruh, fikir ve hareket olarak çağının ötesine taşan tüm düşünce adamlarında aslında bir fikir ve bir kavram etrafında insanı kavrama, geleceği şekillendirme kaygısı vardır. Bu düşünce Mehmet Akif Ersoy'da "Asım'ın Nesli", Necip Fazıl Kısakürek'te "Büyük Doğu", Sezai Karakoç'ta "Diriliş" kavramıyla kendini gösterir.

"Diriliş", sanat, edebiyat, fikir, siyaset vb. bütün sahalarda Sezai Karakoç tarafından sistematik bir şekilde ortaya konulmuş bir düşünce ve aksiyon hareketidir. Karakoç, içinde yaşadığı toplumun durumunu, çağın problemlerini, diriliş fikriyatı çerçevesinde ele almış, tespitlerde bulunmuş ve özgün çıkış yolları ortaya koymuştur. O, özgün bir düşünür olduğu kadar, Türk şiirinin güçlü bir temsilcisi, eski şiir geleneğimizle modern şiirin hususiyetlerini bir potada eritmiş öncü bir şairdir. Karakoç, diriliş düşüncesinin uygulama alanlarını göstermek ve bir diriliş nesli yetişmesi için son nefesine kadar seminerler, konferanslar vermiş, toplantılar yapmış, düşünce sistematığının pratik hayata nasıl tatbik edileceğine yönelik çaba göstermiş, bunun için siyasi parti kurmuş bir eylem adamıdır da aynı zamanda.

İslam medeniyetinin diriliş davası, Sezai Karakoç'un hayat hikâyesidir aslında. Yazarlığı, şairliği, fikir adamlığı, siyaset alanındaki mücadelesi, medeniyetimizin hep yeniden dirilişi içindir. Bu diriliş; ruhun dirilişi, İslam'ın dirilişi, insanın dirilişi ve insanlığın dirilişi süreçlerinden

*İnsanı kavrama, geleceği
şekillendirme kaygısı,
Mehmet Akif Ersoy'da
"Asım'ın Nesli", Necip Fazıl
Kısakürek'te "Büyük Doğu",
Sezai Karakoç'ta "Diriliş"
kavramıyla kendini gösterir.*

geçerek, yaşadığımız çağa “kıyamet aşısı” vurarak, “Hızır’la kırk saat” konuşarak, adeta “bâsübadelmevt”i (ölümden sonra tekrar diriliş) yaşayarak, medeniyetimizin insanlığa yeniden aydınlık getirmesine yol açacaktır.

Sezai Karakoç, içine düştüğümüz medeniyet krizinden çıkmak, yaşanan bunalımlardan, modern çağın tüm hastalıklarından, sahte kurtuluş reçetelerinden, ideolojilerinden ve bütün çıkmazlarından kurtulmak için yüksek bir sanat ve düşünce kudretiyle seslenir insanlığa. Onun çağrısı, kuru bir söylem değil, estetik bir çağrıdır. Kendi ifadesiyle Karakoç bu durumu şöyle belirtir; “Çağırmasını bilersen gelecektir; doğuyu bilen, batıyı bilen gelecektir.” Bu ifade, bir bakıma diriliş çağrısının nasıllığını ve niceliğini ortaya koymaktadır. Bu hususiyet aynı zamanda, diriliş neslinin nasıl çağrıda bulunacağına, insanlığa nasıl davette bulunacağına dair de bir yol haritası sunmaktadır.

Diriliş çağrısı hakikatin çağrısıdır. Sezai Karakoç bu çağrıyı yaparken hiçbir komplekse kapılmadan, hakikat medeniyetinin tüm boyutlarını, bütün sahalarda belîğ bir şekilde özgün bir söylem ile ortaya koymuştur. Diriliş, öykünmeci, eklektik unsurları bünyesinde barındırmaz. Diriliş düşüncesinde, Batı’nın ahlakını değil, bilim ve teknolojisini alalım ya da Batı’nın medeniyetini alalım, kültürünü almayalım, gibi parçalı, kendi medeniyetine dair özgüvenini yitirmiş yaklaşımlara rastlanmaz. Bu anlamıyla da diriliş akımının, bütüncül ve özgün bir düşünce sistematiği vardır.

Sezai Karakoç’un düşünce sistematiğinin bütününe kavrayan en önemli hedefi, inanmış olduğu değerler manzumesinin, hakikat olarak benimsediği, ruhuna nakşettiği, yaşantısına tatbik ettiği İslam uygarlığının tam anlamıyla çağımıza yansıtılmasıdır. Değişmeden, bozulmadan, mutlak hakikatin çağrısını insanlığa ve çağa sunabilmek temel gayedir. Masal şiiri, Karakoç’un Batı’nın ve çağın büyüüne kapılmadan İslam medeniyetini kendi bütünlüğü ve hakikati içerisinde yaşamayı ve yaşatma idealini gösterir bize. Altı oğlunu Batı’ya gönderip kaybeden ve son çare olarak yedinci oğlunu da gönderen bir babanın hikâyesi olan Masal şiiri, aynı zamanda son iki asrın millet olarak yaşadığımız trajik hikâyesini barındırır içinde. Şiirin son bölümünde Batı’ya giden yedinci oğul, Diriliş neslinin hayat karşısında alması gereken tavrı gösterir bize. Bu bir bakıma Sezai Karakoç’un diriliş çağrısıdır.

*İnsan, zaman, mekân,
bir bütün halinde İslam
uygarlığının izdüşümleri
olarak yer bulur Diriliş
çağrısında.*

*Diriliş düşüncesinde, Batı'nın
ahlakını değil, bilim ve
teknolojisini alalım ya da
Batı'nın medeniyetini alalım,
kültürünü almayalım, gibi
parçalı, kendi medeniyetine
dair özgüvenini yitirmiş
yaklaşımlara rastlanmaz.*

*“Batılılar!
Bilmeden
Altı oğlunu yuttuğunuz
Bir babanın yedinci oğluyum ben
Gömülmek istiyorum buraya hiç değişmeden
Babam öldü acılarından kardeşlerimin
Ruhunu üzmem istemem babamın
Gömün beni değiştirmeden
Doğulu olarak ölmek istiyorum ben
Sizin bir tek ama büyük bir gücünüz var;
Karşınızdakini değiştirmek
Beni öldürseniz de çıkmam buradan
Kemiklerim değişecek toz ve toprak olacak belki
Fakat değişmeyecek ruhum
Onu kandırmak için boşuna dil döktüler
Açlıktan dolayı çıkar diye günlerce beklediler
O gün gün eridi ama çıkmadı dayandı
Bu acıdan yer yarıldı gök yarıldı
O nurdan bir sütuna döndü göğe uzandı
Batı bu sütunu ortadan kaldırmaktan aciz kaldı
Hâlâ onu ziyaret ederler şifa bulurlar
En onulmaz yarası olanlar
Ta kalblerinden vurulmuş olanlar
Yüreğinde insanlıktan bir iz taşıyanlar”*

“Kendimin bir Diriliş eri olduğuna inanıyorum.” cümlesiyle başlar Sezai Karakoç, *Diriliş Neslinin Amentüsü*'ne. Bu, aslında Sezai Karakoç'un insana, eşyaya, hayata, olaylara, çağa bakışının en kesif ifadesidir. O bütün mefkûresini, “diriliş” kavramı etrafında şekillendirmiştir. Bunu yaparken de kendisini, yaşayışını, insan ve tabiatla olan ilişkisini ayrı bir çerçeveye oturtmamıştır. O özel anlamda gençlikte, genel olarak da insanda görmek istediği “diriliş” mefkûresinin tüm tezahürlerini bir timsal olarak kendi hayatında tatbik ederek fani ömrünü tamamlamıştır.

“Kendimin bir diriliş eri olduğuma inanıyorum. Bir Diriliş Cephesi bulunduğuna ve kendimin de o cepheye bir savaş adamı olduğuma, olmam gerektiğine inanıyorum.

Bu nasıl bir savaştır? Topla, tüfekte, bombayla, molotof kokteyli veya füze, nükleer silâh veya gazla yapılan savaş olmaktan önce ve öte, bir ruh savaşdır. Ruhlar arasında olan bir savaştır. Bu savaşlarda bedenlerden, maddî vücutlardan önce ruhlar, manevi vücutlar, yani varoluşlar

düŒer, tutsak olur, yenilgiye uğrar. Ya da tersine düŒürür, tutsak eder, yenilgiye uğratır. Bu bir zihniyet savaşıdır. Karayla akın savaşıdır.

“Bu bir hayat tarzı, dünya görüşü, yani bir medeniyet savaşıdır.” (Karakoç, Sezai, *Diriliş Neslinin Amentüsü, İstanbul; Diriliş Yayınları, 2016*)

Sezai Karakoç, idealini kurduğı Diriliş neslini, birinci tekil şahıs kullanarak, yani kendi üzerinden kurduğı cümlelerle anlatır. O bir “Diriliş eri” ve “Diriliş işçisidir.” Ona göre Diriliş işçisi, “Allah’ın övdüğü, beğendiğı İslam toplumunu ören, toplumunun örülen duvarında en küçük bir kum tanesi olmaktan öte öğüncü olmayan” biridir. Bu yönüyle Diriliş nesli görünür-lüğü, şaşaaı, şatafatı, kibirlenmeyi reddeden bir yapıya sahiptir. Diriliş eri, büyük şeylerin sessizlikte oluştuğunu bilen kişidir. Bu bir anlamda yaşadığımız çağın en belirgin vasfı olan görünür olma/ kendini gösterme/ yapmaktan ziyade, yapıyormuş gibi yapma hastalığına karşı çok ciddi bir duruştur. Bu duruş aslında Sezai Karakoç’un bütün bir hayat hikâyesinin yansımasıdır. O, reklama, pazarlamaya, şatafata, görünürlüğe zerre kadar prim vermeyerek, tüm hayatını sessiz ve derinden akan bir ırmak misali geçirerek ne kadar da etkili olunabileceğini yaşantısıyla göstermiş mümtaz bir kişiliktir. Gerek yaşadığı dönemde, gerekse sonrasında hakkında söylenenler ve yazılanlar bu tesirin hangi boyutlarda olduğunu açık bir şekilde göstermektedir.

Diriliş eri, ruh, fikir ve eylem planında özgür hareket eder. Karakoç’a göre, ancak Allaha inanan insan özgür olur.

“İnsan boynuna zincir atan, takan eşyadan ve öteki insanlardan, insanların tanrılaştırdığı kişi ve eşyadan insanı ancak Allah kurtarır. Yani insanı ancak Allah özgür kılar. İnkâr tutsaklık, inanç özgürlüktür.” (Karakoç, Sezai, *Diriliş Neslinin Amentüsü, İstanbul; Diriliş Yayınları, 2016*)

Diriliş nesli, bir düşüncenin bir davanın taşıyıcısıdır. Bu dava hak ile batılın mücadelesinde hakikatin safında varlık mücadelesi verme davasıdır. Sezai Karakoç, Diriliş erinde görmek istediğı dava şuurunu şu sözlerle ifade eder;

“Benim inandığım ve bağlandığım dâva, ilk insan ve ilk yol göstericinin, dünyayı dolduran inkâra karşı özgür inanç gemisinin kaptanı olan Hazreti Nuh’un ebedi kurtuluş sancağını uygarlıklar başkentine diken, ateş imtihanından geçmiş ve Kurban şifasıyla azapların zehrini eritmiş Hazreti İbrahim’in, toplumu yönetecek altın kuralları sütunlar gibi ufumuzda yükselten ve onları kıyamete kadar tarihin levhası olarak belirleyen Hazreti

Sezai Karakoç’a göre cephede yurdu korumakla, yurdun içinde kendi medeniyetimizi gözler önünde tahrip edenlerle savaşmak, birbirinden farksızdır.

*Diriliş eri, yanlışa karşı
kafası, çirkine karşı kalbi,
bâtıla karşı ruhuyla
başkaldırarak direne direne
dirilişe gider.*

*Musa'nın, ölüleri diriltten, ölü gönülleri diriltici soluğun sahibi
Hazreti İsa'nın ve nihayet en büyük insan, en büyük yol gösterici,
bütün insanlığa ışık tutucu, fiziği ve fizikötesini aydınlatıcı son
Peygamber Hazreti Muhammed'in dâvasıdır." (Karakoç, Sezai,
Diriliş Neslinin Amentüsü, İstanbul; Diriliş Yayınları, 2016)*

Sezai Karakoç, "Benim amentüm, bir nesil amentüsüdür." diyerek kendi inanç ve idealleriyle "Diriliş nesli" olarak kavramsallaştırdığı topluluğun düşüncelerini aynı potada eritir. Bu, bir düşüncenin, bir idealin tek kişiye ait olmasının derinliğiyle, bir topluluğa ait olmanın zenginliğini birleştiren bir durumdur. Anlam ve eylem bakımından, farklı çalgılardan ahenkli bir ses ortaya çıkartan adeta bir orkestra zenginliğiyle yüklü ya da değişik ağaçlardan meydana gelmiş bir orman sesi gibidir Diriliş neslinin amentüsü. Tek başına özgür, anlamlı, derinlikli ve fakat birlikte daha güçlü ve ahenkli. Diriliş neslinin amentüsü aynı zamanda sürekli bir özeleştiriyi bünyesinde taşır. Bu amentü, bir yandan sarsılmaz, derin bir inancı bünyesinde taşıırken bir yandan da erdem ve takva açısından kendi benliğini, varlığını tartışır. Otokritik yapar. Bu her dem diri ve zinde olmanın ön şartıdır.

Diriliş nesli, hiç bıkmadan yorulmadan kendi ruhuna nakşetmek için azmettiği İslam medeniyetinin yaşadığı çağda yeniden dirilmesi için mücadele etmeyi kendine şiar edinmiştir. Bu mücadele sadece geçmişte ortaya konanları muhafaza etmek gibi bir müze işlemi değil, İslam medeniyetinin bu çağda da doğurganlığını sağlamayı önceler. Sezai Karakoç'a göre cephede yurdu korumakla, yurdun içinde kendi medeniyetimizi gözler önünde tahrip edenlerle savaşmak, birbirinden farksızdır. "Medeniyetimizin, çağımızda bir tekniği, bir sanat ve estetik ifadesi, bir düşünce dinamiği, bir bilim ağı olmalı. Ki Batı uygarlığıyla savaşabilelim ve benliğimizi koruyabilelim. Diriliş bu anlamda peygamberimizin bütün sünnetlerini ihya amacını gütmek demektir. Çünkü peygamber, inanmayanların karşısına hem söz ve düşünce, hem ahlâk, hem Tanrı'ya tapınma hem de silah ve Müslüman şairlerin şiirleriyle çıkmıştı." (Karakoç, Sezai, Diriliş Neslinin Amentüsü, İstanbul; Diriliş Yayınları, 2016) Yani diriliş neslinin vermesi gereken kültür ve medeniyet mücadelesi hem madde hem de mana planında topyekûn bir gayreti içinde barındırmaktadır.

Diriliş eri, her daim bir yenilenme içindedir. Bir davet eri olarak İslam çağrısını yenilerken, kendisini de yenilemek durumundadır. Her daim, hem kendisini, hem de toplumu İslam'a çağıracaktır Diriliş eri. Bu çağrı; insanla birlikte zaman, tarih ve mekânı kapsayan bütüncül bir çağrıdır. Bölünmüş, parçalanmış bir medeniyet algısına yer yoktur Sezai

Karakoç'un dünyasında. İnsan, zaman, mekân, bir bütün halinde İslam uygarlığının izdüşümleri olarak yer bulur bu çağrıda. Bu çağrıda çocuklar da yer bulur kendilerine.

İdeal İslam toplumunun oluşması sürecinde çocukların yetişme tarzı çok önemlidir. Diriliş nesline giden yol, bir bakıma bu eğitim sürecinden geçmektedir. Bunun için Sezai Karakoç'a göre; "Çocuklar için, yetişme çağına kadar, sadece bilgice yetiştirilme değil, ahlâk ve iradece de güçlendirilme esas alınacaktır. İsparta veya Hint biçimi değil, İslam biçimi çile doldurulacaktır. Cimrilik değil, tutumluluk öğretilmelidir onlara. Bu tutumlulukları, israftan onları koruyacak, fakat cömert olmalarına engel olmayacaktır. Özveri tutkusunu aşılacaktır onlara. Onlar hayırlı işlerde yarışanlar olacaklardır. Her işlerinde Tanrı rızasını gözeteceklerdir. Merhametli olacaklardır. Ama bu kalp yumuşaklığı, inkârcılar ve İslâm ve insan düşmanlarıyla çarpışmalarında kaya gibi sert ve dayanıklı olmalarına engel olmayacaktır. Sadece insanlara değil, hayvanlara karşı da acıyıcı ve koruyucu olacaklardır. Ağaçlar ve bitkilere de. Bu tutumlarında da insanî duygu ekonomik faktörden önce gelecektir."

Diriliş düşüncesinde kalp, akıl, ruh bir bütün olarak hareket eder. Diriliş eri, yanlışla karşı kafası, çirkine karşı kalbi, bâtıla karşı ruhuyla başkaldırarak direne direne dirilişe gider. Çağın boğucu ağlarını parçalar. "Terhisi ancak ölümle olan bir ruh savaşının adamıdır diriliş eri."

Diriliş mefkuresine göre, insanın yaşadığı zaman, bu dünya, öteki dünya (ahiret yurdu) bir bütün olarak tasavvur edilmelidir. Hatta yaşanan sıkıntıların temelinde ölümden sonraki hayatın ıskalanmış olması yatmaktadır. "Bütün zulümler, haksızlıklar, eksiklikler, bu dünyayı bu dünyadan ibaret bilmekten kaynaklanıyor. Öteye ruhların kapalı oluşundan. Gözlerin perdeli oluşundan. Kalplerin mühürlü oluşundan. Vakti hep "ögle" sanışımızdan. "İkindi"nin sırrından habersiz oluşumuzdan. Akşamı güneş batmadan düşünemeyişimizden, geceyi, gece gelmeden hatırlayamayışımızdan." (Karakoç, Sezai, Diriliş Muştusu, İstanbul; Diriliş Yayınları, 2003).

Şairliği, fikir adamlığı, sanat ve edebiyat üzerine yazdıkları, günlük yazıları, konferansları, siyasi parti çalışmaları, kısacası topyekûn hayatı boyunca ortaya koyduğu bütün eserleri ve mümtaz şahsiyetiyle, insanlığı, zaman, ölüm, diriliş kavramları üzerine eğilmeye ve derin derin düşünmeye davet eden Sezai Karakoçilmekilmek ördüğü, idealini kurduğu Diriliş nesline şöyle seslenir; "Yeniden doğacaksın. Kıyametini yaşayıp yeniden dirileceksin. Azrail'i, İsrail'i ve Cebrail'i adeta göreceksin. Yardım edecek onlar sana. Domuza karşı aslan, yılanaya karşı kartal, baykuşa karşı hüthüt, kargaya karşı bülbül, eşeğe karşı at olacaksın. Dünyaya, eşyaya yeniden anlamını getireceksin. O zaman Allah da sana, senin kendi öz anlamını bağışlayacaktır. Hiç kuşkun olmasın."

Diriliş eri, büyük şeylerin sessizlikte oluştuğunu bilen kişidir.

Özbekistan: Unuttuklarımızı Hatırlatan Bir Seyahat

ASUMAN GÖLPINAR

HERKESİN bildiği veya çoğu kişinin tecrübe ettiği bir husus vardır ki insan bir yola çıktığı zaman döndüğünde artık aynı kişi olarak dönmez. Değişir; biraz daha olgunlaşır, bakış açısı farklılaşır, ön yargılarını kırar kimi zaman ve -elbette niyetine bağlı olarak- biraz da ilm u irfanı artmış olarak geri döner ve hayatına o şekilde devam eder. Burada da böyle bir yolculuğumu hikâye etmek arzusundayım size. Beni sarsan, etkileyen, değiştiren, gözümü açan, sorgulatan, şaşırtan, bilmediklerimizi öğreten ve “unuttuklarımızı hatırlatan” bir seyahatin notlarıdır burada yazılı olanlar.

Bir gün turizm acentelerinden birine gittiğimde oradaki personelle konuşurken, ‘tüm tur firmaları hep aynı yerlere götürüyorlar, neden alternatif güzergâhlar yapmıyorsunuz?’ diye sormuştum. O da bana, ‘neresi mesela?’ diye sorduğunda, ‘mesela Özbekistan’, demiştim. ‘Özbekistan’da ne var ki, biz Küba turları yapıyoruz alternatif tur olarak ve çok da beğeniliyor’ şeklinde bir karşılık almıştım. Oradan nasıl bir hüznle çıktığımı anlatamam. Ülkemizdeki turizm temayüllerini Avrupa’daki seyahat akımlarının belirliyor olması ve bu alanda çalışan bir insanın hiç bu tür şeylere kafa yormamış hatta merak bile etmemiş olması ve aşağılayıcı bir ifade ile ‘ne var ki orada’ diye sorması çok etkilemiş ve üzmüştü beni.

Gittim ve gördüm ki Özbekistan’da çok şey varmış. Dünyanın hiçbir yerinde olmayan, başka bir yerde görme ihtimalinizin bile olmayacağı muazzam güzelliklere şahit oldum. Daha nice kereler bu şehadetimin

*Bir zamanlar İpek Yolu
üzerindeki en önemli
şehirlerden biriymiş
Semerkand ve bugünkü tüm
tarihi miras da o dönemlerin
zenginliğinin bir yansıması.*

tekrarlanması ve daha nice insanın o güzelim Türk-İslam Medeniyetinin eserleriyle tanışabilmelerine vesile olabilmek duası ile gezdim.

Ahmet Yesevî Hazretlerinin 63 yaşından sonra artık Peygamber (s.a.v.) yaşını geçtim, bundan sonrasında yeryüzünde gezmek edeben bana doğru olmaz deyip, ömrünün geri kalanını mezar benzeri çilehanesinde yaşadığına dair anlatımları bilmeyen yoktur. Anadolu'nun İslamlaşma sürecinde onun müritlerinin ne kadar aktif rol oynadıklarını da herkes bilir muhtemelen. Dolayısıyla, benim listemdeki yerlerden biri de Ahmet Yesevî Hazretlerinin ziyaretiydi ama nasıl olacak, nerededir, nasıl gidilir hiç bilmediğim için listede duruyordu. Özbekistan ziyareti planlamamızı yaparken, bir baktık, uçaklar çok pahalı. Ama Kazakistan'ın Çimkent şehrine olan uçaklar neredeyse yarı fiyatı ve daha da güzel olanı hem A. Yesevî'nin kabrinin bulunduğu yere çok yakın hem de Özbekistan'ın başkenti Taşkent'e çok yakın. İlk sevincimi bu şekilde yaşamıştım, 'vay be nasibe bak, bu yolculukta Hazreti de ziyaret edeceğiz, ne mutlu!' diye düşünmüştüm.

Nitekim yaz mevsiminin en sıcak günlerinde dört arkadaşı, kendimizce bir program yapmış olarak yola çıktık. Çimkent'e vardık. Oradan büyük bir iştihayla Ahmet Yesevî Hazretleri'nin Külliyesi'ne varışımız, koşuşumuz, o turkuaz kubbeli ve kûfi işlemeli tuğla yapıların abidevîliğine her adımda bir kez daha hayran oluşumuz, anlatılır gibi değil elbette. Ve Ahmet Yesevî'nin yanında Emir Timur ile de tanışmak ve onun İslam dünyasına katkı ve hizmetlerine şahit olmak şaşkınlığının boyutlarından bir başkasıydı. Timur tarafından inşa edilen bu külliye Hazretin kabrini ziyaret ettik. Çilehanesinin olduğu yeri de ziyaret etmek mümkün, ancak sadece yukarıdan bakılabiliyor. Oradaki Yesevî dervişlerinin vardığı yerleri gösteren harita da insanı şaşırtıyor; 'Nasıl bir organizasyon, nasıl bir inanmışlık ve dahi adanmışlık bu böyle', diyorsunuz.

Hayatımın ilk "kıymız"ını da burada içtim. Külliyenin avlusunda kurulmuş bir Kazak çadırı vardı. Herkes orada kıymız içiyordu, ben içmesem olmazdı tabi. Girdik çadırın içine bir kâse kıymız aldık. İlk yudumdan sonra midem ağzıma geldi, bana biraz bozulmuş ayran tadı hissiyatını verdi. Hem oradakilere ayıp olmasın, hem de şifa niyetine diye üç yuduma tamamladım ama gün boyu da mi-

• *Kalan Minare*

• *Timur Türbesi*

bütçeye uygun bir alternatifle konaklamak mümkün. Buralarda yabancı turist namına kim varsa hepsi Avrupalı. Bizim gibi Türk gruplarına pek nadir rastlandığını söyledi bizi her gören, hele ki tamamen hanımlardan oluşan böyle bir mini grup, çoğu kişiyi şaşırttı. Tüm gezimiz boyunca orada tüm konuştuğumuz hanımların, bizim tesettürlü oluşumuza bakıp sordukları soru “*beş vakit namaz da okuyor musunuz?*” şeklindeydi. İlk duyduğumda garip gelse de sonrasında alıştım ve “*evet okuyorum*” dedim her seferinde. Bu arada şunu da ifade etmem lazım ki burada en keyif aldığım kısımlardan biri insanlarla Türkçe anlaşabilmektir. Biraz eski Anadolu Türkçesi veya Farsça bilgisi olanlar daha kolay iletişim kurabilirler tabii. Buhara’da Tacik kökenli nüfus daha fazla olduğu için orada Farsça konuşanlar daha fazla yani biraz orada zorlanılabilir lisan noktasında ama illaki Türkçe konuşularak gezilecek en muhteşem yerlerden biri burası.

Samerkand demek Emir Timur demekmiş. Onun başkent yaptığı ve tüm ihtişamını konuşturduğu şehir yani. Eşi adına yaptırılan Bibi Hanum Camii... Dışardan bakınca nefes kesen, bu nasıl bir sanat, nasıl bir mimari diye kendinden geçiren bir yapı burası. Ancak maalesef yaptırıldıktan sonra çok uzun zaman ayakta kalamamış ve harabeye dönmüş. (*Bağımsızlık sonrası restore edilmiş ama günümüzde mescidi hâlâ oldukça yıkık dökük vaziyette.*) Burada saatlerce oturmak ve zihninizi özgür bırakmak istiyorsunuz ki nitekim biz de böyle yaptık. Şu an bile avlusundaki o dev taş rahlenin önünde kendimi tahayyül etmek bambaşka bir his. Hz. Hızır Camii de şehrin en üst noktalarından birine yapılmış, oradan tüm tarihi alanı görmek ayrı güzel, caminin kendisi ayrı güzel. Ve buradan Emir Timur’un muhteşem türbesine geçtiğimizde, dualarımı okurken, içimde -onu hiç bilmediğimi fark ederek- ona karşı haksızlık yaptığım hissi ile bir mahcubiyet hissettim. Bu arada Semerkand’a ol-

dem bir acayip vaziyette gezindim. Vardığım sonuç: bana pek hitap etmiyormuş kımız.

Sonraki gün Çimkent’ten Taşkent’e geçip orada bir gece kaldıktan sonra da meşhur Afrosiyab treni ile Semerkand’a vardık. Bir zamanlar İpek Yolu üzerindeki en önemli şehirlerden biriymiş Semerkand. Bugünkü tüm tarihi miras da o dönemlerin zenginliğinin bir yansıması. Öncelikle bu bölgede, tarihi evler/konaklar, otele veya mihmanhane denilen misafirhaneye çevrilmiş. Tarihi alana çok yakın bu tür bir yerde hem de her

dukça yakın mesafede Timur'un doğduğu şehir, Şehr-i Sebz'e gittiğinizde orada emiri daha iyi tanıyorsunuz. Orada, onun adına yapılmış bir müze var ki en çok aklımda kalanlardan biri, Yıldırım Beyazıt ile Emir Timur'un birbirlerine yazdıkları mektuplardan bazılarının müzede sergileniyor olmasıydı. Tabi hemen aklımdan 'acaba hangisi haklıydı, kim kimi kışkırttı, tüm bu savaşı kim başlattı?' soruları geçti ama sonrasında 'bunun ne önemi var ki, herkes bu dünyadaki hesabını kapattı, diğer tarafta hikâyenin gerçeğini öğreneceğiz, sen bıraktıkları eserlere odaklan' diye kendime hatırlattım. Şehr-i Sebz'deki diğer tarihi eserler ayrı etkileyiciydi. Yolda bizim hiç planımızda olmayan ve hatta bilgimiz olmayan Nakşibendiyye Tarikatının ulularından iki zâtı daha ziyaret ettik ki gerçekten kimsenin olmadığı yerlerde bir dervişçe hâl içerisindeydi kabirleri bu zâtların.

Bilen bilir, Semerkand'ın sembolü Registan Meydanı'dır. Bu meydanı oluşturan da etrafındaki muhteşem üç medresedir. Ancak biz bir festival sebebiyle kısıtlı zamanlarda açılan bu medreseleri bir türlü ziyaret edememiştik ve bu durum canımızı sıkıyordu. Ama Allah'tan gördüğümüz diğer yerler teselli ediciydi. Mesela, şoförümüze anlatmak için çok zorlansam da sonunda "koğız" olarak ifade edildiğini öğrendiğim "kâğıt" yapım atölyesi çok ilginçti. Üzerine nadide el yazması eserlerin yazıldığı el yapımı kâğıtların nasıl imal edildiğini gösteren bir atölye köy burası ki burayı görmenin benim için büyük bir şans olduğunu düşünüyorum. Bir kere Semerkand kâğıdı buraya mahsus çok özel bir kâğıtmış; Çok dayanıklı bir kâğıt olduğu için tercih edilirmiş ve İpek Yolu'ndan giden kervanların muhakkak aldıkları ve dünyanın başka köşelerine satmak için develerine yükledikleri bir malzemeymiş. Bu köyde uygulamalı olarak geleneksel usullerle o kâğıdın nasıl yapıldığı gösteriliyor. Her şey o kadar güzel ki, gerçekten yüzyıllar önce kâğıt yapıyormuş gibi hissediyorsunuz kendinizi; Dutların ince dalları soyuluyor, kaynar sulara atılıyor, sonra küçük değirmenlerde dövülüyor ve sonra suya atılıp, kalıba alınıyor, üzerine ağırlık konuluyor ve sonrasında kurutulup cilalanarak kullanıma hazır hâle geliyor kâğıt. Bu safhaları görmek insanın zihninde tarihe dair birçok hususu oturtuyor. Bunun dışında birtakım yağların ve seramik işlerinin yapılarak satıldığı yerler de var. Yani eğer ki Semer-

• Şah-ı Zinde

kand, İpek Yolu demekse ve bu kâğıt da buraya mahsus bir ürünse bu atölyeleri atlamamak gerek derim.

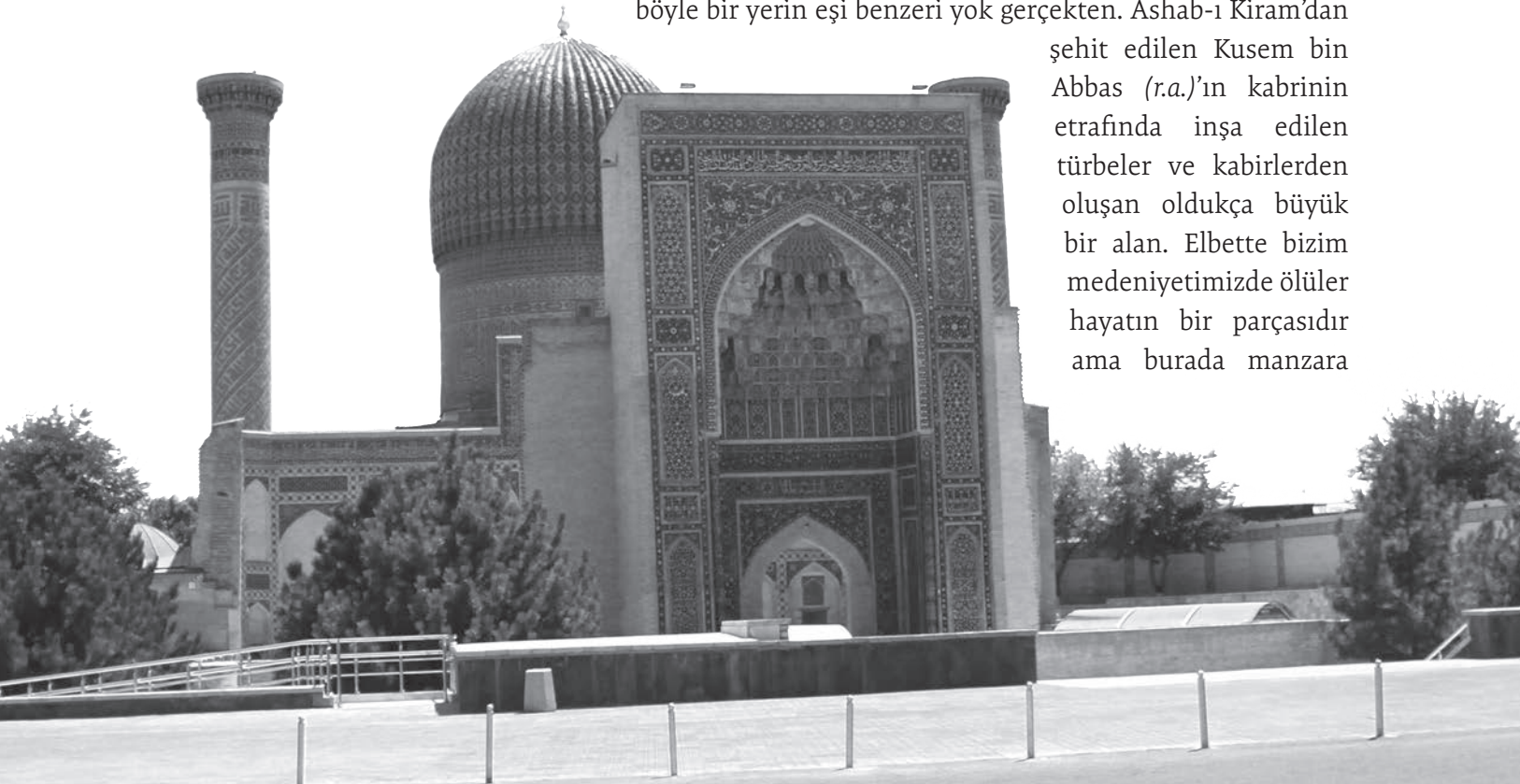
İtikadî bir mezhep olan İmam Maturidî'nin türbesi de Semerkand'daymış; Sovyetler döneminde harap edilmiş olsa da sonrasında restore edilmiş yerlerden. Büyük mutasavvıf Ubeydullah Ahrar hazretlerinin kabrinin olduğu yer ise beni çok başka etkilemiştir. Bunun sebebi bir ikindi vakti orada olmak ve çok az insanın olduğu bu yerdeki sükûneti hissetmek miydi, yoksa bu büyük zatların etraflarına yaydıkları huzur atmosferi miydi, bilmiyorum. Ancak burada onun adıyla anılan külliyyede şu an -Özbekistan'daki birçok medresede olduğu gibi- müze formatında olan medresesi, insana 'burada kimler yetişti acaba?' diye sorduruyor. Çok büyük olmayan bir camisi var ve minicik minaresi camiden oldukça mesafeli bir yere yapılmış. Burada bu tür bir uygulamaya sıkça rastlamak mümkün, minareler bazen camilerden de kısa oluyor ve hemen caminin yanında olmuyor çoğu zaman. Bu camide de minare sanki bir satranç piyonu gibi bir yere konulmuş ama sonrasında başka bir yere taşınıverecekmiş edasıyla inşa edilmiş. Ve Hazretin kabri... Oldukça sade, iddiasız ve diğer mezarların aynısı, bu haliyle de ihtişamın bir temsilcisi.

Her ne kadar biz İmam Buharî deyip kendisini Buhara'ya nispet etssek de, İmam Buharî'nin kabri esasında Semerkand'da. Hayatı hep ilim seyahatlerinde geçen bu efsanevî âlimin köyünde ölmesi ondan beklenmezdi herhalde, onun için âhir ömründe bugün kabrinin olduğu yere gelmiş ve burada vefat edilerek gömülmüş. Nasıl sır dolu, nasıl etkileyici ve insanı sarsıcı bir yer, tarifi mümkün değil.

• *Gur Emir Türbesi*

Bir de Şâh-ı Zinde diye adlandırılan bir mahal var ki bence dünyada böyle bir yerin eşi benzeri yok gerçekten. Ashab-ı Kiram'dan

şehit edilen Kusem bin Abbas (r.a.)'ın kabrinin etrafında inşa edilen türbeler ve kabirlerden oluşan oldukça büyük bir alan. Elbette bizim medeniyetimizde ölümler hayatın bir parçasıdır ama burada manzara

çok daha başka. Bir mahallede geziyorsunuz ve yan yana ev kapıları gibi kapılar var. Sadece bu evlerin mukimleri yaşayanlar değil. Ama ortam o kadar sıcak ve o kadar “canlı” ki gezerken bir mezarlıkta geziyor gibi değilsiniz. Türlü türlü sanatlarla tezyin edilmiş bu abidevi türbeler sizin içinizi öylesine açıyor, öylesine bambaşka bir boyuta taşıyor ki zamandan ve mekândan koptuğunuzu hissediyorsunuz.

Buhara yolculuğumuz oldukça maceralı başladı. Şehre gitmek için sabah treninden yer almıştık. Ancak önceki gece Merhaba Teyze'nin misafirhanesinde konaklamıştık ve oradan ayrılmadan evvel bu güler yüzlü teyze ile bir iki fotoğraf çekilelim dedik ama bu sırada zamanı biraz kötü kullanmış olacağız ki tren istasyonuna yaklaştığımızda tren perondan ayrılıyordu. Yani treni kaçırdık. Hepimiz ilk etapta şok olmuştuk. Kimse-nin kimseye kızacak, suçlayacak hâli de yoktu. Hepimiz, ‘bunda ne tür bir hayır olabilir?’ diye kafa yoruyorduk. Ben de bunu duama bağladım, ‘Registan’daki üç medreseyi göremezsem çok üzülecektim, onun için Allah böyle bir imkân sundu bize’ diye yorumlayarak tren biletlerimizi öğle saatine değiştirip, tekrar merkeze koştuk. Hedef medreselerdi. Tabi ki o telaş ile bir gözümüz gördü, diğeri görmedi belki ama en azından aklımızda kalmadı. Yoksa biliyorum, bir ömür içimden çıkmayacaktı.

Nihayetinde Buhara’ya vardık. Buhara’da o muhteşem konakların çoğu otele çevrilmiş. Böylelikle tarihi merkezde, tarihi bir atmosferde kalarak şehrin havasına hemen adapte olabiliyorsunuz. Biz de konağımıza yerleştikten sonra bir araç tuttuk. Aslında planımız farklıydı ancak şoförümüz bize, halkın “Yetti Pirlar” dediği Nakşibendiyye Tarikatı’nın altın silsilesi olarak bilinen büyüklerinin ziyaretiyle başlamamızı tavsiye etti. Toplamda 250 kilometre civarında, oldukça uzun bir yol ve vakit ikindi vaktiydi. Yani güneş batmak üzereydi. Esasında birçok insan bu saatte gidilmez diye düşünebilir ama ben iyi ki de o saatte gitmişiz diye düşünmüşümdür hep. Çünkü güneşin batışını dağ yollarında izlemek çok başkaydı. Dahası akşam vakti bitip yatsı vakti girdiğinde biz hâlâ bu mübarek zatların ziyaretindeydik ve bizden başka hiç kimse yoktu. O karanlıkta, o sükûnet içinde ve sadece çekirge sesleri arasında bu ziyaretleri gerçekleştirmek, selam vermek, dua etmek nasıl insanın gönlüne huzur veriyor anlatamam.

Sonraki gün Buhara sokaklarında ben diyeyim sanki Orta Çağ’da siz deyin daha başka bir dönemdeymişiz gibi gezindik. İpek Yolu’nun en önemli şehirlerinden olduğunu her adımda o kadar iyi müşahede ediyorsunuz ki. Her yer kervansaray ve çarşı dolu. Bugün, tüm bunlar turistik amaçlarla ayağa kaldırılmaya çalışılsa da eksik bir şeyler var diyorsunuz gezerken. Birçok medrese var ve bunlar ücret ödeyip gezebileceğiniz yerler. Ama o kadar çok var ki müzeye çevirmek yani içine birtakım nesnelere koymak

Türlü türlü sanatlarla tezyin edilmiş bu abidevi türbeler sizin içinizi öylesine açıyor, öylesine bambaşka bir boyuta taşıyor ki zamandan ve mekândan koptuğunuzu hissediyorsunuz.

bile ayrı zor. Kaldı ki tüm bunların restore edilmesi de ayrı bir mesele. Bir kısmının restorasyonu tamamlanmış, bir kısmının içleri harap halde. İnsanın içi acıyor tabi. Bizim gibi muazzam zenginliği olan milletler, bu zenginliği nasıl değerlendireceğini bilemeyebiliyor ki bu da çok hüznü bir durum bence. Bazı medreseleri gezerken onların o viran hallerine bakıp, ‘Uluğ Bey gibi büyük büyük âlimleri, devlet adamlarını yetiştiren bu medreseler miydi?’ diye düşündüm. İstanbul’un fethinden sonra imparatorun sarayına giren Fatih’in okuduğu Sadi’ye ait beyit zihnimde dolanıp durdu; *“Afrasiyab’ın kubbesinde baykuş nebet alıyor/ örümcek Kayser’in sarayında perdedarlık yapıyor.”*

Buhara demek Kalan/Kalon Minare demek. Ve elbette burada yaygın görülen bir mimari unsur olarak muhteşem tuğla işçiliği demek. Karşısında da hemen burada belki de eğitimi devam eden tek medrese olan Mir Arab Medresesi var. Minarenin olduğu o meydan ve meydanın arka tarafları, her adımda size ‘dünyada böyle bir yer var mıydı?’, diye sorduruyor. İslam Sanat Tarihi derslerinin ilk konularından olan İsmail Samâni’nin Türbesi’ni yerinde görmek ve 10. yüzyıldan bir yadigâra dokunmak çok sıra dışı bir ândı benim için ve ‘vay be kitaplarda okuduğumuz geçmiş’ gibi komik bir cümle de zihnimden geçmedi değil. Tüm buraları gezerken atalarımızın nasıl böyle bir zenginliğe, böyle estetik bir anlayışa ve dünya/ahiret görüşüne sahip olduğuna kafa yordunuz gibi buralardan neden haberdar olmadığımızı da çözmeye çalışıyorsunuz. Biz ne zaman koştuk buralardan, zihinlerimize engeller ne zaman konuldu ve birileri bunları nasıl başardı, anlayamıyorsunuz.

Tüm bu tarihi atmosfer insanı bambaşka bir dünyaya götürse de, hâli hazırda orada yaşayan insanların işsizlik gibi çok büyük bir sıkıntısı var ve bu sebeple kiminle konuştuysak genç-yaşlı,

kadın-erkek, her biri Türkiye’ye çalışmak için gelmek üzere bir hayal ve çaba içinde. Bir gece otelimize dönerken, تنها bir mahalleden geçiyorduk. İçinde 8 aylık bir erkek çocuğu olan bebek arabasıyla yanında da 6-7 yaşlarında bir de kız çocuğu olan bir hanım bize selam verdi. Selamını aldık. Bize bir ay sonra Türkiye’ye çalışmak için gideceğini anlattı. Elinde sadece bir telefon numarası vardı ve onun dışında ne telefon numarasının sahibine dair ne de yapacağı iş hakkında bir fikri yoktu. Dahası uçak bileti için parası da yoktu. ‘Neden gidiyorsun?’ diye sordüğümüzde çalışması gerektiğini ve ülkesinde iş olmadığını söyledi. Evde başka bir çocuğunun daha olduğunu ve bu üç çocuğunu da anneannelerine bırakıp gideceğini anlattı. Eşi, başka biriyle gitmiş ve çocuklarıyla ilgilenmiyormuş. Biz bir çocuklara baktık, bir kadına baktık. Ne diyeceğimizi bilemedik. ‘Sen yine de çocuklarının yanında kal, eğer açlıktan ölmüyorsanız bu, hem senin için hem de çocukların için en hayırlısı’, dedik ama tabi ki onun şartlarını bilemeden konuşmaktı bizimki. Belki de ne diyeceğimizi bilemediğimiz için o an bu tür bir nasihatle kendimizi avutmuş olduk. Bir bilinmeze doğru yola çıkacak kadına mı, yıllarca annelerini görmeden büyüyecek o küçücük çocuklara mı, hangisine üzüleceğimizi bilemedik. Bu ülkede belki de Sovyetlerin en büyük ve en acı miraslarından biri bu; aile kavramını zedelemiş olmaları, kadınların hayat mücadelesini yalnız başlarına vermeye çalışmaları ve bunun için çok üzücü durumları da göze almak zorunda kalmaları. Bu karşılaşmanın üzerine biz dört arkadaş, bir anda suskunlaştık, uzun zaman da kendimize gelemedik.

Buhara’nın en etkileyici yerlerinden biri de “Çor Bekir” denilen, tabiiinden (*sahabeyi gören insanlar*) her birinin ismi de Ebubekir olan dört zâtın türbesi etrafında gelişen nekropol, hatta belki buraya külliye demek daha yerinde olur. Nasıl

ki Şâh-ı Zinde'de bir sahabe etrafında büyümüş mezarlıklar varsa burada da tabiin etrafında oluşmuş kabir kümeleri var. Şâh-ı Zinde olabilirdiğince tezyinatlı olup bir mahalle havasını çağırıştırırken burada her yer tek renk. Tuğla işçiliği her yere hâkim. Orada bekleyen bir iki kişi dışında kimse yok maalesef. Bir de bir sürü güvercin. Biraz şehrin dışında kaldığı için turistlerden de uğrayan çok az. Bu mekânın mahzunluğu içimi burktu. Kuşları besledik, oradaki bir amca şu an artık cemaati olmayan camide bize ezan okudu ve oradaki muhteşem akustiği gösterdi, Özbekistan'da tüm dini mekânlarda bir ziyaretçi geldiğinde oradaki bir kişi Kur'an-ı Kerim'den birkaç ayet okur ve ardından orada bulunanlar için kısaca dua eder. Bizim için de burada birkaç ayet okunduktan ve dua edildikten sonra farklı dönemlerde yapılmış, bir nevi haneler şeklindeki kabirleri gezdik, dualarımızı okuduk. Zihinlerimizde çok başka izler bırakan bu mahzun ama muhteşem mekândan hüznle ayrıldık.

Buhara'dan araçla 6-7 saat süren bir çöl yolculuğu yaparak Hive'ye vardık. Yol boyları kum çölü değil de dikenimsi bitkilerin olduğu araziler şeklindeydi. Çok sıcağa kalmamak için yola çok erken çıkmak gerekiyor. Biz sabah 05.00'te çıktık ve Hive'ye vardığımızda saat 12.00'ye yaklaşıyordu. Zor bir yolculuğun üzerine -her zamanki gibi otelimizi ayarlamadan gittiğimiz için-, kalacak yer bulmak bizim için biraz zahmetli oldu. Tarihi merkezde kalmak istiyorduk ama tüm oteller doluydu. *(Burada yaşayan insanların hemen hepsi de evlerinin birkaç odasını misafirhane yapmışlar. Özellikle çok fazla turist geldiği zamanlarda aileler için bu uygulama iyi bir gelir kaynağı, ancak bu misafirhanelerde aradığınız konforu bulamayabilirsiniz.)* Neyse ki uzun uğraşlar sonunda akşamları damında oturup, şehrin o tarihî silüetini seyredebileceğimiz çok güzel bir otel bulabildik.

Hive.... Bir masal kitabının en güzel sayfası... Tuğla yapılar ve turkuaz renkli bezemeler. Allah'a şükür tarihi alanda güzel restore çalışmaları yapılmış. Şehrin tarihi dokusuna zarar verecek yapılara izin verilmediğini görmek insanı mutlu ediyor. Burada da o muhteşem tarihi yapılar yani saraylar, medreseler, cami/mescit olarak inşa edilmiş ancak şu an bambaşka işlevler için kullanılan binalar, kervansaraylar size bambaşka duygular yaşatıyor. Burada yan yana en az 25 medrese saydım ki çoğu da boş maalesef. Tüm bunları gezerken ihtişam, hüznün, hayret duyguları hep iç içeydi.

Tüm Özbekistan'da insanı en etkileyen şeylerden biri de muhteşem ahşap işçilikleri. Gerçekten günlük hayatta bu geleneğin sürmesi çok özel ve dahası gençler de bu işi öğrenmeye çalışıyorlar. Çok orijinal, kademeli olarak açılabilen, Özbekistan'a has, her biri bir sanat şaheseri olan rahlelerden oraya gidildiğinde alınması gerekir. Bu arada sadece ahşap işçiliği değil, Özbekistan'ın her yerinde sanatın farklı alanlarında muhteşem eserleri görmek çok güzel. Minyatürler, kahveden resimler, buğday saplarından yapılan tablolar vb. Çok para ile gidip tüm bunlardan birer örnek almak gerçekten hoş olur.

"Senin kalbinden sürgün oldum ilkin" demiş şair. Bu *"sürgünlüğün"* bitmesi ve koptuğumuz tarihimiz, coğrafyamız ve medeniyetimizin, zihinlerimizde bütünleşmesi için bu tür ziyaretler çok önemli. Görmediğimiz, bilmediğimiz yerin acısını da çekmiyoruz. Umut ediyorum, Türk devletleri arasında siyasi arenada artan işbirliği çabaları, birçok yeni kapılar açar ve biz bu topraklarda *"anayurtta"* yaşayan Müslüman Türkler olarak *"atayurda"* daha fazla seferler düzenler ve kitleler halinde giderek köklerimiz keşfedebiliriz. Bu da beraberinde eminim ki nice hayırların vesilesi olacaktır.

Gençlerle İlgili Ön Yargılara Eleştiri ve Reçete: N'apsak Bu Gençleri?

HALİL İBRAHİM AYGÜL

TÜRKİYE, ilahiyatçı, sosyolog ve siyasetçi kimliği ile tanır Erol Erdoğan'ı. Millî Gazete, Yeni Şafak, Yenibirlik gibi birçok gazetede; Fikirname, Ay Vakti ve ÇETO gibi birçok dergide yazıları ve şiirleri yayımlandı. Yıllardır sivil toplum kuruluşları ve siyasi partiler içinde eğitim, gençlik ve çocuk meseleleri ile ilgili görevler üstlendi ve çalışmalar yaptı. Onu tanıyanlar bilir; aktüel, magazinsel politik ve sosyal tartışmaların sınırları içindeki popüler meseleleri aşmayı başaran, gençleri; her dönem “zamane” diye adlandırılan gençleri, onların zaviyesinden ele almayı ve sorunlara çözüm üretmeyi dert edinmiş bir şahsiyettir. Bir kısmına benim de katıldığım ve gençlerin dertlerine, sorunlarına yönelik son derece samimi ve heyecan dolu bir atmosferde geçen çok sayıda seminer verdi. *İnsan Mevsimi, Oruç Mevsimi, Çocuk Oyunları, Günbegün, Saklambosi* kitapları ve *Oyun Sözü* adlı 10 bölümden oluşan belgeseli bulunmaktadır. Ama son kitabı *N'apsak Bu Gençleri? – Gençlerle İlgili Ön Yargıların Analizi*'nin hikayesi ilgi çekici.

Erol Erdoğan 2016 yılında Uluslararası Vuslat Platformu'nun düzenlediği bir gençlik sempozyumuna konuşmacı olarak davet edilir. Üç gün sürecek sempozyumda çok sayıda oturum ve konuk vardır. Erol Hoca da sempozyumun son konuşmacısı olması sebebiyle artık yorulmuş olan bir topluluğa konuşacağı için kendisini şanssız hisseder. Çünkü kendisine sıra geldiğinde insanlar yorulmuş ve her şey konuşulmuş olacaktır. Yine de tüm oturumları takip eder, notlar alır, kendi tecrübelerini de yazar ve cebine koyar. Fakat dinleyici olarak katıldığı oturumların sonunda

Yazarın esas olarak yetişkin ve yaşlıların, gençleri doğru analiz edebilmeleri için kaleme aldığı bu kitaba gençler, yetişkinlerden daha fazla rağbet gösterdi ve daha doğru analiz ettiler.

mesele ile ilgi kanaati değişir ve “Hayır! Ben bu konuşmayı tasarladığım şekliyle yapmamam lazım. Oturumlarda yapılan konuşmalardan yola çıkarak konuşmalıyım.” der. Sempozyumdaki konuşmacılar, gençlerle ilgili güzel şeyler de söyler ama aynı zamanda birçok ön yargıya sahiptirler. Tüm toplumsal sorunlar gençlere fatura edilir adeta. Kendi konuşmasını bir kenara koyar ve diğer konuşmacıların zikrettiği ön yargıları analiz ederek doğru yaklaşım tarzının nasıl olması gerektiğini izah eder. Gençleri savunmaya yönelik cümleleri gençler tarafından ilgiyle dinlenir ve alkış alır. Yetişkinler arasından Hocanın yaklaşımında hoşlanmayanlar da vardır az da olsa. Burada bir karar alır. “Gençlerle ilgili yanlış değerlendirmeleri, ön yargıları yazmalıyım.” diye düşünür. O tarihten itibaren, 10 yıllık birikimini de kullanarak bahse konu kitabı yazmaya koyulur. Bu kitabını “yetişkinlere bir ironi, bir gönderme” olarak tanımlıyor. 208 sayfadan müteşekkil kitap Mart 2021’de İz Yayınları tarafından basıldı ve Ocak 2022’de 4. baskısını yaptı. Okuyucu tepkilerini göz önünde bulundurduğumuzda şöyle bir tablo çıkıyor; Yazarın esas olarak yetişkin ve yaşlıların, gençleri doğru analiz edebilmeleri için kaleme aldığı bu kitaba gençler, yetişkinlerden daha fazla rağbet gösterdi ve daha doğru analiz ettiler. Erol Erdoğan bu tabloya şaşırıldığını ifade ediyor.

“N’apsak Bu Gençleri? – Gençlerle İlgili Ön Yargıların Analizi”, gençlerle ilgili hayati meseleleri doğru analiz edebilmenin çıkar yollarını sunan, ön yargıları mercek altına alan ve öneriler sunan bir kitap. Sunuş kısmında yazar, yıllardır çokça duyduğumuz “zamane gençler” tabirine farklı bir yorum getiriyor, adeta ters köşe yapıyor ve nasıl bir kitapla karşı karşıya olduğumuzun ilk işaretleriyle karşılaşılıyor; “İnsanoğlu olumsuz saydığı şeyleri genellikle kendisini dışarıda tutarak tanımlamayı ve eleştirmeyi seviyor. Böyle yapmak kolayına geliyor. Onun için “zamane yaşlılar” veya “zamane yetişkinler” ifadelerini ya nadiren duyarız ya da hiç duymayız.” Şahsen ben şu zamana kadar “zamane yaşlılar” tabirini hiç duymadım.

Tarihin her döneminde büyüklerin sanki hiç genç olmamışlar gibi kendilerinden küçüklere sert eleştiriler yönelttiklerini görüyoruz. Hele bu küçüklere “gençlik” denen çağı yaşıyorlarsa. Örneğin; milattan önce 300’lü yıllarda yaşamış olan Yunan filozof Aristoteles “Bugünlerde gençler kontrolden çıkmış durumda. Kaba bir şekilde yemek yiyorlar, yetişkinlere karşı saygısızlar, ebeveynlerine karşı çıkıyorlar ve öğretmenlerini sinirlendiriyorlar.” diye yazmış. Aynı eleştirilere farklı dönemlerde ve farklı kaynaklarda rastlamaktayız. Erol Erdoğan da bu konuya değiniyor ve “Her devirde “Ah Şu gençler! diye başlayan ve “N’apsak bu gençleri?” tarzında cümleler kurulur.” diyor.

Kitabın, gençlik kelimesinin ilk çağrışımın sorun olmaktan çıkmasına bir katkı sunmak için hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Tabi gençlere karşı olan olumsuz yargılar bunlarla sınırlı değil. Ansiklopedik bir eser oluşacak kadar çok sayıda yargı kadim zamanlardan günümüze aktarılarak getirilmiş. Erol Erdoğan tüm bu olumsuz yargıları kelimeler ve cümleler özelinde inceleme yöntemini denemiş. Kelimeler ve cümleler özelinde ise asıl varmak istediği nokta “*anlam*” aslında. Çünkü anlam; kast ettiğimiz şeydir. Zihnimize canlananları çoğu zaman kelimeler ve cümleler gibi dilin imkanları ile ifade etsek de bu kelimeler ve cümlelerle ifade etmek istediklerimiz, kasıtlarımız ve niyetimizdir asıl mesele. Anlamın önemine vurgu yapan Erol Erdoğan bazı sorular soruyor; “*Gençlerle ilgili ne düşünüyoruz? Sever miyiz gençleri? Bir gence seslenirken hangi kelimeleri kullanırsınız? Gençlere seslenirken onlara yönelik kullandığımız kelimeler ve cümleler hep aynı mıdır ya da duruma göre değişir mi? Mesela bir gence neden “çoluk çocuk” deriz veya neden bazı durumlarda “Ne olacak, işte ergen!...” diye sesimizi yükseltiriz? Gençler için sık sık kullanılan “zamane” kelimesinin altında ne tür anlamlar var?*” Peki kimlere soruluyor bu sorular? Kitap kimler için yazılmış? Gençleri anlamakta güçlük çeken, anlayamayan ve daha iyi anlaması gereken yetişkinler ve yaşlılar için yazılmış. Aynı zamanda topluma yön veren ve toplumu inşa eden anneler ve babalar, siyasetçiler ve yöneticiler, eğitimciler ve din görevlileri, gençlere hizmet veren sivil toplum kuruluşlarındaki hayırseverler ve her çizgiden entelektüeller için de yazıldığını bizzat yazar ifade ediyor.

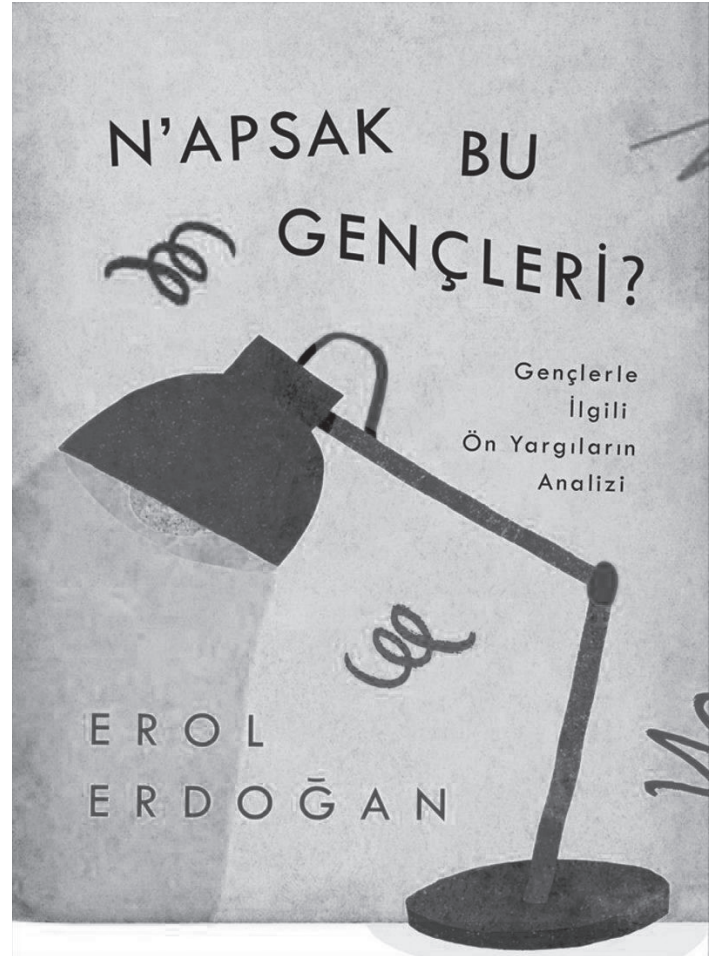
Gençlere seslenirken ve onlardan bahsederken kullandığımız kelimelerin zihinlerde çağrıştırdığı anlamların çoğu zaman farkında olmuyoruz. Çünkü nesilden nesle aktarım yoluyla bize ulaşan kelimeleri, lakapları ya da tamlamaları, üzerine derinlemesine düşünmeden kullanıyoruz genellikle. Her kelime yazı üstündeki ve sesteki varlığı dışında “*anlam*” içermesi yönü ile çok daha önemli bir kimliğe sahip oluyor. Anlam, nesiller arası iletişimde kilit rolü üstlenmesi sebebiyle önem arz etmektedir.

Erol Erdoğan, yukarıda belirttiğimiz gibi yıllardır eğitim, gençler ve çocuklar üzerine çalışmalar yapmaktadır ve bu zaman içinde yetişkinlerin gençlere, gençlerin yetişkinlere bakış tarzlarını, birbirlerine karşı yanlışlıklarını, iletişimsizliklerini ve bu iletişimsizliğin sebeplerini teneffüs etmiştir. Bu çalışma aslında yazarın uzun yıllar süren şahitliklerinin, lise ve üniversiteli gençlerle yaptığı yüzden fazla seminerdeki gözlemlerinin bir ürünüdür.

Kitabın adı ve başlığına baktığımızda çalışmanın gençleri suçlayıcı bir içerikte olmadığı, gençler ve gençlik ile ilgili halleri doğru anlama, umumca yapılan yanlış analizlere ve getirilen yanlış kanaatlere bir pan-

zehir olma ve gençlik kelimesinin ilk çağrışımın sorun olmaktan çıkmamasına bir katkı sunmak için hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Kitabın ilk sayfalarında, Sunuş ve Önsöz bölümlerinden önce Alman lirik şiirinin en önemli temsilcilerinden Rainer Maria Rilke ve Türk şiir ve düşünce hayatının zirvelerinden Sezai Karakoç'u dizelerine yer verilmiş. Zaten kitabın ilk bölümünde dikkati çeken hususlardan biri Behçet Necatigil, Cahit Sıtkı Tarancı, Nazım Hikmet Ran, Namık Kemal, Âşık Dertli, Karacaoğlan, Osman Yüksel Serdengeçti, Pir Sultan Abdal, Mevlâna ve İsmet Özel ve daha nice Türk Divan, halk ve çağdaş edebiyatlarının zirve isimlerinden şiirlerle bezenmiş olmasıydı. Birinci Bölüm'de "Gençlere Yönelik Olumsuz Yargıların Kelimelere Yansıması" kısmında "çoluk çocuk, çocukcağız-kızcağız, zamane gençlik, Z kuşağı, genç bir çocuk, ergen, sapa-eşek, velet" kelimeleri ele alınıyor. "Gençlere Yönelik Olumlu Yargıların Kelimelere Yansıması" kısmında "canım-cancağızım, genç-gencim, ciğerpare-ciğerparem, delikanlı-delikanlım, yiğit-yiğidim, efem-zeybeğim, civan-civanım, kızım-kızanım, uşağım-uşağum" kelimeleri ele alınıyor. "Gençlerin Birbirlerine Seslenişleri" kısmında "arkadaş, yoldaş, kanka, abi, abla, kardeş, birader-bilader, sağdıç-kirve, yeğen-yiğen, dost, hocam, üstat, hacı-hacım, evlat, patron, kaptan, bebe, hafız, kuzen, dede, dayı, baba, bakanak, başkan, reis, kral, adam, adamın dibi, usta, eleman, kopil, moruk, keko, toprak-toprağım, ciğerim, bremim, kurban, ortak, kolpa, ponçığım, çakal, muhterem, müdür, muhtar" kelimeleri ele alınıyor. "Öncülerin İdeal Gençlik Kavramsallaştırmaları" kısmında; "Âsım'ın Nesli (Mehmet Âkif Ersoy), Hâluk (Tevfik Fikret), Türk Gençliği (Atatürk), Büyük Doğu Gençliği (Necip Fazıl Kısakürek), Diriliş Nesli (Sezai Karakoç), Milli Gençlik (Necmettin Erbakan), Ülkücü Gençlik (Alparıslan Türkeş), Alperenler (Muhsin Yazıcıoğlu), Öncü Gençlik (Doğu Perinçek), Genç Dostum, Genç Okuyucum, Genç Arkadaşım (Ali Fuat Başgil), Yiğit Genç, Kıymetli Genç, Firâsetli Genç, Faziletli Genç (Osman Nuri Topbaş), Anadolu, memleketçi, ıstırabı olan, şuurulu, beklenen gençlik (Nurrettin Topçu)" ideal gençlik kavramları ele alınıyor. "Kur'an'daki Fetâ" kısmında; "Genç kelimesi ayetlerde nasıl yer alıyor veya böyle ayet-

ler var mı?” sorusuna cevap aranıyor ve Kur’an’da ve İslâmî kaynaklarda gençliği “fetâ” kavramı ile açıklıyor. “Fetâ” ise Arapça kökenli bir sözcük ve “yiğit, mert, cesaretli, fedakâr, arkadaş dost, delikanlı, cömert, kerem sahibi, fütüvvetli kimse” anlamlarına geliyor. Buradan İslâm’ın gençlere bakış açısı ve gençlik tasavvurunun iyi özelliklerden müteşekkil olduğunu görüyoruz. “Gençleri Nasıl Tanımlayalım, Onlara Nasıl Seslenelim?” kısmında yazar; gençlere seslenirken ve onları tanımlarken ironi ve mecaz içeren ifadeler kullanırken, ön yargılar, ezberlenmiş olumsuzluklar ve kötü çağrışımlar içeren ifadeler kullanılmaması gerektiğini, doğru kelimeler kullanmak için doğru ve gerçekçi bilgilere sahip olunması gerektiğini savunuyor.

Kitabın İkinci Bölüm’ünün “Gençlere Yönelik Olumsuz Yargılarımızın Cümle Halleri” kısmında; gençlere yaklaşımda olumsuz sonuçlar doğuran ve yanlış politikalara sebep olan ön yargı cümlelerine değiniliyor. Yazar, toplumun her kesiminden farklı şekillerde tezahür eden sayısız ön yargı cümlesinden ondan fazlasını analiz etmiş. Bu cümleler çok tanıdık geliyor; “Gençler okumuyor”, “Gençler çok yaramaz”, “Gençler çok asosyal”, “Gençler apolitik”, “Gençler protest”, “Bugünün gençleri çok şanslı”, “Geleceğimizin teminatı gençler”, “Gençler bayramları tatil sanıyor”, “Gençler teknoloji bağımlısı”, “Gençler uzun cümle kuramaz”, “Gençler siz bilmezsiniz”, “Gençler iş beğenmiyor”, “Gençlere ulaşamıyoruz”, “Gençler hayalpe- rest”, “Gençler Deist oluyor”.

Kitabın Üçüncü Bölüm’ünün “Gençlere Yönelik Ön Yargıların Tasnifi” kısmında; kitabın İkinci Bölüm’ünde farklı nedenlerle gençler hakkında kurulan ön yargılı ifadelerden seçilen ve analiz edilen yargıların nedenleri özetlenerek 9 maddede tasnif ediliyor. “Gençlerin Yaşlılara Yönelik Ön Yargıları” kısmında; Erol Erdoğan yeni bir pencere açıyor ve meseleye tam tersi açıdan bakıyor. Yaşlıların gençlere olan ön yargılarını içeren tüm maddelerin aslında gençlerin yaşlılara olan ön yargıları olarak okumanın da mümkün olduğunu görüyoruz. Yaşlılar nasıl ki gençleri “fır-lama” olarak adlandırıyorsa gençler de benzeri şekilde yaşlıları “moruk” olarak adlandırıyor. Kitapta bunun örnekleri daha fazla. Yazarın, genç ve yaşlı bireylerin karşılıklı ön yargılarının bulunduğu ve bunların birbirini tetiklediğini ve uzak durulması gereken şeyler olduğunu vurguluyor. Kitabın en can alıcı noktası “Son Söz; Ne Yapalım, Nasıl Yapalım?” kısmında karşımıza çıkıyor. Kitabın başından itibaren gençlerle ilgili toplumda kalıplaşmış ve yıkıma dahi neden olan ön yargıların analizini yapan Erol Erdoğan, bir vatandaş ve aydın sorumluluğu üstlenerek “Doğrusu nasıl olmalı?” diye soruyor ve 25 maddeden oluşan hayati bir reçete sunuyor.

**Yaşlıların gençlere olan
ön yargılarını içeren
tüm maddelerin aslında
gençlerin yaşlılara olan ön
yargıları olarak okumanın
da mümkün olduğunu
görüyoruz.**

Daha öncesinde belirttiğimiz üzere yetişkinlerin gençleri doğru anlamaları amacıyla hazırlanmış bu kitap, yetişkinlerin ilgisini de çekmekle birlikte enteresandır daha çok gençlerin alakasını celp etmiş. Erol Erdoğan okuyucuların tepkilerini şu şekilde anlatıyor; “Gençlere bu kitabı neden okuduklarını sorduğumda genellikle iki farklı cevap alıyorum. Birincisi; “Bize yöneltilen ön yargıların arka planını merak ettik.” İkinci cevap ise; “Biz de yetişkin olacağız. Bugün bize ön yargılarla yaklaşılması hatasına biz yetişkin olduğumuzda düşmek istemiyoruz.” Bu olgun yaklaşım tarzı beni şaşırttı ve sevindirici buldum.” Erol Erdoğan’a yönelen eleştirilerden biri de kitabın ilk kısmı yani gençlere yönelik olumsuz ya da olumlu yargıların yansıması olarak birçok kelimenin tek tek ele alınması. Yetişkinlerin gençlere, gençlerin gençlere, öncülerin gençlere vs. sesleniş biçimlerinin tek tek analiz edilmesi bazı okuyuculara göre akıcılığa engel olmuş. Ama bana kalırsa bu kelimeleri doğru analiz etmeden bu çalışmayı ve yazarın derdini doğru anlamak ve anlamlandırmak oldukça zor olurdu. Şahsi fikrim; kitapta en çok istifade ettiğim ve keyif aldığım kısım Birinci Bölüm. Kelimeleri çözmeden, kelimeler üzerine düşünmeden, kafa patlatmadan, kelimeleri geldiği ve gittiği yerleri, en önemlisi de anlamsal açıdan kavramadan nasıl evreni anlayabiliriz?

Erol Erdoğan’ın N’apsak Bu Gençleri? - Gençlerle İlgili Ön Yargıların Analizi kitabı yetişkinler için gençlere ön yargısız yaklaşım reçetesi iken aynı zamanda gençler için yetişkinleri ve aynı zamanda kendi geleceklerini de anlamalarına vesile olacak bir baş ucu eseri. Bahsetmeden geçemeyeceğim bir konu daha var. Kitap, veri ve istatistik konusunda oldukça zengin. Aynı zamanda yazarın çok yönlü şahsiyeti, mesela siyasetçi olması, belli bir tarihi bilgi birikimine sahip olması ve entelektüel birikimi kitabın her sayfasında kendisini hissettiriyor. Okuyanı, istifade edeni bol olsun.

Yeni Türkiye İçin Yeni Kuşaklar: Sorun mu, Fırsat mı?

DOÇ. DR. AYDIN AKTAY

DOSYA

KUŞAK tanımlamaları meselesi; kuşaklar boyunca bireylerin kişilik gelişimi üzerinde toplumun, zamanın ve mekanın etkilerinin temel alındığı ve bu temel üzerine şekillenen kuşakların izdüşümlerini siyasette, sanatta, eğitimde, sosyal alanın pek çok veçhesinde değerlendirmeye çalıştığımız bir konudur. Bu anlamda felsefi, tarihi, siyasi, sosyolojik okumalar eşliğinde arka planını oluşturduğumuz bu konunun son zamanlarda gelişen ve değişen toplumsal kodlara paralel olarak önemiyet kazandığı görülmektedir. 1970’lerde ve hatta bugün bile kuşaklararası farklılaşma sosyal bilimcilerin esas inceleme konularından biri haline gelmiştir. Kuşakları sadece doğdukları zaman dilimleri baz alınarak sınıflandırmanın çeşitli handikapları vardır. “Yeni Türkiye’de Yeni Kuşaklar”¹ adlı çalışmamızda bu handikapları bir taraftan aşma niyetimiz, öte yandan toplumsal eğilimleri besleyen ortak zaman ve mekanlarda bireylerin kişiliğini şekillendiren olaylar dizisinin belli yaş grupları üzerindeki etkilerini de göstermek gibi bir amacımız vardı. Bu çalışmada da, Eski ve Yeni Türkiye mukayesesi yapılarak, kuşakların her birinin Türkiye’nin hangi durumuna ve dönemine denk düştüğü gösterilmektedir.

1 Bu niyet ve amaç birlikteliği ile giriştiğimiz çalışmanın pek çok disiplinin bakış açısını gerektiren bir yöne sahip olduğu, yani, multidisipliner bir bakış açısını gerektirdiği açıktır. Söz konusu kitap, son asrın Türkiye’de söz konusu edinilen ve tartışılan 5 kuşağını; yani, O (Sıfır Kuşağı), W, X, Y ve Z kuşaklarını ele alıyor. Özellikle, Y ve Z kuşağının tabiri caizse, yaşadığı travmaları, bunun arkasındaki sosyal, kültürel, ekonomik ve psikososyal süreçleri birçok açıdan inceleyerek bizlere aktarıyor: AKTAY, Aydın. (2019) Yeni Türkiye’de Yeni Kuşaklar, İstanbul; Değişim Yayınları.

*Eski Türkiye’nin kuşakları
olarak Sıfır ve W kuşağı
temayüz ederken, Yeni
Türkiye’de Y ve Z kuşakları
etkin...*

Bu anlamda, hem Eski hem de Yeni Türkiye betimlemeleri yanında her iki Türkiye'nin arasında bir geçiş köprüsü gibi duran ara dönem Türkiye'si de söz konusu edilmektedir. Eski Türkiye'nin kuşakları olarak Sıfır ve W kuşağı temayüz ederken, Yeni Türkiye'de Y ve Z kuşakları etkin... X Kuşağının da geçiş, yani ara dönem Türkiye'sinin, arada kalmış, Eski ve Yeni Türkiye'den de pay kapmış bir kuşak olarak betimlenmesi yapılıyor. Böylece, Yeni Türkiye'de temayüz eden Yeni Kuşakları bir sorun mu bir fırsat olarak mı karşılayacağımıza dair sorunun bir cevabı aranmaktadır. Bu çalışmanın hesaplaştığı temel sorunlardan birisi de kuşak tasnifleri ile ilgili literatürün batı menşeli olmasının ülkemizde ortaya çıkardığı garipliklerdir.

KARŞILAŞTIRMALI ESKİ VE YENİ TÜRKİYE TABLOSU

Eski Türkiye

Eski Türkiye'de kapalı bir ekonomi vardı. Müdahaleci bir devlet anlayışı hakimdir. Tarıma dayalı bir ekonomi yanında, toplumun geleneksel örüntüleri ilişkilere hakimdir, Nüfus yoğunluğu, kırsal tarım alanlarındadır, yani nüfusun dörtte üçü kırsaldır, köylüdür. Yerli malı üretim ve tüketim, toplumsal yapıda tektiplik/homojenlik esastır. Toplumun her katmanında ve bütün kurumlarda çok ciddi bir şiddet görünümü ve onayı var. Tüm toplumsal katmanlarda hiyerarşi var. Özellikle ailede evin reisi erkektir ve ailenin tüm bireyleri arasında hiyerarşik bir rol dağılımı vardır. Hiyerarşik durum başta eğitim, sağlık olmak üzere her alanda kendini gösteriyor. Seçenekler ve fırsatlar az, bu yüzden de sınıf atlama ihtimali de azdır. Askeri darbeler/koalisyonlar/siyasi, ekonomik istikrarsızlıkla ilgili ve içerikli olaylar var bu dönemde. Bu dönem; siyasette, eğitimde ekonomide ve neredeyse her alanda vesayetçi odakların, tekeli yapıların hakim olduğu bir dönemdir.

Yeni Türkiye

Yeni Türkiye diye adlandırdığımız dönemde, açık/serbest piyasa ekonomisi/liberal bir düzen var. Hizmetçi devlet/Garsoniyer anlayış hakimdir. Şehirli/Eğitilmiş toplum/seküler örüntüler, nüfus yoğunluğu şehirli (%95) bir demografik yapı var. İthalat/ihracat serbestiyetinin olduğu, rekabetçi piyasa koşullarının egemen olduğu bir ortam vardır. Çeşitlilik/heterojen toplum, şiddete karşı duyarlılık ve hesap verilebilirlik, eşitlikçi toplum modeli, seçenek ve fırsat bolluğu, sınıf atlama ihtimali, istikrar ve koalisyonların olmadığı kitle partilerinin egemenliğinde bir iktidar, halk iradesine ve eşitliğine vurgu yapılan bir dönem söz konusudur.

X Kuşağının geçiş, arada kalmış, Eski ve Yeni Türkiye'den de pay kapmış bir kuşak olarak betimlenmesi yapılıyor.

Y kuşağı 2000’li yılların başında ortaya çıkan bir kuşaktır ve fırsatlara ulaşmak adına kentlere göç eden anne babaların çocuklarıdır.

Eski/Yeni Türkiye’de Kuşakların Tasnifi ve Betimlenmesi

Ülkemizde, Sıfır ve W kuşakları Eski; Y ve Z Kuşakları Yeni Türkiye’nin kuşaklarıdır. Bu iki kuşağın ortasında da X kuşağı var. Dünyada ise I ve II. Dünya Savaşı’ndan sonra büyük kayıplar veren Batı toplumları, geleceğe dair büyük bir endişe içine giriyor. Bu sebeple 1950’li yıllarda II. Dünya Savaşı’nın akabinde çok ciddi bir çocuk yapma hevesi vardır ve o dönemde birçok aile çocuk sahibi olmuştur. O döneme “Baby Boomers” (bebek patlaması) dönemi diyorlar. Bu dönemde doğan çocuklar 68 Kuşağı’nı oluşturuyor. Bunlardan önce iki dünya savaşını yaşamış ve büyük dramlar, acılar yaşamış ama bunlara karşı çıkamayıp sadece yöneticilerin cephelere sürdüğü Sessiz Kuşak (*Silent Kuşağı*) vardı. Bunlar da Baby Boomer kuşağının babaları, dedeleri oluyor.

Bizim de 1923 ve 1950’li yıllarda yaşayan dedelerimiz vardı. Yani cumhuriyetin ilk nesliydi onlar. Bunlar, eğitimsiz kalmış, sessiz kuşaklardır. Cumhuriyetin yok saydığı bu kuşağa “*Sıfır Kuşağı*” diyoruz. Tarım toplumu özelliğiyle yaşarlardı. Tek parti döneminin yönettiği bir nesildir. Yoksulluk ve yoksunluk içerisinde yaşamışlardır. 1950’li yıllardan sonra Demokrat Parti ile birlikte Sıfır Kuşağının çocuklarında (W) bir uyanış söz konusu oluyor. Yoksulluğu kıracak bir umutla yeniden diriliyorlar. “W nesli” bu yüzden bir umut kuşağıdır. Siyasetten güç alarak, “*Biz de varız diyorlar.*” İlk kasabaya/gecekonduya yerleşenlerdir. Bir varlık ortaya koyma çabasındadırlar.

Y kuşağı 2000’li yılların başında ortaya çıkan bir kuşaktır. Bunlara milenyum kuşağı da diyebiliriz. Fırsat ve olanaklara ulaşmak adına kentlere göç eden anne babaların çocuklarıdır. Oldukça rekabetçi nesillerdir. Test/tost neslidir. Bu nesli gaza getiren X kuşağıdır, yani anne babalardır. Çoğu üniversitelidir.

Z kuşağı ise sonraki teknoloji kuşağıdır. 2010’lu yıllarda doğan ama 2020’li yıllarda varlıklarını çok daha fazla hissedeceğimiz kuşaklardır. Henüz varlık sahasına çıkmamışlardır.

Gerek kuşak gerekse Türkiye tasnifi ve betimlemelerimiz ile yani, Eski Türkiye ve Yeni Türkiye derken birini diğerine tercih etmiyoruz. Sadece durum tespiti yapıyoruz. Bu Eski Türkiye ve Yeni Türkiye’de yetişen bireylerin zihniyet dünyalarını inşa eden süreçleri hatırlamış oluyoruz. Kuşaklar arasında da şu kuşak iyi berikiler kötü şeklinde bir değer yükleme amacımız da yok. Sadece bunları inşa eden sosyo-kültürel, politik ekonomik, psikolojik süreçleri hatırlamaya hatırlatmaya çalışmaktayız. Aynı şekilde ülkemizin bütün bölgelerinde yekpare bir şekilde sinmiş bir modernleşme, bireyselleşme durumu yoktur. Yani

kuşaklar bölgeden bölgeye farklılık gösterebilir. Bu tip değişkenler dikkate alınmadan ülkemizin özgül dinamikleri hesaba katılmadan batıdan ithal kavram ve kategorizasyonlarla, motamot Türkiye'ye yansıtılan sosyolojik analizlerin sıhhat düzeyi bu noktadan anlaşılabilir

X kuşağı; Eski Türkiye ve Yeni Türkiye'nin kuşaklarının ortasında bir köprü gibi duruyor. 1970'li yıllarda başlayıp 90'lı yıllara kadar gençlik dönemini yaşamış bir kuşaktır. Bu kuşak, kırdan kente göçün aranesli olmuştur. Umut ve kaygı arasındadırlar. Merkeze yürüme hedefleri yüksektir. Yarı şehirli yarı kırsaldırlar. Her şeyleri gibi, eğitimleri, hayalleri de yarım kalmıştır. Bu anlamda travmatik bir geçmişe sahiptirler. Rekabetçi ve hırslıdırlar. Sınıf atlama telaşları yüksektir. Bunu çocuklarına ve torunlarına da yansıtırlar (Y ve Z). Hem üreten hem tüketen bir kuşaktır. Değişim talepleri yüksektir. Bu talebe karşılık veren siyasi partilerin adeta oy deposu ve insan kaynağını oluşturmuşlardır (ANAP-Refah Partisi-AK Parti gibi).

Bütün bu kuşakları düşündüğümüzde yeni kuşak ve eski kuşak arasında aynı zamanda bir köprü kuşak olan X kuşağının yetiştiği zaman ve zeminin inşa ettiği kişiliklerini, bu süreçlerin ürettiği düşünme, davranış kodlarını doğru yorumlamamız daha mümkün hale geliyor.

Kuşakların bu durumlarını izah etmede, bunun kişilik ve davranış yapılarında ne tür sonuçlar ortaya çıkardığını anlamamızda psikoloji kuramları yardımcı olmaktadır.

Psikolojinin Bazı Kuramları Eşliğinde Kuşaklara Yaklaşım

Psikanalist Yaklaşım:

- Geçmişte yaşanan travmalar
- Bastırılmış duygu düşünce ve anılar
- Tatmin edilmemiş dürtüler
- Toplumsal bilinçaltı
- Ortak duygu düşünce ve davranış kodları

Hümanistik Yaklaşım

- Kişilik gelişimleriyle ihtiyaçları karşılama düzeyi arasındaki ilişki,
- Yeterince/gereğince ve zamanında karşılan(a)mayan ihtiyaçlar ile kişilik gelişimi arasındaki ilişki
- Ortak duygu düşünce ve davranış kodları

Bu iki yaklaşımın ortak teması şu; Geçmiş yaşantıların bugünkü davranışları ve kişiliği inşa edici olmasına vurgu yapmasıdır. Bugünkü Yeni kuşakları/Yeni Türkiye'yi anlamak için biraz geçmişe bakmamız, incelememiz gereklidir. ABD'de son 80 yılda görülen farklı dört kuşa-

Ülkemizin bütün bölgelerinde yekpare bir şekilde sinmiş bir modernleşme, bireyselleşme durumu yoktur, yani kuşaklar bölgeden bölgeye farklılık gösterebilir.

ğın temel özelliklerini betimleyen parametrelerle bambaşka bir coğrafyada aynı süreci yaşayan toplumlardaki yansımalarını karşılaştırdığımız son dönem kuşak tanımlamalarının dayandığı parametreler bu konu merkezinde ele alınmaktadır.

ESKİ/YENİ TÜRKİYE'NİN KUŞAKLARI: ZAMAN VE ZEMİN ANALİZ TABLOSU				
SIFIR- W	W-X	X-Y	Y-Z	
1923-1950	1950-1970	1970-1995	1995-2015	2010-2030
SIFIR KUŞAĞI	W KUŞAĞI	X KUŞAĞI	Y KUŞAĞI	Z KUŞAĞI
Cumhuriyetin ilk nesli	DP Nesli	Ara Nesil	Milenyum Kuşağı	Teknoloji kuşağı
Yokluk yoksunluk kıtlık	Yoksulluk/umut	Umut ve Kaygı arası	Yarışmacı Çocuklar	Siteril ve özel hayatlar
Hayatta kalma çabası	Varlık çabası	Merkeze Yürüme Hedefi	Test/Tost Nesli	Laptop/Akıllı Telefon
Tarım toplumu/kırsal	Kır /Kasaba/gecekondu	Yarı Kırsal/Yarı Şehirli Kuşak	İlk şehirli Kuşak	Metropol Çocukları
Eğitimsiz/geleneksel	Kısmi eğitim	Lise/üniversite terk/yarım	Üniversiteli	Üniversiteli
Tek Parti Nesli	İstikrarsızlık	Geleneksel/modern tavırlar	Kariyerist	Gerçeklikten kopuk
Seçeneksizlik		Şizofren Kuşak		Sadece tüketici
Kadercilik/tevekkül		Travmatik Geçmiş		Seçenekleri bol bir Hayat
Baskın ve müdahil Devlet		Yarım Kalmış Hayaller		İş Hayatında istikrarsızlık
Katı Hiyerarşik Yapılar		Rekabetçi hırslı kuşak		Kolay değişim
Şiddet yaygın ve olağan		Sınıf Atlama Telaşı Yüksek		Zayıf aidiyet/kimliksizlik
Üretici Kuşaklar		Hem Üreten hem tüketen		Kürsesel ve liberal dünya ile uyum
Değişim Korkusu yüksek		Değişim Talebi Yüksek		Bireysellik ve sekülerlik
	Güçlü aidiyet Duygusu			Ortak Hafıza Yokluğu
	Baskın din ve ideolojik Kimlik Vurgusu			Kollektiviteden kopukluk
	Güçlü Hemşehrilik akrabalık bağları			
	Güçlü Kollektivist (cemaatçilik) eğilimler			
ESKİ TÜRKİYE KUŞAKLARI	ESKİ/YENİ TÜRKİYE		YENİ TÜRKİYE KUŞAKLARI	

Kuşaklar arasındaki ortak özellikler

NOT: Tablonun En altındaki Kuşak Tanımlamaları/adlandırmaları, hangi Türkiye'de ne tip kuşakların bulunduğunu işaret etmektedir. Bu tabloya göre Eski Türkiye'de Sıfır Kuşağı ile W Kuşağı; Yeni Türkiye'de de Y ve Z Kuşakları Etkin. X Kuşağı Eski ve Yeni Türkiye ile Eski ve Yeni Kuşaklar arasında geçiş/köprü kuşağı olma özelliği ile öne çıkmaktadır.

İhtiyaçları Gereğinden Fazla ve Zamansız Karşılanan Kuşaklar: Y ve Z

Psikolojinin önemli kuramlarından birisi olan Hümanistik kuram, normal ve anormal davranış belirlemesini birey için şu kriteri kullanarak yapar; Bireyin hayatı boyunca değişik gelişim dönemlerinde karşılamak zorunda olduğu beş temel ihtiyaç vardır ve bu ihtiyaçlar sırasıyla, yeterince ve zamanında karşılanmalıdır. Bu ihtiyaçların karşılanmasında zamanlama yanlış ve miktarı az ya da çok olduğunda bireyde her bir gelişim dönemini olumsuz etkileyen ve anormal davranışları geliştiren süreçler başlar.

İnsanın ihtiyaçlarını karşılaması ile davranışları arasındaki ilişki çok açıktır, “yeterince ve zamanında karşılanmayan ihtiyaçlar” zamanla anormal davranışları tetikler. Aynı şekilde “gereğinden fazla ve zamansız karşılanan ihtiyaçlar”da da insan bağımlı olabilir.

Bu önermenin doğruluğunu test etmeyi fizyolojik ihtiyaçlardan başlatırsak, görülür ki hayatta sonradan görmenin, aç gözlü olmanın, obezitenin, konfor düşkünlüğünün vs. durumların gereğinden fazla bu ihtiyaçlara teveccühten ya da yeterince ve zamanında bunlara cevap vermemekten kaynaklanıyor. Burada ölçülü olmanın gereği ortadadır. Bu duygu ve düşünceler daha çok W ve X kuşağında görülür.

Psikolojik ihtiyaçlarda ise kıvam iyi tutturulmadığı zaman, sevgi ve ilgi delisi bireyler doğar... Bu ihtiyaçlar gereğinden fazla karşılanırsa, zamanla toplumun başına bela olacak ilgi ve sevgi delisi bireyler yetişir. Bu ihtiyaçlar yeterince ve zamanında karşılanmazsa, bu sefer psikopatlar yetişir. Bu da toplumda şiddet ve nefret tohumlarının atıldığı anlamına gelmektedir. Sosyal ihtiyaçları zamanında ihmal etmiş ya da ettirilmiş bireyler ise zamanla bu eksikliği telafi etmek için kocadıkça çocuklaşan tipler olurlar. Büyüdükçe oyunu, arkadaşlığı keşfederler ve kırkından sonra azan tipler olurlar, zıvanadan çıkarlar, gereğinden fazla yaşayanlar ise buna müptela olup sosyopat olurlar, gruptan, arkadaştan ve oyundan kopamazlar. Çevremizdeki sevgi pıtırıcıklarına, dost canlısı tiplere, sosyopatlara, psikopatlara iyi bakın, onları ihtiyaçlarını ölçüsüzce karşılamak ya da karşılatmak bu hale getirmiştir. Sevginin, ilginin, oyunun, dostluğun, yemenin, içmenin, yatmanın, barınmanın ölçüsünün kaçırılması ömür boyu bizi takip eden bir intikam mekanizması olarak geri dönmektedir.

W ve X Kuşağı, ihtiyaçları zamanında ve yeterince karşılanmamış, yoksunluk ve yoksulluk kültürü ile yetişmiş kuşaklardır. Bu kuşaklar, sonraki iki kuşağın ebeveynleri olarak bu kuşaklara yaşadıkları yok-

Sosyal ihtiyaçları zamanında ihmal etmiş ya da ettirilmiş bireyler ise zamanla bu eksikliği telafi etmek için kocadıkça çocuklaşan tipler olurlar.

sunluk ya da yoksulluğu yaşatmamak adına her tür fedakarlığı ve yapay ortamları, her tür maliyetini göze alarak üstlenip bu kuşakları büyütmüşlerdir. Bu durumun, yani, W ve X Kuşağının bu davranış tarzının arka planında yer alan, yetiştikleri ve beslendikleri tarihsel, sosyal, ekonomik, siyasi zeminlerle ilgisi doğrudan kurulabilecek bir özelliğe sahiptir. Bu durum nedeniyle, bu kuşağın davranış duygu ve düşünce kalıplarında daha çok “yaşayamadığını yaşatma” güdüsü ağır basmaktadır. Bir anlamda Y ve Z Kuşakları, ebeveynlerinin eksik bıraktıklarını, gerçekleştiremedikleri hayallerini gerçekleştiren, uygulamadıkları düşüncelerini uygulayan, yaşayamadıklarını yaşayan bir dublör konumundadırlar.

Y ve Z kuşaklarının her tür ihtiyacı gereğinden fazla karşılandığı düşünüldüğünde bu kuşakların sonraki kişilik gelişim dönemlerinde ne tür anormal bir yapı içine girecekleri öngörülebilir ya da onlara sunulacak hizmetlerin, onlara dönük uygulama pratiklerinin de bu yönlerini merkeze alması beklenmektedir.

Kuşak Kategorizasyonlarının Kaynağı Sorunu

Toplumsal kategorilerle ilgili keskin ayrıştırmalara, onları birbirlerinden bağımsız ve ilgisiz gibi gösteren analizlere kuşkuyla bakmak gerekir. Ama yine de sosyal mühendislik imkanı açısından, sosyal bilimcilere kolaylık sağlayan ve işlevsel olan bu tip kompartımanlaştırma tarzı kategorizasyonlar, içinde bulunduğumuz sosyal realiteyi doğru analiz etmenin de bazı imkanlarını bize vermiyor değildir. Bu yüzden, son zamanlarda Türkiye’de gençlik üzerine yapılan sosyolojik analizlerde olduğu gibi; özellikle, X, Y, Z Kuşakları tarzında yapılan ve bu kuşaklar arasında olduğu düşünülen farklılıkları bu açıdan değerlendirmek gerekiyor. Bu değerlendirmeyi bu şekilde yaparken, yine de bu ülkedeki sosyal gerçekliklere yabancı, sürekli ithal sosyal gerçeklik inşa eden, üretim tezgahlarında gerçeklik(!) dokuma azim ve kararlılığındaki devşirme sosyal mühendislerin abarttığı gibi yapmamak da gerekir. Çok iyi hatırlıyoruz ki, bir zamanlar bu tip sosyal analizler, ülkemizde iki sınıflı bir dünya tahayyülünü pazarlamışlardı bizlere ve bu köye kapitalizm daha girmeden kapitalizm sonrası sosyalizm müjdeleri veriyorlardı. Daha da komiği komünizmi işaret edenlerdi, neyse ki çoğu sosyalizm rüyasıyla yetindiler.

İbni Haldun’un Mukaddime’sinde Medeni-Hadari ayrımıyla ortaya konan insan tipolojilerinin, yetiştikleri zeminlerle ilgisini kurmaya çalışmak, sosyolojinin önemli figürlerinin adeta uğramadan geçeme-

dikleri bir toplum analizi şeklidir (İbni Haldun; 2004; 155-210). Emile Durkheim, bunu Mekanik-Organik Dayanışma Toplamları ayrımıyla, (Durkheim; 2006) Alman Sosyolog Ferdinand Tönnies ise Cemaat-Cemiyet ayrımında ortaya koymaya çalışmıştır (Tönnies; 2012; 137-138). Sosyoloji Tarihi için, adeta bir geleneksel toplumsal analiz biçimini temsil eden bu tasnif tarzı Cooley için toplumlarda iki farklı sosyal ilişki tarzı doğurur. Birincil ve ikincil ilişkilere sahip grupların ortaya koyduğu farklı karakterdeki ilişkiler Cooley tarafından bu yönleriyle betimlenirler.

Kalabalık bir ailede doğan ve büyüyen bir bireyin o ailedeki hiyerarşi içindeki yeri ve sıralamasının bile kendisine bazı davranış formları oluşturduğu ve kişiliğinin bir bölümüne etkide bulunduğu neredeyse kabul gören bir durumdur. Aile hiyerarşisi içinde abla, abi, ortanca, en küçük, sondan ya da baştan ikinci olmanın bir bireyin kişiliğine ve davranış özelliklerine ne tür etkileri olacağı bugün ciddi bilimsel çalışmalara konu olmaktadır. Tüm bu verilerin ortaya koyduğu temel gerçek ise insan davranışlarının, sosyal ilişkilerin, bireylerin, içinde bulunduğu yaş, zaman ve mekanın belirleyiciliğiyle şekillendiğine dair güçlü bir sosyal bilim geleneğinin var olduğudur. İbni Haldun'a atfedilen bir özdeyişle söyleyecek olursak "*İnsan zamanının ve zemininin çocuğudur...*"

Son dönemlerde kuşakların, içinde büyüdükleri toplumsal, kültürel zeminin onların kişilik özellikleri üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaya çalışan sosyal psikoloji alanındaki çalışmaların da artmış durumda olduğu gözlemlenmektedir.

Bu tarz çalışmalarda 15'er yıllık periyodlarla kuşakların değiştiği, şekillendiği düşünülmektedir. Kaynağı, Amerikan toplumunun kuşak kuşak geçirdiği dönüşümleri esas alan bu gibi çalışmalar da özellikle Gezi Olayları ile birlikte yerli sosyal bilimcileri ve sosyal psikologları bu yönde analizler yapmaya doğru yönlendirmiştir. Ancak, Amerikan toplumunun sosyal, kültürel, tarihsel dinamikleri ve demografisindeki farklı dinamikler birebir Türk toplumuna uyarlanamadığı için bu kuşak tanımlamalarını ve içerdiği hususiyetleri birebir ithal ederek yapılan analizler bazı yanlış anlamaları da doğurmaktadır.

Bu çalışmamızda, "*Sifir-W, X, Y, Z*" Sembolleri ile ifade ettiğimiz kuşaklar ve bunlar arasındaki ayırt edici özelliklerle ilgili analizlerimiz Türkiye'nin özgül koşulları dikkate alınarak yapılan sınıflandırmaları içermektedir. Gerçekte Amerikan toplumunda W kuşağı olarak ifade edilen grup, 1955-1968 yılları arasında doğan kuşağı ifade etmektedir,

adı da “Baby Boomer” kuşağıdır. Bu adı almasının nedeni 1955 yılında ve sonraki birkaç yılda Amerikan tarihinin en yüksek doğum oranının görüldüğü yıllara denk düşmesiyle ilgilidir. Bu tarihlerde doğanların ebeveynleri iki dünya savaşının enkazı altında yuva kuranlardır, muhtemelen 68 Kuşağını ortaya çıkaran nedenler zeminini buradan ele almak gerekmektedir. Bu kuşağın bohem hayat tarzı, nihilizmle içselleştirilen yaşam biçimleri “-savaşma, seviş!” sloganlarına anlam kazandıran nedenleri burada aramak gerekebilir. Ama aynı deneyimin birebir Türk toplumuna yansımalarının olduğu düşünülmemelidir, çünkü Türkiye, bu tarihlerde farklı siyasal, sosyolojik ve demografik değişimlere sahne olmaktadır. Bu değişimlerin Türkiye özelinde farklı parametrelerle analizi bu açıdan çok önemlidir.

Bu kuşağı, biraz daha Türkiye sosyolojisine ve bu sosyolojiyi doğuran kültürel tarihi gerçekliklere uyması anlamında içeriklendirerek, W Kuşağı olarak isimlendirdik ve bu kuşağın çocukluk, ergenlik ve gençlik dönemlerini merkeze alan bir tarihsel, sosyolojik arka planı esas aldık. W Kuşağı bu anlamda X, Y ve Z kuşaklarının bir hazırlayıcısı olarak düşünülmüştür. Yani, bu kuşakların ebeveynleri ya da ataları olarak belirlenmiştir. Batı’da kuşak adlandırmalarının kaynağı, nedenleri ve parametreleri ile ilgili olarak yaptığımız bu tasnif ya da kategorizasyon, bu çalışmadaki uyarılmanın mantığını genel olarak daha iyi anlamak için oldukça işlevsel olacaktır.

Batı’da ve Türkiye’de Kuşak Tanımlamaları

Bu başlık altında, batıda ortaya çıkan kuşak çeşitliliğinin nasıl sınıflandırıldığı ve bu kuşakların hangi özelliklerle temayüz ettikleri gösterilmeye çalışılmaktadır. Bu yapılmaya çalışılırken, aynı zamanda Türkiye’deki kuşak sınıflandırmaları ve tanımlamalarının bunlarla ne derecede örtüştüğü mümkün olduğunca gösterilmeye çalışılmaktadır.

Batı’daki Sessiz Kuşak (The Silent Generation) Bizdeki Sıfır Kuşağı: “Savaş Kuşağı” adı da verilen, 1925-1945 yılları arasında iki dünya savaşı arasında doğan kuşaktır. Bu dönemin en önemli olayları II. Dünya Savaşı ve ekonomik buhran. Bizde bu kuşağın karşılığı olarak Cumhuriyet Dönemi’nin Anadolu’daki ilk nesli gösterilebilir. Adını da yok hükmünde bir kuşak anlamıyla Sıfır Kuşağı da koyabiliriz. Sıfır Kuşağı, Türkiye’de tüm imkan ve olanaklardan mahrum o dönemin nüfusunun yaklaşık %85’ine karşılık gelen köylü demografyasını ifade eder. Eğitim, siyaset, ekonomi açısından her tür yoksunluk ve yoksulluk bu kuşağın adeta kimliğidir...

Sıfır Kuşağı, sonraları ekonomide, siyasette, eğitim alanında merkeze yürüyecek ve merkezde yer tutmuş ve erken modernleşmiş zümrelerle çatışacak, W ve X Kuşağının ataları oldukları açıktır... W ve X kuşağının bütün mücadele motivasyonlarının arkasında bu sıfır kuşağı atalarının yaşadıkları yoksulluk ve yoksunluğun travmatik ama bir o kadar da itici bir motivasyon gücünün etkileri olduğu da açıktır.

Batı'da Baby Boomers (BB) Bizdeki W Kuşağı: 1950'den sonra artan doğum oranları sonucunda ortaya çıkan nesildir. Yüksek refah düzeyine sahip bir ortamda büyüyen bu kuşak, bireyselliği ön planda tutmaktadır. Baby-Boomer kuşağı tüm dünyayı politik olarak etkileyen 68 kuşağını yaratan çocuklardır. Bu kuşak adlandırması, bizim ülkemizde de doğum kontrol planlamalarının etkili olmadığı bölgelerde ve zamanlarda doğan kuşaklarımızın özelliklerini yansıtacak oldukça verimli bir adlandırmadır. Her ne kadar II. Dünya Savaşına katılmasak da bizim de ülkece Kore ve Kıbrıs deneyimimiz var. Ayrıca son zamanlar hariç her zaman etkin olan doğum patlaması bu yıllarda bizde de var. Artan nüfustan korkan dönemin siyaset yapıcıları, sosyal politika uygulamacıları eliyle doğum kontrol planlamalarının misyoner adanmışlığıyla yaygınlaştırılmaya çalışıldığı yıllar. BB (*Baby Boomers*) Kuşağı tipik bazı özellikleriyle ve yetiştikleri siyasi kültürel ekonomik atmosferiyle bizdeki W kuşağına benzemektedir.

X kuşağı (Generation X / Baby Busters): Baby Boomers Kuşağının çocuklarıdır. Özellikle 1965-1976 yılları arasında doğan kuşak olup, o dönemde yaşanan ekonomik krizlerden ve sosyal sancılardan etkilenen kayıp kuşak diye de ifade edilen bir nesildir. Çalışan, birkaç yerden para kazanan veya işten ayrılmış anne-babaların çocuklarıdır. İşsizlik kavramını ailelerinde gördükleri için işlerine sıkı sıkıya bağlıdırlar ve genellikle mecbur kalmadıkları sürece işlerini değiştirmezler. Bu kuşakta eğitim çok önemlidir. Teknolojiyle sonradan tanışmış bir kuşaktır. Batı'daki bu kuşağın Türkiye'deki muadili kuşak arasında zamansal olarak belli sebeplerden dolayı fark olduğu çalışmamızın ilgili yerlerinde açıklanmaktadır.

X Kuşağı, göç, kentleşme süreçleri ve küresel kültürle serbest piyasa ekonomisi deneyimini yaşayan ilk kuşaktır. Bu yüzden, arada kalmışlık tipik bir ruh hali olarak bu kuşağın ana karakterini belirlemiştir.

Y kuşağı (Generation Y / Echo Boom): 1977-1994 arası doğumlu nesildir. En önemli özelliği özgürlük ve teknolojidir. Y kuşağının temel özellikleri bilgiye hemen ulaşmaları, teknolojiyi çok iyi kullanmaları ve yalnızlıktır. Bu kuşağın bir diğer özelliği de, kendilerine çok fazla

Y kuşağının temel özellikleri bilgiye hemen ulaşmaları, teknolojiyi çok iyi kullanmaları ve yalnızlıktır.

güvenmeleridir. Zaman aralıkları 1977-1994 olarak belirlense de Türkiye için bu kuşağın ortaya çıkışı aynı özelliklerle görünür olması en az 10-15 yıl sonrasına tekabül eder. Bunun nedeninin geç modernleşme süreçleri olduğu yer yer belirtilmektedir.

Y Kuşağı kavramının aslı İngilizce “Gen ve Y”den gelmekte, açılımı ise “Generation Youth”, yani “Genç Nesil” olarak tanımlanmaktadır. Genel özellikleri itibarıyla, özgürlüklerine düşkün, teknolojiye tutkun bu yeni kuşak, otoriteye meydan okumayı seven, ailelerini de patronunu da sorgulayan bireylerden oluşmaktadır. Yüksek adaptasyon gücüne sahip olan bu kuşağın temsilcileri çoklu görev yapabilmektedirler. Bunun yanında yaptıkları işlerden çok kolay sıkılabilen bir yapıları bulunmaktadır. Bu kuşaktakiler ileri düzey düşünebilme ve hızlı bilgi edinme sürecine sahiptirler. Değişimi kucaklamak için hevese ve sürekli yeni yaklaşımlar içinde geleceğe meydan okuyabilme kapasitesine sahiptirler. Ayrıca bu kuşaktakiler yüksek hayat standartlarına sahip olmakla birlikte takım çalışmalarında da ön plana çıkmaktadırlar (Lower, 2008). Y Kuşağı, X Kuşağının ihtimamla büyütüp, koruyup gözeterek yetiştirmeye çalıştığı, bastırılmış duygu, düşünce ve hayallerini bunlar üzerinden yaşamaya çalıştığı bir kuşaktır.

Milenyum kuşağı (1994-2003 yılları arasında doğan kuşak) ve Z kuşağı (2003 yılından sonra doğan kuşak) sınıflamanın içerisinde olan ama haklarında henüz çok az şey bilinen kuşaklardır. Son iki kuşağın ortaya çıkması açısından ülkemizle zamansal farklılıklar ve Batı toplumlarının modernleşme, kentleşme, sekülerleşme süreçlerinin hızı, zamanı, şartları ile ilgili olarak ülkemizde varlık bulmaları arasında oldukça farklar vardır ve yeri geldiğinde bunlara işaret etmeye çalışacağız. Misal olarak; “Baby Boomer” olarak ifade edilen kuşak, Amerikan toplumunda bizim içeriklendirdiğimiz W Kuşağından farklı birçok özelliğe sahiptir, aynı şekilde diğer kuşaklar için de böylesi farklılıklar vardır. Yine, Amerikan toplumunda yaşanan teknolojik gelişmeler, kentleşme süreçleri ve sosyal siyasi gelişmelerin Türk toplumuna yansımaları bir anlamda gecikmeli olmuştur. Bu yüzden, X, Y ve Z Kuşakları olarak tesmiye edilen kuşakların Amerikan toplumunda onlara karşılık gelen doğum tarihleri ve maruz kaldıkları gerçekliklerle tanışmaları, bunlardan etkilenmeleri zaman aralığı olarak Türkiye’den belki de 10-15 yıl ileridedir.

Kuşak sınıflandırmalarının Amerika’da ve Türkiye’deki kullanımının bu nedenle bu gerçeği dikkate alması gereklidir ki, bu konuda ciddi bir özenin gösterilmediğini görmekteyiz. Bu yüzden, bugün Y ve Z

Kuşağı olarak tesmiye edilen grupların birebir yansımalarını Amerikan toplumunda olduğu gibi görmek mümkün değildir ya da en azından henüz tüm özellikleriyle böylesi kuşakların varlığı ortada değildir. Bu yüzden, bu durum dikkate alınmadan, Amerikan toplumunun sosyolojik dinamiklerini olduğu gibi Türkiye Toplumuna uyarladığımızda bazı garip analizlerle karşılaşmak mümkün olmaktadır.

Türkiye'deki W-X-Y-Z Kuşaklarının Temel Parametreleri

Sıfır Kuşağı: Cumhuriyetin ilk kuşağıdır. Yoksunluk, cehalet, yoksulluk, geleneksel üretim araç ve gereçleriyle ilişkilerde yoğunluk, geleneksel değerler ve motiflerle yüklü bir dünya görüşü ile hayat tarzı bu kuşağın tipik özellikleridir. Cumhuriyetin kurucu idaresinin adeta yoksaydığı bir kitledir. 1946 seçimlerine kadar bu karakteristik özelliklerle neşvüneva bulmuş bir kuşaktır.

W kuşağı: 60'lı yıllarda doğup, çocukluk, ergenlik ve ilk gençlik dönemlerini 1970'li yıllar boyunca yaşayanlar; CIA, MOSSAD darbelerinden mustarip kuşaklar, bu yüzden iki ayağı bir pabuca sığmayanlardır... Sap olacakları baltaları aramaktan çoktan vazgeçmiş bir kuşak olarak tarif edilebilirler.

X Kuşağı: 1970'li yıllarda doğanlar ve çocukluk, ergenlik, ilk gençlik dönemlerini 80'li 90'lı yıllarda yaşayanlar olarak, **Y Kuşağı:** 1990'lı yıllarda doğup 2000-2010 yılları arasında çocukluk, ergenlik ve ilk gençlik dönemlerini yaşayanlar olarak, **Z Kuşağı:** 2000'li yıllarda doğup çocukluk, ergenlik ve ilk gençlik dönemlerini 2010'lu yıllarla beraber yaşayanlar olarak tarif edilmektedir.

Sıfır, X-Y-Z ve W olarak adlandırdığımız kuşakların, aile yapısı, iş hayatları ve yaşam tarzlarındaki değişikliklerin, sosyal psikologlar tarafından içinde buldukları zemindeki duygularından kaynaklandığı söyleniyor. Örneğin, X kuşağının zemin duygusu "yokluk, zorluk" iken Y kuşağında "talep, acele ve sosyalleşme", Z kuşağında ise 'dönüşüm ve koşulsuz sevgi' olarak görünüyor.

W Kuşağı'nın zemininin değişkenleri ise daha karmaşıktır. Türkiye'de 80'li yıllar öncesindeki kırsal nüfusun ve değerler sisteminin statik olduğu dönemlerde doğan ama 80'li yıllarla beraber hız kazanan şehirli nüfusun taşıyıcısı olarak arada kalmış ve bu yüzden şehirli-kırsal nüfusun orta yerinde kültür şokunun tüm travmatik etkilerini yaşamış kuşaklardır.

Türkiye'de son otuz-kırk senedir büyük bir hızla yaşanan sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik ve demografik değişimin etkisi ile hızla, kentsel yaşamın sınıf atlama telaşının ve kentte tutunmak zorunda

kalmanın orta yerine düşmek zorunda kaldıkları için aynı hızla bu değişkenler uyum sağlamak, büyümek ve yetişkinler arasında yerlerini almak üzere koşullan(*dırl*)mış bir kuşaktır W Kuşağı.

W Kuşağı: Oyunlarının ve hayallerinin orta yerinden kalkmak zorunda kalmış, gerçekliğe doğru uyanmak zorunda bırakılmışlığın derin etkilerini yaşamış ilk kuşaktır. Aynı durumu sonraları X Kuşağı da fazlasıyla yaşayacaktır. Bu durum, hem onların hayata bakışlarında ve yaşama pratiklerinde hem de yetiştirdikleri çocuklarının üzerinde ciddi etkiler bırakmış kuşaklardır.

X-Y-Z kuşaklarının ebeveynleri olan W kuşağının siyasi, sosyal, düşünsel; zevk, tercih ve ilgilerini doğuran bu temel saikler doğru anlaşılmadan Türkiye'deki siyasi, kültürel, ekonomik atmosferin doğru bir analizini yapmak mümkün görünmemektedir.

Kuşaklar için öne çıkartılan bu özellikleri Türkiye gibi fırsat, imkan eşitsizliği, modernleşme, kentleşme süreçleri konusunda bölgeleri arasında oldukça farklı dağılım gösteren bir ülkeye ve sosyolojisine birebir uyarlamak oldukça güçtür. Bu yüzden Türkiye'nin özgül durumunun sürekli bu uyarlamalara yön vermesi, sağlıklı çıkarımlar için en başta gelen gerekliliklerdendir.

Muhafazakar Tabanın Korktuğu Y ve Z Kuşaklarının, Muhafazakar Ailelerdeki Yansıması: **M Nesli**

Aslında söz konusu tabanın içinde yetişen, bu kuşağı tanımlayan bir kavramsallaştırma, literatüre son zamanlarda dahil oldu bile... Bunlara "M Nesli" diyen Shelina Janmohamed; moda dergilerinden, sosyal medyaya, Mipsterz ve Haloodies gibi dünya çapında markalara, internetteki helal çöpçatanlık sitelerine kadar M Nesli, dokunduğu her yerde iz bıraktıklarını söylüyor kitabında ve bunlara "Müslüman Gençler" ifadesindeki baş harfi kullanarak M Nesli adını veriyor. Bu adlandırmayı temsil eden M Neslinin özellikleri aynı zamanda yer yer Y Neslinin yer yer de Z Neslinin tipik özelliklerini hatırlatıyor. Müslüman gençlerin hayata nasıl baktıklarını anlamının son derece önemli olduğu günümüzde, Müslüman gençliğin sesi vasfıyla ödül almış bir yazar aynı zamanda Shelina Janmohamed, M Nesli'ni gittikçe büyüyen kültürel bir olgu niteliğiyle ele alıyor (*Janmohamed;2018*).

İnanç ve modernliği bünyesinde birleştiren kimliğiyle M Nesli, Batı'nın tüketim toplumunu benimsemiyor, kendi ihtiyaçlarına cevap veren yeni bir tüketim toplumu oluşturuyor. Shelina Janmohamed tarafından M Nesli olarak aktarılan bu kuşaklar aslında Y ve Z kuşaklarıdır. Ebeveynleri olan X ve W kuşağının yoksunluk, yoksulluk ve travmatik

*Sevginin, ilginin, oyunun,
dostluğun, yemenin,
içmenin, yatmanın,
barınmanın ölçüsünün
kaçırılması ömür boyu
bizi takip eden bir
intikam mekanizması
olarak geri dönmektedir.*

geçmişleri ile ilgileri, ebeveynlerinin anlattıkları ve kendilerine yüklemeye çalıştıkları tarih, dava, gelecek kaygısı yüklemelerinden ibaret bir kuşaktır bunlar.

Türkiye'deki karşılıkları birebir uyum sağlamasa da benzer özellikleri baskındır. Bunların Türkiye'deki muadili mütedeyyin aile çocukları olan Y ve Z Nesli bireyleri Türkiye'de ebeveynleri tarafından “-Neler çektik neler, biz çektik, sizler çekmeyin; biz yaşadık, sizler yaşamayın” tarzı ifadelerle çocuklarına gelecek ve geçmiş hakkında kaygılar, korkular yükleyen bu sorunlu bakışla yetiştirilen kuşakların temsilcileridir bunlar. Ebeveynleri olan W ve X Kuşağı, eğitimde, evde, sokakta şiddetin normal olduğu, bedeviliğin, iktidarın ses tonunun yüksek olduğu iklimlerde zamanlarda yetiştiler... Kırdan kente göçün ürettiği arada kalmışlık ve onun ürettiği şizofrenik hallerin, liberalleşme rüzgarlarının estirilmeye çalışıldığı ve politikalarının uygulanması sonucunda kimlik melezeleşmesinin dramatik sonuçlarını birer birer yaşadılar... Bu dönemin gündelik hayata sirayet eden ve adeta normalleşen şiddetinin, okuldaki yansımalarını “Okullarda Sıra Dayağı” başlıklı yazısında Göçer, çok iyi yansıtır (Göçer, 2017).

Bu kuşaklar kente ve kent siyasetinin merkezine çevreden gelip yerleşme kavgaları verdiler; ekonomide etkin olmanın türlü zahmetlerine, çilelerine katlanarak merkeze yerleşmiş vesayet odaklarıyla amansız bir savaşım verdiler. Merkeze, sisteme dahil olabilmenin türlü savaşımını sonunda kent ve siyaset merkezlerinde kendilerine iktidar olanakları kazandılar ve asıl imtihanları aslında o zaman başladı. Küresel sistemin tüm kuşatıcı hegemonik aygıtları devrede iken bu savaşımın içinde kendilerini, kimliklerini dejenere eden süreçlere maruz kaldılar. Bu maruz kalmanın gölgesinde çocuklarına; kendi kimliklerini, davalarını sahiplenerek kaldıkları yerden devam etmelerini sağlayacak bir motivasyon ve eğitim olanağı kazandırmak istediler... Gücü yetenler, özel okullara gönderdiler çocuklarını, yaşadıkları hiçbir yoksunluğu, yoksulluğu yaşatmamak için çocukları olan Y ve Z kuşağını adeta fanusta büyüttüler; steril ortamlarda, sitelerde büyüttüler, bir dediklerini iki etmediler. İhtimamla, kontrollü büyütme için her tedbiri aldılar. Bunu gerçekleştirmek için kardeş sayısında bile modern aile planlamalarından faydalanıp çocuklarını bir proje gibi özene bezeneye hayata hazırladılar. İşte bu özen ile büyütülmüş proje çocuklarıdır bunlar; Y ve Z çocukları...

Y ve Z çocukları; eğitimde öğretmen-öğrenci; sosyal hayatta erkek-kadın hiyerarşisinin ortadan kaldırıldığı, tüketim imkanlarının

*Y ve Z çocukları
alabildiğine tüketime
odaklı bir kuşaktırlar;
bilgiye de yaklaşımları
içinde hikmet
aramaktan çok fayda
merkezlidir...*

çok seçenekli olduğu, eşitlik vurgularının her alanda yapıldığı bir dünyada çoktan seçmeli sınav mantığının eğitimi ve gözetiminde yetiştiler ve yetişiyorlar... Her tür şiddetin olumsuzlandığı bu yetişme alanlarında, bu kuşağın çocukları, sesi gür siyasetçilere, öğretmenlere ve anne babalara karşı reaksiyonları da eski kuşakların sıklıkla karşılaştıkları bu gibi durumları normalleştirmesi gibi olmuyor. “-Çocuklarınızla, öğrencilerinizle arkadaş gibi olun...” telkinlerine maruz kalmış eski kuşakların yetiştirdiği bu kuşakların bir de ailelerine eğitim mekanlarına aidiyet duyguları fazla gelişmemektedir. Çünkü, bilginin artık her yaştan her bireye bedava ve yaygın bir biçimde sunulduğu sosyal paylaşım ağları ve internet olanaklarıyla donatılmışlardır. Alabildiğine tüketime odaklı bir kuşaktırlar, bilgiye de yaklaşımları içinde hikmet aramaktan çok fayda merkezlidir...

Asım'ın Nesli veya M Nesli, Haluk'un Nesli İle Bir Arada

Gezi Olayları ve Boğaziçi Rektörlük atama krizi esnasında bir araya gelen iki farklı dünyanın gençleri yeni kuşaklar meselesini medya, akademi ve siyaset dünyasının ilgi merkezi haline getirmiştir. Özellikle, muhafazakar/mütedeyyin halkın ve siyasal iktidarın tüm ezberlerini bozan bu yeni gençlik olgusu kuşak analizlerine hız ve yoğunluk kazandırmıştır. Bu bir araya gelebilen farklı habituslarda yetiştiği düşünülen gençler kimdir, sorusu bu ilginin ana sorusudur.

Bunlar Y ve Z kuşaklarıdır... Ebeveynleri olan X ve W kuşağının yoksunluk yoksulluk ve travmatik geçmişleri ile bir ilgileri fazla yok bunların. Ebeveynleri olan W ve X Kuşağı, eğitimde, evde, sokakta şiddetin normal olduğu bedeviliğin, iktidarın ses tonunun yüksek olduğu iklimlerde zamanlarda yetiştiler. Kırdan kente göçün ürettiği arada kalmışlık ve onun ürettiği şizofren hallerin, liberalleşme rüzgarlarının estirilmeye çalışıldığı ve politikalarının uygulandığı; sonucunda da kimlik melezleşmesinin dramatik sonuçlarını birer birer yaşadılar...

Z kuşağı çocuklarının, denizin tükendiği bir uçta bulunmaları yeni bir karanın varlığına işaret olarak bir umut mu doğurmaktadır yoksa alfabenin son harfi olarak tükenmenin karamsarlığını mı beslemektedir, sorusu şu sıralar, bu kuşağın inşa edeceği gelecek ve toplum hakkındaki kanaatler optimist ve pesimist bakış açıları ile birlikte cevaplanmaktadır. Bu soruya verilecek cevabın ortası yok gibidir. Zaten, Z Kuşağının kendi yaşam algılarında bile gelecek aynı müphemliğe, belirsizliğe sahiptir.

Öneriler ve Sonuç

Bu çalışmada ele alınan meseleler, çözümlenmeler aslında mevcut siyasal iktidar ve hatta muhalefet için de yeni kuşakları anlamının bir tarz kılavuzu niteliğindedir. Sağlıklı bir gençlik politikası için ihtiyaç duyulan/duyulacak parametreler de gösterilmeye çalışılmıştır. Bu, sadece siyaseti ilgilendiren bir konu da değildir, konunun, ekonomiden eğitime; aileden dine uzanan birçok alanda geniş bir ilgi sahası vardır

Siyasetin toplumla ilgili düzenlemelerinin başarılı sonuçlar vermesi; sorun tespitlerinin ve çözüm odaklı uygulama pratiklerinin nasıl bir sosyal doku ile karşı karşıya bulunulduğunun farkındalık düzeyiyle ilişkisi doğrudandır. Bu açıdan bunların doğru belirlenmesi çok önemlidir. Bugün Y ve Z Kuşakları olarak adlandırılan yeni jenerasyonların ülkemizin gelecek 40 yılına damgasını vurması beklenirken bu kuşakların yetiştikleri tarihsel, toplumsal zeminin doğru okunması ve anlaşılması bu zeminlerin bu kuşakların davranış, duygu düşünce kalıplarını inşa etmedeki etkilerinin doğru belirlenmesi de hayati derecede önem arz etmektedir. Aksi takdirde bu kuşaklar için sorun olarak tespit edilen ve çözüm olarak sunulan uygulama pratikleri, projeleri atıl kalacaktır ya da zararlı olacaktır. Oysa, siyasetin icra kanallarında yer alanlar açısından sıklıkla rastlanan durum bu konularda siyasetçilerin acil çözüm pratiklerine eğilimli olmalarıdır ve bu durum aslında çözerken yeni sorunları doğurma potansiyeli de taşımaktadır.

Bu kuşakların değerler eğitimi ve kişilik gelişimleri anlamında, kötü bir karneye sahip oldukları düşünülerek bunun düzeltilmesine dönük siyasal iktidarlarca yukarıdan buyurulan çözüm önerilerinin çoğu zaman aşağıda gerçek bir karşılık bulamaması bundandır. Bu günlerde zorunlu din dersleri, İmam hatip okullarının sayısının artırılması çabaları, dindar nesil yetiştirme projeleri ve Osmanlıca eğitimi gibi uygulama pratikleri bu aciliyet refleksi ile öne sürülen çözümler gibi durmaktadır. Bu uygulama pratikleri ile ilgili en önemli kuşku, sorunların gerçek anlamda nedenlerinin doğru tespit edilip edilmediği ile ilgili gibi dursa da aslında daha temel sorun bu uygulama pratiklerinin muhatabı olan yeni jenerasyonların kişilik özelliklerinin ve beslendikleri sosyal siyasal ekonomik ideolojik zeminlerin doğru anlaşılıp anlaşılmadığı sorunudur. Mevcut siyasal iktidarın kentsel dönüşüm gibi gerekli bir yapılanma sorununa sadece konut ve yol ihtiyacını merkeze alarak çözüme refleksinin sonuçları bugün ülkenin dört bir tarafını sadece şantiye alanına dönüştürmekle kalmadı; bu yeni-

den yapılanmanın rant merkezlerini aynı şekilde ciddi bir muhalefetin de konusu haline getirmektedir. Estetikten yoksun mimari, şehirlerin özgün tarihi ve kültürel kimliklerine dönük tahribat, yolsuzluklar, bu konuyla ilgili müteahhitlerin kentlilik bilincinden yoksun sınıf atlama telaşı ve motivasyonu ile ortaya koydukları rantiyecilik performansları, yerinden edilenlerin mağduriyet feryatları ve oluşan yeni kentsel çarpıklıklar bu sorunlardan sadece bir kaçıdır. Bu yüzden, Y ve Z Kuşağına mensup kişilerin kişilik özelliklerine ve beslenme zeminlerine uygun siyaset ve çözüm olanaklarının belirlenmesinde kentsel dönüşüm pratiklerinin ürettiği sorunlara benzer sorunların doğmaması için ciddi anlamda eğilmek gerekmektedir.

Kaynakça

- AKTAY, Aydın. (2019) Yeni Türkiye’de Yeni Kuşaklar, İstanbul: Değişim Yayınları.
- BARAN, Aylin Görgün.(2016), Yaşam Politikası Bağlamında Gençliğin Yeniden İnşası, Yıl:4, Cilt:4, Sayı:09, Basım: ADAMOR Toplum Araştırmaları Merkezi, Ankara
- BAYHAN, Vehbi. (2014-1) Milenyum veya Y Kuşağı Gençliğinin Sosyolojik Bağlamı, Gençlik Araştırmaları Dergisi, Yıl:2, Cilt:2, Sayı:3, Salmat Matbaacılık, Ankara
- ÇEVİK, Müge. (2018) <https://www.yenisafak.com/yenisafakpazar/xyz-kusagi-436173> Erişim Tarihi:03-02-2018
- DURKHEİM, Emile.(2006), Sosyoloji Dersleri, İletişim Yayınları, İstanbul
- GÖÇER, Kenan.(2017), <http://dergibi.com/2017/08/sira-dayaginin-insana-etikleri/> Erişim Tarihi:07-02-2018
- GÖKA, Erol.(2006), Türk Grup Davranışı, Aşına Kitaplar, İstanbul
- İBNİ HALDUN (2004), Mukaddime, 1. Cilt, s.155-210, Yenişafak Kültür Armağanı, Çev:Halil Kendir, Ankara
- JANMOHAMED, Shelina, (2018) M Nesli-Yeni Müslüman Gençlik, Çev. Esin Kızılelma, Kaknüs Yayınları, İstanbul
- LATİF, Hasan.,Salih Serbest (2014-2), Türkiye’de 2000 Kuşağı ve 2000 Kuşağının Çalışma Anlayışı, Gençlik Araştırmaları Dergisi, Yıl:2, Cilt:2, Sayı:4, Salmat Matbaacılık, Ankara
- LOWER, J., Brace Yourself Here Comes Generation Y, Critical Care Nurse, 28 (5),2008, s. 80-85.
- TÖNNIES, Ferdinand. (2012) Klasik Sosyoloji Tarihi, Editör, Serap Suğur, s.137-138, AÖF Yay. Eskişehir

Yusuf'un Notları

- Şartlar ne olursa olsun, ezanı duyduğunda namaza kalk.
- Kur'an-ı Kerim'i oku, incele, dinle. Küçük zamanları bile yararsız işlere ayırma.
- Hiçbir konuda aşın tartışmayın, zira gösteriş hiçbir zaman yarar sağlamaz.
- Fazlaca gülme! Çünkü Allah'a bağlı gönül, sakin ve vakarlı olur.
- Maskaralık yapma. Çünkü mücahid bir millet, ciddiyetten başka bir şey tanımaz.
- Dinleyicinin işiteceğinden fazla sesini yükseltme. Çünkü bu bencillik ve eziyet verir.
- Kişileri çekiştirmek ve tavırları küçümsemekten kaçın. Hayırdan başka bir şey konuşma.
- Karşılaştığın kardeşlerinle sizden istemese bile tanışmaya çalış.
- Yapacak bir görevin varsa onu en kısa yoldan en güzel şekilde bitirmeye çalış.
- Ahdinize, sözünüze ve vaadinize vefa gösterin. Şartlar ne olursa olsun bunlara muhalefet etmeyin.
- Okuma ve yazmanı sağlamlıştır. İhtisas sahibi olduğun branşta derinleş.
- Malının bir kısmı ile davaya katıl.
- Paranı biriktir, lükse tabi olma.
- Durmadan tövbe et, uyumadan evvel nefsini muhasebe et.
- Bütün konfor ve rehavet yerlerinden uzak dur.
- Gözünü haramdan sakın, duygularına hakim ol.
- Her yerde davayı yay.

27 Kasım 2021 tarihinde YediHilal Teknoloji Takımı sorumlusu **Yusuf Taha Göktaş**, Genç İHH'nın liseli gençlere yönelik düzenlediği teknoloji kampında eğitim vermek üzere İstanbul'dan yola çıktı ve Genç İHH'dan **Kaan Talip Tıgılı**, **Murat Can Kaya** ve **Tarık Kesekci** ile birlikte geçirdiği trafik kazası ile rahmet-i Rahman'a kavuştu. Şehadetleri kutlu olsun, ümmetin başı sağ olsun.

CIHANNÜMA DERGİ

www.cihannuma.org

Hacı Bayram Mah. Haşimi (Kutlu) Sokak No. 12 Altındağ - ANKARA

@Cihannumader - Twitter / @cihannumader - Facebook / @cihannumader - Instagram / CIHANNUMA DERNEĞİ- YouTube